

BIBLIOTEKA
Instytutu
Bałtyckiego
w Sopocie

Wydział Skandynawski

50265 III

A B

SKRIFTER

UDGIVNE AF

VIDENSKABS-SELSKABET

I CHRISTIANIA

1907

II. HISTORISK-FILOSOFISK KLASSE

CHRISTIANIA

I KOMMISSION HOS JACOB DYBWAD

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI

1908

1908.1007.

SKRIFTER

UDGIVNE AF

VIDENSKABS-SELSKABET

I CHRISTIANIA

1907

II. HISTORISK-FILOSOFISK KLASSE

CHRISTIANIA

I KOMMISSION HOS JACOB DYBWAD

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI

1908

HANS ROSS:
NORSKE BYGDEMAAL

III. OUST-TELEMAAL O NUMEDALSMAAL.

IV. HALLINGMAAL O VALDRESMAAL.

V. GUDBRANDSDALSMAAL.

VI. UPPLANDSMAAL.

(VIDENSKABS-SELSKABETS SKRIFTER. II. HIST.-FILOS. KLASSE. 1907. No: 5.)

UDGIVET FOR H. A. BENNECHES FOND.

CHRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS JACOB DYBWAD.

A. W. BRØGGERS BOGTRYKKERI.

1907.

Fremlagt i d. hist.-filos. kl. møde den 7de december 1906.

Norske bygdemaal

ved

Hans Ross.

III.

Maali i Oust-Telemark o i Numedal.

Detta maalvalde er vidt o heldr manglita. Ein fær jamvæl leggje storluten av Sigdal me Krødsherad inn-unde de. Men de serar seg do væl ut ifraa granne-valdi i sume ting, dei øvre bygdinne minst ifraa Hallingdal, Sigdal o Flesberg ikkje ov-mykje fraa utbygdinne.

De hev endinganne *a, i, u* ell *ar, ir, ur* i dei forminne der bygdinne i Sud-Oust hev *är* (o *är*), *er* o *er*, ell berre *er*; adjektiv endingi **ótr** er *utt(ø)* der som desse utmann-maali hev *øtt(ø)*; *bø'ka(r)*, *hesta(r)*, *e(g) kasta(r)*, *byggdi(r)*, *visu(r)*, *bakkutt(ø)*. Fraa Hallingdal o endaa meir fraa Vest-Telemark skil de seg ve meir jamvegt o jamning i tvostava ord o ve døkkare sjølvljodar i desse; desutan fraa Vest-Telemark ve sine »tjukke« — cacuminale o supradentale — ljodar.

Den eldre jamvegti i tvostava ord me lett stommstaving hev halde seg i so maate, at endesjølvljoden snoult nokonstad er heiltupp ljodveik, sumstad er heldr tung, o sumstad er heldr ljodsterk. Iser i Tinn er baade lengd o andetrykk paa endeljoden stor, i sume bygdir av Tinn jamvæl større enn paa stommstavingi, som hev halde sig heldr lett o hev late hovudtyngdi vera ell siga ned paa endingi. Denne vegtuge endesjølvljoden er daa, um han var **a**, lengd te *á*, o denne ende-*á* hev jamna me seg heilt, ell halvt, ell noko, sjølvljoden i stommstavingi. De er daa mangstad i Tinn: *ei vikū'* o *vykū'*, *reka'*, *mysū'*; **stofu** > *stogū'* (-ó-); **vili** > *vilí'* o *viljé'*; **tvá syni** > *tvó synj'*; *bití'*, **tvá bita** > *tvó bytá'*; **at vita** > *ó výtá'*, *ein fit*, *tvó fyká'*; gnika **A** > *nyká* o *nøká'*; *nevé'*, *tvó nøvá'*; skina **A** > *sjøná'*; **lesa** > *lósá'*; **selja** > *söljá'*, *töljá'*; **skilja** > *sjöljá'* (e *sjöl*, *sjöldá*,

sjült): **bysja** > *bösjä'* (e *bös*, *bustø*). O me heil jamning paa **a—a**, **o—o**, **o u—a**, te **á—á**: **baka** > *baká'*; *ein jase'*, *tvø jásá'*; *hamá'r*, *gámd'l*, *ápá'l*; *pöse*, *tvø pásá'*; **sumar** > *samá'r*.

I Tuddal o Hovin er hovudtrykken paa stomnstavingi, men endesjølvljoden er heldr lang her og: *v'kú*; *be'tē*, *tvø by'tá* o *bø'tá*; *bá'ká*; **skrefa**, > *skrø'vá*; **hvetja** > *gvo'há*, (*eg*) *gvæt*, *gvatta*, *gvatt*); **venja** > *vøn'já* (*væn vandø*); **bledja** > *blø'á* (*blø bladdø*): **gledja** > *glø'á*; **vilja** av *vili* m. > *vyl'já*. — **vidarfang** > *vø'afanz* OTel. **vegamot** A > *vøgamot*.

Lengr i Sud — i Gransherad, Litleherad, Heiddal, Souland o Hjartdal, o i Numedal o Sigdal er hovudtrykken paa stomnstavingi; denne er tidast lang, o endesjølvljoden heldr stutt: *ei v'ku*, *kv'ku*, *ein bø'tá* < *bita* m., *bá'ká*, **sitja** > *sij'há* (*eg sit*); **setja** > *sø'há* (o *ö*, *eg sæt*), *glø'á*, **pelad** > *tø'lá* Hjartdal ofl.; *spør'já*; **bera** > *bø'rá*, *vø'rá*. *me má inn á otá æn bø'tá*, *á ut-att á nøká* (o: *gnika*), *má vø'tá* Heiddal, Hjartdal; **segja** > *sø'á*, **ek segi** > *sì'e* H. H.; **sin sinar** > *søn sonár* OTel.; **lata** **leta* > *lø'tá* (*eg læt*, *latta*, *latt*) OTel. *vøgån* n. < **vegandi**.

Her o i Souar o Nes, i Bø, i Lunde o Flaa i SOTel., i ytre Numedal o i Sigdal, hev **o—o** o **u—u** jamna seg ut te **á—á**: *lává*, *sává*, *bárá*, *máká*, *kám(m)á*, **knoda** > *kná* Num. o fl.; **flota** m. > *flåtá*; **dropa** m. > *drápá*; *pásá*, *másá*, *sám(m)ár*, *kápár*; *núsá* Sigdal (av **nosa** m.?). I denne ytre luten av maalvalde o: i SOTel. o iser i Flesberg o Sigdal hev **a—a** halde seg i **a—u** i mange ord: *smaka*, *svara*, *spara*, *gála*, *tala*; *härá* m., *maga* m., *laga* (o *lagá*), *haga* m.; *haka* m., *haka* m., *tapa*, *gapa*, Flesberg o fl. I andre ord er **a—u** lengd te **á—á**, mest i SOTel.: *grává*, *haná* m., *skára* m., *hám(m)ár*, *návár*, *upál*, *baká*. O i øvre Numedal o: Nore o eit stort stykke or Rollag, hev flest-alle desse **a—u** vorte **á—á**, liksom i NOTel. (soleis i alle dei øvste bygdirne av valde): *tápá* (*tapø* Rollag.), *gápá* (o *gapø* R.), *túlá* (o *talø* R.), *lágá*, *báká*, *hám(m)ár* osf.

I Nore o noko av Rollag er de **muna** > *mona*, *ein pöse* (*pásá* R.), *flöte* (o *flåtá* R.) pl. *flötø(r)*, *dögø(r)* pl. av *dag*, osf. (meir sidan).

Me andre sjølvljodar hev de seg i SOTel., Num. o Sigdal tidast soleis: **lifa** > *leva*, **vita** > *veta* o *væta*, **segja** > *sea*, **lesa** > *læsa* o *lesa*, *bæra*, *væra*, *æta*; *beta* o *bata* m., *slea* m., *neva* m. **pela** m. > *tæla*; ***sævja** m. > *sævja* Flesberg *søvja* SOTel.; alle desse mannkynsord hev desse formir utanfyre Nore i Num.

I dei øvre bygdir o: Nore, Tinn, Tuddal, Hovin o tildeils Hjartdal, er de den gamle nominativformi te dei lettstava mannkynsord som raader, sameleis som i VTel., Hallingdal o Valdres: *biti'* Tinn, elles *be'te*, *te'le*, *ne've*, *se'le*, *sle'e*; *drøpe*, *möse*, *pöse* Nore, *drøpe* osf. elles; *jase*, *hake*, *haje*, **bruni** > *brone*, *spone*, *søvje* o *sørje*. I resten av maalvalde

er de akkusativformi (den oblikve formi) som raader t. d. *beta*, *bæta* o *betá* (fraa Sud mot Nord i Tel.); *sæla* o *sælá* (ö), *sl'æ* o *sl'æ'*, *haga* o *hägá*, *hara* o *hará*, *jásá* Rollag o fl., *káká*, *drápá*, *bráná*. Ette dette merke byter valde seg i tvo hovudteigar. De syner seg at jamningi veks fraa Sud te Nord me heldr jamt døkkare vokstr-litir.

Me endings-*u* vil *o* o *ö* (ø) helst jamne seg heiltupp i SOTel., i Mid-Numedal, i Flesberg o i Sigdal, o mesto alltid o allstad ikring *k* o *g*: *stöpull* > *stupul*, *juful* (*jörul* Tinn); *höku* > *huku*, *stofu* > *stugu*; *hlödu* > *lu'u* sumstad i SOTel., *lugu* Bø, Souar, Lunde, *ly'u* Gransh., Num., Sigdal, *lo'u* Souar, Gransh., Heidd., Hjartd.; *tjörü* > *kyru*, (*skeru* > *sjyru* Num.); *dögurd* > *dugul* (-r); *höfud* > *huru* *hugu*, *huø* austlengst; *götu* > *gutu*; *þvögu* > *t(v)ugu*; *svölu* > *sulu*; *smogu* > *smugu*; *sögu* > (*sann*)*sugu* Tuddal; *þvöru* > *туру*, *snöru* > *snuru*.

Lengst i SOust, i Flesberg o Sigdal, o i storluten av Rollag vil *u* tidt jamne *o* o *ö* halvt me seg te o ell *o*, som i sume Foldamaal: *hosu*, *skötu*, *löku*, *konu*, (*reku*) **röku* > *roku*, *frodu* > *fro'u*, *knodu* > *kno'u* (*kno'u* øvre Num. o fl.). — Men: *kvödu kvadu?* > *kva'u* Sigdal o fl. (som S. Hall.), *kvö'u* o *kvö'u* Rollag o fl.; *kaku* SOTel., Flesberg.

Nore, og i sume høve Rollag, vil opne *o* (ö o ä) te *ö*, baade fyre *u*, o elles i upphavleg stutte tvostavingar — dette svipar paa Hallingmaale o Valdresmaale: *öpin*, *rötin*, *kömmin*, *möjin*, *pöse*, *möse*, *bogi* > *bäje* pl. *bögö(r)* Rollag), *löje*, *flöte* pl. *flötö(r)*, *dögö(r)* pl. te *dag*, *dölö(r)* pl. te *dal* Nore, *jösö(r)* pl. te *jase* (*jásá*), *fölör* pl. te *fälá* Rol.; *hösu*, *skötu*, *löku* Nore. I Rollag er de mykje (mest?) *jäsár*, *drápár*, *dägár*, *dälár*.

Ymse andre jamningar, traae o framfuse, o mest i den ytre teigen o: i SOTel., SNum. o Sigdal: *nökkut* > *noko* (mesto allstad), *fyrir* > *fyry*, *tyry*, *mikit* > *myk(k)y*, *nyk(k)yl* o *l-*; *stykky*, *syny(r)*; *hefill* > *hivil*, (*tak* o) *tikil* < **tekill -jull*, Bø; *efju* > *ivju*; **slegill* > *sliljul*, *sljur* Num. SOTel.; *spellig* > *spi(j)il*; *ketla* > v. *kislæ*; *útór* > *otor* Roll.; *yfir* > *ivi*; *ymist* > *imist*; *vera* > *vara* Flesberg Sigdal. — *Grenin* > *gre'ne* o *grini* OTel. *Rygin*, *ylín* > *ry'jy*, *y'ly* Heiddal.

N. *a* > *a*, ikkje heiltupp *ä*. Men i den større luten av maalvalde — berre inkje i Tinn, Hovin o Øvre Numedal — vil de i stonstaving verte *ä* o *æ* framanfyre *l(s)*, *ll*, *ld*, *lt*, *dd*, *gg*, *gl*: *hälls* o *hæls*, *allir-ar* > *älle* (*æ*), *kaldr* > *käll* (*æ*), *sält* (*æ*), *pædda* (*æ*), *plægg* (*æ*), *hügg'gl* (*æ*). I SOTel. er de heiltupp *æ*, o dessutan tidt fyre *bb*, *mn* o *gn*: *stæbbe*, *jæmn*, *pædda*; *agn* > *ængn*. — I Ytre Num. o: Flesberg o eit stykke uppette, o i Sigdal vil *a* verte *ä* fyre *r* me samljod ette seg: *värm*, *äry*, *när*. —

N. *ang* > *æng* i Øvste Num. o i NOTel.: *læng*, *mængæ*. *akr* > *ækær*.

N. **á** > *á* o *à*: *blá* *blatt*. Men **pá** > *da* i OTel., i Sigdal o i YNum. **slá** > *slo* i Flesberg, Rollag o fl. I de heile vil stutt *á* faa ein lit av *ö* ell *ø* i Oust (liksom mangstad i Hall. o fl.). — **at** (o: ***pat**) conj. > *ätt* Nore o fl.: *han sa ätt* —; **at** præp > *ätt(t)*; fyre infinitiv *ó* (*á*).

Dei stutte sjølvjodanne **e**, **i**, **o** o **y** hev sjeldan halde seg i stutte *e*, *i*, *ó*, *y*. Fyre samljod er dei oftast lægde o lengde.

N. **e** hev oftast vorte *e* ell ein rett laag *e*; sjeldan > *e*: *nes*, *brev*. **refr** > *rø*; Num., **vegr** > *væg* Num., **skerda** > *sjøla* Bø o fl.

N. **i** hev vorte *e* ell hev fenge same lit som *i*, *i*: *vel(l)*, *hek(k)*, *til* > *te*; fyre langt samljod er han oftast imillom *i* o *i*: *fissk(i)*, *lijji*. — **rifr** > *rø*, OTel., *imylljom* Num. o fl., *myk(k)y*; *væn*, *vønnør* (danskfenge), men *uvini(r)*, sumstad *govini(r)*. — N. **it** i bunde inkjekyn er i OTel. helst *é*: *hus'é*, *hyn'naé*. Elles mest *ø* o *e*.

N. **u** o **ú** er baee > *u* (*u*), der dei inkje baee hev vorte *o* ell *o*; dette høver jamt fyre *m* o *n*: *om(m)*, *homla*, *bron*, *spone*.

N. **o** o **ö** (ø) hev i dei øvre bygdir av Telemark gerne halde seg i *ó* ell *ó*; fyre *m* o *n* er dei mesto allstad *á* ell *á*, som vestanfyre. I Num. o oustanfyre vil **o** o **ö** i dei fleste høve verte *ö* ell *ø* ell *á* (*á*), der som dei ikkje er jamna me **a** te *á*—*á*, ell me **u** te *u* ell *o*. **lok** > *lök*, **kol** > *köl*, **stokkr** > *stakk* osf., **vagn** ***vögn** > *vögn* (*ø*). — **möguleg** > *möugøle(g)* Num., OTel.

N. **ó** er i den øvre luten av valde gerne *ö*, i den nedste vel oftast *ö*. Men **mór** m. > (*furu*)*mog*, pl. *mogar*. — **skógr** > *sköug* YNum.

N. **y** er tidt *y* ell *y*, helst fyre langt samljod: *tykk*, *fysst*, *dynn*; fyre stutt samljod oftast *ø* o *ö*: *spørja*, *øl*, *føl*. — **O skyrta** > *sjurrtø*, **stindr** > *sjur sjul* o *styl*, o *stöl* (i Oust). **hirðingi** > *jurinn*, *julinn*, *hölinn*. — **fylgja** v. > *följø* v., *fyjø* Tel.

N, **y** > *y*, mesto alltid.

N. **æ** (é) er *e*, sjeldan sumstad *e*: *næsst*, *nær(e)*.

N. **ø** o **ø** er *ø*—*ö*—*ø*.

N. **au** > *öu* i Vest, *öu* o *æu* i Oust.

N. **ei** > *ei* o *æi*, o fyre **m** o **n** oftast *æe*.

N. **ey**, **øy** > *öy*. — Fyre langt samljod vil tviljodanne mangstad, mest i Syd-Oust, vert avstytte *te* *ö^u* o *ö* o *ó*, *eⁱ* o *e*, *öy* o *ö*: *blött*, *rött*; *fött*; *lösst* *lösst* osf. — ***grautþvöru** > *gröttru* SOTel. — **aun(n)** vil i sume bygder verte *äun* o jamvæl *öun*: ***raunn reynir** > *röun* Num. o fl. *räun*, *röun*, *röun*; **kaunn** > *käun*; ***krauna** A. > *kröuna* o *kröyna* (***kreyna**?). — **aum** o **eym** kann sumstad verta *ämm* *ömm*, o dilikt ikkje tviljodande.

N. **jó** > *jø*: **skjól** > *sjöl*; **þjórr** o **tjóðr** > *hø*. Men tidt **jó** >

jø jö: fjøs, (l)jøs, sjø. skjör > sjer o sjæ'r(ə); fjórdungr > fjoroꝛ, fjoloꝛ, fjæliꝛ. þjófr > þov o oftast þuv; jól > jol o jul. Ette r er jð oftast o, ó, ø (Num.) o y. — N. jú > ju; ikkje sjeldan u: blug, rupø; o ø, mest i Num.: fløga, smøga, røkæ. — rjomi > jomme Rollag.

N. **ja jø** i stomnen fer i de meste sameleis som i oustluten av VTel. *mjöl, kjöt(t), bjölla, kælke; hjarta > jarta; gjarna > jennø Rollag o fl.; o fl.; kjarne > kjonne (-e), hjalpa > jölpø (ø).*

N. **ju (ja)** i tingords-utgang er ju: *vidju > vij(j)u, smij(j)u, smørju (ö, y); øvju (ø, y, i); *drevju > dryvju Souar; *berju > bövju Souar; skytju > sylvu; selju > silju sylju. — N. ja i verbs-utgang er ja, i NOTel. ja: selja > sælja, sælja, kløvja, spørja (ö); flytja > flyka, flotta i SO.; sitja > siha, sit(t)a, syha; setja > seha, seha, sæt(t)a; þegja > tija, tia; segja > sea, sæ, si. Infinitiv-ja breider seg sumstad: kunna > konja SOTel., Flesberg; duga > duja SOTel.*

Den dække ø svagar i dei øvre bygdirne burt-imot ø (æ), annstad imot ö.

N. **r** held seg i bøygingi ette sjølvljod: *byggdir, kråkur, hælur, røtar, glöymar, kastar, ror, trur, slær*; berre inkje i dei øvste bygdirne av OTel. o Num. (Nore, o sumt av Rollag i sume ord): her er de *byggdi, kråku, røta, glöymø, kasta*, men ette stomnvokalen *rør, trur, slær*. — **r** er burtmaadd i bøygingi ette samljod; **r** > ø finnst snoutt: de er *hæm, bryt, tek*. — Ette stomnvokalen hev Tinn o Nore halde **r** i *ein sår, skor, sn(j)or*; o Nore i eigenskapsord: *nyr, blår, grår* osf. — **rn** vert *nn* o *n*, som i VTel.: *horn > hönn, hönn, hänn; garn, barn > gån, bån — gån, bån* i Heiddal og Souland o fl. — *dynn, kvenn* (o æ), *jönn; vikurnar vikun(n)*. — I einstava fleirtalsord me *i*-jamning vert **-r** > *ar* som i VTel., i dei øvste bygdirne *a*, som i Hall. o Valdres: *bø'ka(r), neg'la(r), jøi'ta(r)*. — I bøygingssendingar hev **rð** halde seg i tjukk *rð* ell *d*, iser i NOTel. o i NNum.: *spurde, fjorde*; sumstad i OTel. i *rd*. O lengst i Vest i Hjartdal og i mindre mun i Tinn, er **rð** jamvæl i stomnen sumstad < *r*, o i einstaka ord i Hjartdal *rd*, liksom i Fladdal o fl. i VTel.: *hard > har, elles hal; ifjord > ifjor (l); urd > urd (l)* Hjartd., *hardlega > hardøleg* Hjartd.

N. **l** > *l*. — Er *l* ette sjølvljod, som ikkje er *i*-fengen: *dal, fæl, mäl, ola, tälä, halm (ä)*; men *mäl, bil > bil o bel; syl o syl, el o el*. I bøyging o samansetjing er slik **l** o **rd (rt)** *l* ell *r*: *dal(r)inn > da'(l)n, sto'(l)n, gard(r)inn > ga'(r)n, ga(r)lös, hā(r)t, snā(r)t, fā(l)t* te *fal, hāl(t), lu(r)-dag, mo(r)' di*. — **ld** > *ll*, liksom vestanfyre: *eldr > ell, æll*. I bøygingssendingar er de do ofto *ld*: *vilda, o villa*. — *han'dl, åkk'sl* < *öxl*.

N. **n** > *n*. — **-n** er tidt avmaadd i bøyging, avleiding (sjaa den), o samansetjing: *undan > onn(d)a; sonna(n)te, vësta(n)te*.

N. **nd** > *nd*, o i dei sydre o øystre bygginne *nn*: **önd** > *änd*, *änn*; **endi(r)** > *ände*, *ænne*.

N. **ng** > *ng*. — **-gn** > *gn*; øvst sjeldan *gn*: *lygn* (*lygn*), *reyn* (*æ*). — **mb** > *mm*; øvst sjeldan *mb*.

N. **kn-** > *kn*. I Oust vert de tidt *hn*, *hn(n)* o *gn*: **knifr** > *kniv*, *hn(n)iv* osf.

N. **k** o **g** vert *i*-fengne, vert *k* *k* o *g* *j* i alle stodor der Norrøna hadde *i*-fengen sjølvljod ette dei: **haki** > *hake*, *stakken* (*ö*), **hagi** > *haje*, **eggit** > *ejje*, *edde* (*-ä*), **eykir** > *öykir*. **kirkja** > *körka*, *sökka* (*-e*), *tænka* (*e*); **vikja** > *vika* (*ö*), *stænje* (*ö*); **helgin** > *hælje* (*ja*), *talje*; *hælj* (**helg**) o *talj* lengst i Oust. — **skj** > *stj* ell *sj*: **skera** > *sjarra*.

N. **hv** > *gv*. I pronominale ord helst *h*.

N. **w(r)** > *vr*: *vrang*, *vrä*.

I Tinn, Hjartdal o fl. er der sume vestlege formir, som synest vera avleivor ette ei eldre vestlegare maal-flora: t. d. **halla** v., **hall** n. > *haddä*, *hadä*; **hellir** > *hedder* Hjartdal; o nokre gardsnomn. — **sjalfr** er i heile OTel. *sjav*; lengr i Oust *sjöl(v)*.

Halvemaal: (**athløgi**) > *haslöyur* Bø o fl. *Han tok börsa i ände* o *sköut hände*, Nore? **heita** > *eitä* Num. o fl.

Bøygjing av tingord.

	Eintal		Fleirtal	
	ubunde	bunde	ubunde	bunde
f. 1 a. snor	<i>sno're</i> , -a		<i>sno'riv</i> , <i>sno'ri</i>	<i>sno'rin(n)</i> , -inä
1 b. sæng	<i>sænje</i> , <i>sænne</i> , -ngä		<i>sængji(r)</i> , <i>sænni(r)</i> <i>sæng'jar</i> , -ngar	<i>in(n)</i> , <i>an(n)</i> , o <i>æn(n)</i> -æne
2. klæw	<i>klæi've</i> , -a		<i>klæwa(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> , <i>ænä</i>
3 a. jæt	-e, -a		<i>jæt'ta(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> —
3 b. bok	<i>bo'ke</i> , <i>bo'ka</i> , 'ka		<i>bø'ka(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> —
4. vik	-o, -u		<i>viku(r)</i>	<i>un(n)</i> , -unä
5. visä	<i>visa</i>		<i>visu(r)</i>	<i>un(n)</i> , -unä
m. 1. stav	<i>sta'væn</i> (-en)		<i>sta'va(r)</i> <i>sta'vä(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> , <i>än(n)</i>
2. gris	<i>gri'sn</i> (-en)		<i>gri'si(r)</i>	<i>in(n)</i> —
3. fot	<i>fot'n</i> (-en)		<i>fø'ta(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> —
4. läve (<i>é</i>)	<i>lävin</i> , <i>én</i> , <i>æn</i>		<i>läva(r)</i>	<i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> —
shaje (<i>é</i>)	<i>shajin</i> , -jen		<i>shaga(r)</i>	} <i>an(n)</i> , <i>æn(n)</i> , <i>än(n)</i>
5. haga , hägä	<i>hagan</i> , <i>hägän</i>		<i>hägär</i>	

Eintal		Fleirtal	
ubunde	bunde	ubunde	bunde
n. 1. <i>hus</i>	<i>hu'sə (ə), e</i>	<i>hus</i>	<i>hu'sé, a, o</i>
2. <i>snøre (e)</i>	<i>snøre, (e)</i>	<i>snøre (e), u(r)</i>	<i>snøré, a, un</i>
3. { <i>öuga</i>	<i>öugæ, öuga</i>	<i>öugu(r)</i>	<i>öugo, öugun</i>
{ <i>öugø</i>	<i>öuga</i>	<i>öugu(r)</i>	<i>öugun, öugo</i>

Dativ er mesto heilt ute av bruk, utan i stivna talemaater, t. d. *av ga'le*. Øvst i fjellbygdinne seie dei eldre: *om kvældo*, o dilikt.

Tinn, Hovin, Tuddal o Hjartdal av NOTel., og Nore o Rollag av Num. hev bunde *sno're, klei've*, liksom Mo, Vinje, Hall. Vald. o NGbr Sameleis hev NOTel. o Nore *hu'sé, snø're* i bunde fleirtal, men i Num. ogso bunde *hu'so o hu'so, snø'ro, epp'lo* or ubunde *hus, snøru, epp'lu*, paa lag som i Hall.; o i Rollag er de helst *snøruv, æpp'lvur*, bunde *snørun* o -o. Dette, at dei tvostava inkjekynsord vinglar yve te kvennkyn, heilt ell berre i fleirtal, ter seg jamt i Mid- o Sud- Numedal o i OTel. (Gransherad o m. fl.): *ett) öuge (ə, öugø)* bunde *öuga* Rollag, pl. -ur; bunde un o -o: sameleis, fyr de meste, *øyre (ə), jarte, nyl'kle, åkkle, erste*. — *stykkjy -ye*, pl. -ur, b. -un o -o Øvre Num. *huru o hugu, hugue (v), -u, -un* o -o Øvre Num. — *kne*, pl. *kne*, bunde *kne'é o kne'o*, ogso *kn(j)o o knjo'é* Nore. — *tre*, pl. *tre*, o ikkje sjeldan, bunde o ubunde, *tr'e o (tr)jo tro* Nore; liksom N. **treo trio** Stjorn 14²³, N. g. L. 2, 132.

Sigdal o Flesberg o dei ytre bygdinne i Oust-Tel. hev, bunde: *sno'ra, klei'va, hu'sa, æpp'la*. Der i Oust-Tel., som denne a'en raader, er de jamnan *hu'sé, æpp'lé* i bunde eintal.

Kvennkynsord som endar me stommvokalen hev i Hjartdal, Souland, Heiddal, Souar, Nes o Bø den bundne formi *å'o, tå'o, bro'o* te *å, tå, bru* osf. — liksom *viku*, hev, bunde, *viko* —; oustlengst høyrest, bunde, (*heylø*) *viku*. I Flaa i OTel. høyrest *ei furo, viko, dønn furo(a), heylø viko(a), tri furur, tri vikur*.

I Øvre Numedal, mest Nore, hev de i fleirtal aat mannkynsord vakse upp formir me ö som synest vera ætta fraa den gamle dativen ell (kannhende oftare) opningar paa å (o): **dagar dögum** > *dögö* Nore, *dögör* o *dågür* Rollag; **dalar** > *dälår* o sjeldnare *dölö(r)*; **stavar** > *stävår* o *stövö* (sj.); bunde: *dögön, dölön (stövön)* o *dågån* osf. **posi** > *pöse* Nore, *påså* Rollag, pl. *pösö(r)* o *påsar*, b. *pösön* o *påsån*; *flöte* N. *flåtå* R., pl. *flötö(r)* o *flåtår* (sjeldan i fleirtal *flöta* o *pösa*); sameleis **roti, broti, mosi, foli** > *röte* osf.; **bogi** > *höje* N. *hågå* R., pl. *bögö(r)* o *bågå(r)*, sameleis **logi**. *jasé* N., *jåså* R., pl. *jösö(r)* o *jåsår*; *nöse* m. sing.

N., *násá* Sigdal, pl. *nösö* N. — **bruni bruna** > *broné* N. *bráná* R., pl. *brona*, *bránár* o sjeldan *brönö(r)*; **spuni** > *sponé* osf., *sponakærñ*. **vötr** > *vätt* o *vött*, pl. *váttur* o *vöttu(r)* OTel., som i Selljor, Kvitseid o fl. i VTel. — **kvistir** > *kvista(r)* Num., annstad *-ir*; **grisir** > *grisi(r)*, o *grisar* Sigdal.

N. **-arnir** o **-arnar** vert i storluten av OTel. o i Rollag o sumt av Flesberg *ænn*: **hestarnir** > *hestænn* (*hæ-*), *sæyjænn*, *mænn'ænn*, *bø'kænn*.

magi (a), **hagi**, **haki** > *majé*, *hájé*, *haké* i NOTel. (Tinn o fl.) o Nore, *mágá*, *hágá*, *háká* sunnanfyre desse, *maga* osf. lengst i Sud o Oust. Fleirtal: *mágá(r)*, *hágá(r)*, (*högö(r)*) sjeldan, i Num.), *magar* osf. lengst i Sud o Oust. Bunde: *mágán(n)* osf. *magann* (*ænn*); *mágásjuka*, *hágáblom* osf. — *dröpe*, NOTel., *dröpe* Nore, *drápá* sunnan- o oustanfyre; pl. *dröpö(r)* (o *á—á*) Nore o Rollag, annstad i valde: *drápá(r)*.

hám(m)ár pl. *hamrar* (o *á*), *sám(m)ár* pl. *samrar* (o *á*); *nyfyll* pl. *nyklar*; *mörgo(n)* o *mærr-*, pl. *mörgonar* (o *-ærr-*). *bæyk* pl. *bæyfir* o *-nþ-*.

far, *far'n*, *fa'rar*. *bror*, *brø'ar*. *mor*, *mø'ar*. *döt'tr(a)*, *døtt'ar*. *sysst'ar*, *sysst'ar*. *son*, *son'n*, *syni(r)*, *syny* i øvre bygdir.

U-jamning paa **a** i fleirtal te inkjekynsord finnst i dei øvste bygdinne: *fat*, *föt*, *föt*; *vatn*, *vötn*, *vötn*.

Eigenskapsordi

skil seg inkje mykje i bøyging fraa dei i VTel. Men: *ein ny'r duk*, *blá'r hest*, *dn blá'ð hest'n*, *dei blá'ð hestán*, Nore.

Eigenskapsord som endar me *en* < **inn** fylgjest i bøyging me bunde tingord, paa same maaten som i VTel., i de meste: *ein söl'ten hest* (*söl'tin söl'tén*); *ei söl'té jæt*, *söl'ta* (*söl'ta j.*) der som de er *jæt'ta*; *æt* (*ett*) *söl'tø* (*e*, *e*) *nóut*; *söl'tnø*; *dn*, *dei söl'tnø*.

I Numedal o lengr oust vil do mannkynsformi jamnan vera i bruk fyr baae kyn, o lengst i Oust vil inkjekynsformi ende me *int*: *rötin hest*, *jæt*; *ei li'té* ell *li'tn björk* Nore, *lita* Rollag o fl.; *sandint mjøl*.

-ligr, **-legr** > *leg* i SOTel. (Hjartdal, Souland, Heiddal, Souar, Bø o fl.), *le* (*lè*) i NOTel. o Num., *li* sumstad i Oust. SOTel. hev dessforutan mange eigenskapsord me *-oleg*; t. d. *sjeltroleg* Heiddal, *gapoleg*, *ul'koleg*, *knetoleg*, *smæisoleg*, *tverkoleg* Souar, *fjaktoleg*, *tróskoleg* Bø. O liksom grannemaali i VTel. o Hall. hev maale her mange eigenskapsord me *-skleg*. O sume me *-legøn*: *han æ gosklegøn*, *dæm æ gosklegnø*.

Sume stelleord.

Personlege: *eg, meg, deg, seg* i OTel. ÷ Hovin, Tuddal o Tinn, som seie *e, me, de, se*, saman me øvre Numedal (o Hall., Vald., Gbr.); *je (jē), me, de, se* i Flesberg o Sigdal. — Fleirtal: 1. *me*; akk. o dativ: *ðkkān* o *kānn* OTel., *kann* NOTel. o Num., *åss* Flesberg o Sigdal; genitiv o possessiv: *ðkkāns, kānns* o *kānnses* OTel., *kanns* o *kann* NOTel. o øvre Num., *vār* mangstad i Oust. — 2. *de*; dat. o akk. *ðkkān* OTel. (Heiddal o fl.), *dek(k)ān* o *-an* SOTel., *dikkan* o *dekka(n)* Num., Sigdal; gen. o poss. *ðkkā(n)s, dekka(n)s, dikkans*; ogso: *ta mæ dekkān oxxāenn dekkān* Rollag. — 3. m. *hann, 'n; hānom, honom, 'n*; gen. o poss. *hass; f. ho, 'o*; akk. o dat. *hennar* (o *-a-*), 'o; gen. o poss. *hennas*; pl. *dei* Øvre Num., Tinn o fl.; *dōm, dom, dām* o *dei* (sj.) SOTel. Flesberg, Sigdal; *de(i)rās; hann sjar* Tel., *h. sjöl* oustanfyre; *ho sjar(o), ho sjöl; dei (di) sjarə, dei (di) sjölvə. hu'se hass knut, spann'e hennas annə.*

Eigedoms. *minn ei'en (ejen) hest; mi ei'e (eia, eja) bok; mitt ei'e (eje) hus; minə ei)nnə hus.* O *ar-* SOust. Sameleis: *dinn, sinn (hinn).*

Peikande. *denn (e, a) m. o f.; da (dā) n.; dei* pl. — Ogso: *da* m. o f., *tan* n., den der, de der Tinn, Nore. — *de'a* o *de'an* m. o f. den der Hjartdal, Souland, Heiddal. *da hest'n, da my're, tan hu'sə.* — *den(n)e* o *den(n)en*, o *dē-* m. o f., *dette(n)n.*, *desse(n)* pl. denne, den her. — *dænna(n)* osf. den der, OTel. o fl. — *danna(n), datta(n), dassa(n)* den der, Tinn, Num.

Relativ. som o *sām.*

Spyrjande. *hōkkə(n), hākkə(n)*, (o *hōkkə* Nore) — bruka paa lag, som i VTel. — *hōt, hātt* OTel.; *hå* oustanfyre. — *hōss, hāss(n)* korleis; *hōssə* Nore. — *hōr(e), hār(ə)* kvarhelst. — *hve* > *hó (hā), hó myhy; hāför(e), hāfər*, kvifyre.

Ubundne. *hvarr, hverr* > *gvan, gvør*; *hør* Num.; *hārr* lengst i Oust; *te hānndags* oustlengst. — (*ein*hvarr) > *inrār, ærvar* Tinn o fl.; *ænnör* o *eiör* Rollag o fl. = ein o annan. — *hvárrgi, hvártki* > *gvar-ke(n)* nokon av dei tvo: *e vi he sjā gvarke*, Tinn.

Verb-bøygjingi

skil seg noko ut ifraa den i VTel.

I dei øvste bygdirne held, som nemnt, notid-r seg i verb som endar me stommvokalen; men ikkje elles: *e ror, trur, kasta, gløymer, søv.* I den sydre, større, luten av valde, alt ifraa nördre Rollag o sydre Gransherad er de: *e(g) kastar, gløymer, søv, ror.* — Fleirtalsforminne er mesto heilt burtkvorvne i fyrrtid; i Nore hermer dei do ette dei gamle: *me soto* o

oto ò sò sogo me ðei foro förbi glöso. I notid er fleirtalsforminne jant i bruk i Nore, ikkje lite i Rollag o i øvste OTel., lengr sud lite ell inkje; ðei er oftast like infinitiv: ðei sea (søå), me sko (e ska), me vilja, læsa; me mågå (= móga i Vinje) Nore, era Nore; blia inf. = verte Rollag.

Supin te ðei stinne verb endar i Tel. o i øvste Num. helst me é, lengst ute i Oust sumstad me i: bórè o bórè or bórin (ö), greté, blesé; ðenjé Tinn, ganje Num. — Reflexiv legg i ðei fleste ord o paa flestalle stadir berre s til.

De ter seg, at i dette maalvalde er der ei ouking paa jamningi ifraa Sud mot Nord, av eit slag — me dökke ljodar i Nord — som minner om oukingi fraa ðei mesto jamningsfrie ytre Foldamaali upp te Gudbrandsdal o Trøndelag.

Maalprøvor.

Ordtøke o dilikt fraa **Bø**.

D'æ så umögaley som å vrænje gryta.

Tore tvarful, som blæv neafær füss'n å kãm att åvåfær füss'n.

Om attå! sa sugga, velta seg.

»Oppfyry vann jåsåen, man nefyry tapa eg,« sa man'n han kappsprang me jåsåen.

Kvællhæis o jentævræis varær inke te dajen.

Sult o selt æ bæstæ krydda på mal'n.

Magaæn bli før mætt før öugo (öugun).

Dæ æ mat fe mons. (Engelsk »meat for mouths,« mistydt?).

Så tru som hön'n, som åt opp söuinæ fe husbönn.

Sola sjin'æ fe væra ute, når sugga grin'æ.

Han ruvær som æin fatigmann på æin risgal.

Så styl som æi pæddæ.

Dænn ikke vågar, dænn ikke vinn. Dænn ikke kalar, dænn ikke spinn.

Fyrste Mosebok, 22 kap. 1—13 vers. I **Bø** maal.

æi ti ettær ðetta haddæ jangjæ fe seg, hændæ dæ at Gud villæ prøvæ Abraham. å han sæ te'n: abraham! å A. svara: ja, her æ eg. — da sæ han: tak nå so'n dinn, æmbænnings-so'n dinn, hann som du heil så å, Isak, å far te Morialand; ðer ska du jera æt brænnæ-öffær å öffræ han-

nom på ett a fjella, som eg ska sea deg. — mörgoæn etter reys A. tileg opp å kløvja asøne sitt, å tok mæ seg to a guttænə sinə å I., so'n sinn. å da han hadde klövd ve te brønnə-öffrə, gav 'n seg på vegən å jekk te dønn sta'en som gud haddə sakkt. — trea dagən, da A. såg seg inkrin, såg han sta'en han skullə te, lang(k)t bole. da səs A. te guttænə sinə: vær nå de her jä asøne. eg å guttən, me vi gå bol å bea, å så kəm me hit-att te dekkən. så tok A. öffrə-veən å læ på I., so'n sinn, å sjav tok(n) ell'n å knivən i hånna, å så jekk dær to alævnə. da dær så kām te dønn sta'en som gud haddə sakkt, da byggdə A. et æltər, å læ ve'en te rēttəs. så batt han I., so'n sinn, å læ'n på æltäre oppå ve'en. — å A. rēttə ut hånna å tok knivən å villə öffrə so'n sinn. da ropə herrəns ængəl te'n frå himmälən å səs: A! A! å han svərə: »ju, her æ eg.« da səs'n: »lægg i kje hann på guttən å jər han i kje nok(k)o! fər nå vət eg, at du har aga fə gud, sea du i kje ængəñ spərə ævnbænningsso'n dinn fə mi skull.« — da A. såg inkrin, fekk han öuga på ævn bekar som hekk fast mæ hönna i et kərre attafə 'n. så jekk A. dit å tok bekarən å öffrə'n istæn-fə so'n sinn.

(dær to, ell dom to. ę er mangstad i Bø æ. öffrə ell äffrə).

Souland.

Bայəsull.

Ro ro, liten sull!

tru me hæ stugo full
av slikə smäs gutar (jæntur),
lö'o o läven,
stugo o käven,
bæñkinn ratt ö kralkinn sett
o ronnan omkrin läven.

Visestubb fraa Souland o Gransherad:

Fissjøn uti jönnbucarne flyg,
skvislar seg fram mæ lando.
Så tok'n i mæ trea klo:
dæ knåkä i töftøbåndo.

Fyrste Mosebok 22 kap. 1—13 vers.

O dæ sjeddə etter dessi hændingənn, at Gud frēsta A., o han səs te'n: A! O hann səs: »sjå her æ eg.« O han səs: »Tak nå so'n dinn, dn ævnstə, hann som du ęlskar, Isak, o gå te Moria-land o öffrə'n dər te et brønnə-öffrə på ett a berja, som eg vi søä deg.« Så reys A. tileg upp om mörgoæn o sala asøne sitt o tok tvo a(v) dræñjinn sinə mæ seg

o I. so'n sinn, o han klövdæ ve te brænnæ-öffære, o gar seg på vegæn o jekk te dænn sta'en, som Gud hæ sakkt'n. Sæ dn trøå dagæn lyftæ A. upp öugo sinæ o säg sta'en lænkt borte. da sæ A. te drænjinn sinæ: ver næ de her mæ asæne, de! o ey o drænjæn, me vi gå dit o bæå, o sä hæm me hit att, te dökkæn. o A. tok öffer-ve'en o lac på I., so'n sinn, o sjar tok han elli'n o knivæn i hænna, o sä jekk dæm bæ samæn. da sæ I. te A., far sinn: »du far,« sæ han. o han sæ: »ja bæne mitt!« »sjå her æ elli'n o ve'en,« sa I., mæn hörræ æ lamme te brænnæ-öffere?» o A. sæ: »Gud veit nokk rå te öfferlam, bæne mitt.« o sä jekk dæm bæ samæn. o da dæm sä kæm te dænn sta'en, som gud hæ sakkt'n, da byggdæ A. æt æltor o læ ve'en terettæ. sä batt han I., so'n sinn, o læ'n på æltære uppå ve'en. o A. rettæ ut hænna o tok knivæn o villæ öffre so'n sinn. da ropæ hærræns ænjill te'n frá himmææn o sæ: »A.! A.!« o hann sværa: »sjå her æ eg.« da sæ'n: »legg iþke hæn på drænjæn o jær'n iþke noko! fæ næ veit ey, at du fryktar gud, sæ du iþke eingæng spæde einbænningsso'n dinn fæ mi skull.« da lyftæ A. upp öugunn sinæ o säg ikeri seg, o sjå, ein bökær hekk fast me hænna sinæ i þærra attafæ'n. sä jekk A. dit o tok bökæran o öffra dænn istæen fæ so'n sinn.

(ein er, kannhende, heldr æen, bæde her o i Bø-maale.)

Nore.

Dei tri latfantan. (Æventyr hans Grimm.)

Da va ængæng æen kængæ, som haddæ tri syni. Han hellt dær allæ tri likæ jillæ, o dæfær vist' 'n inþe hakæn han sku ta te kængæ ett' 'n va döu. Dæ han læg på sitt sistæ, bæ'n dær kæmæ bortt te sæyje te se o sa te dær: »E hæ tænkt noko ve me sjæl, som e vill sæ dikkan: dænn tå dikkan, som æ dn dövinaste, hann ska bli kængæ ette me. Dæ sa dn gamlaste: »Far, dæ bli de e, som bli kængæ; fær e æ so dövin, ætt nær e ligg o vill sævå, so iþe e inþe o lætæ att öugo, om e æ all'dr so scömnug.« Dæ sa dn mylljomstæ: »E bli nækk kængæ, fær e æ so dövin, ætt nær e sitt ve værmin o værmæ me, so læ e hæll hælan brænnæ, hæll e tæk fætæn bortt.« Dæ sa dn yngstæ: »Far, e bli kængæ, fær e æ so dövin, ætt dærsom æ sku hængas o haddæ töujæ om hælsæ o æen ga me æen græss kniv i hænde fær o sjæra ær töujæ, so lætt e me fær hængæ fær e lyftæ(æ) hænde opp te töujæ.« Dæ far hæss hördæ datta, sæ'n: »Du æ kömmin lænst i dövinshæpen, du ska væra kængæ!«

Nord-Rollag.

Hærr'mannsbrure.

Da va ængænn æen rik göuwe, sam æggde æen stor hærragal, o søll hadd'n på kistabåttn o pænn på vænntø; mæn noko va da sam maqla'n, för hann va ænkemann. Æen dag va dättæra på grannægar'n jä'n på arber. Hænnar lika hærr'mann'n retti gått, o då ho va tå fattigø falk, tængkt'n, at när'n bæra klojka om jiftin, so måttø ho slø te mæ de samrø. So sa'n da te o, at hann va kömmin på tankar om o jiftø se att. »Ja, ja, æen kann fallø på mykky,« sa o janta, — ho sto dær o smålo o tængktø, dn gamlø styjjiænen konna ha föllø på da sam passa bæra för 'n ell o jiftø se. »Ja da va mæningje da, at du skuldø bli hæringje mi da,« sa hærr'mann'n. »Nær, hælles takk, va da likk se, da,« sa ho. Hærr'mann'n va hje vant te o hørø nær, o te nødigar ho vildø ha hånøm te mærr oppsatt blær hann på o få o. Mænn da 'n inje kamm nokon værg mæ hænnar, so sænnntø 'n ä'dr ettø far hennas o sa te hånøm, at konna hann lågø da slik, at han fekk hænnar, so vild'n j'i'n ettø dær pænnæn, han haddø lånt 'n, o attpå skuldø han få de jorstykkjø, som låg innåt ænje hass.

Ja han skuldø nåkk få rett på dättære, mænnte far'n. Ho va bære onjin o ihje sjønna sitt ænje bæsstø, sa'n.

IV.

Hallingdal o Valdres

er eit maalvald som hev greide skilgarder imot grannevaldi, iser imot Gudbrandsdal i Nord og mot Upplandsmaali o dei Vikske maali i Sud-Oust. Ifraa Numedal byter de seg ut ikkje so grannt. Men de hev inkje av den jamningi paa **a—a**, **o—a**, **o u—a**, te **â—â** (o *o—o*, *ö—ö*) som merkjer maali i Numedal o NOTelemark; de hev i de heile lite fyrejamning o ikkje mykje ettejamning. I dette stykke, o i sume andre, t. d. i ord-to, o serleg i *dn* < *rn*, o *ko* < **hve** o **hva** i pronominale ord, slegstast de vestette o sudvestette.

Dei synste bygdinne i Valdres (V.), mest Bagn, hev ein daam av Hallingdal (H.), noko mindr av dei Vikske grannemaali paa Ringerike; Begndalen o tildeils Hedalen fylgjest do i mangt (de meste?) me Aadalen i Ringerike.

Baae slag jamning, me lengd o trykk i fyrste staving, paa lag som i Vest Telemark, er der i tvostava ord me **o** ell **ö** (o) ell **u** i stomnstavingi, o **u** i enden. Jamningi er oftast **o—o** i Slidre o den større luten av NOurdal i V.; oftast **u—u** i H. o i Bagn i SV.; oftast **o(ö)—o** i Vang øvst i V.; jfr. øvste Numedal.

Mest fyrejamning: **hosu** > *hoso*, *boso*, **stofu** > *stogo*, *loko*, **blöku** > *blöko*, *hoko*, **götu** > *goto*, *svölo*, **þvöru** > *tvoro*, **þvögu** > *tvogo*, *halslöga* Sogn > *hæ(l)slogo* o *lögo*, **flugu** > *flögo*, **furu** > *föro*, Slidre, NOurdal; ***röku** te **raka** v. > *roko* NOurdal; men **reku** > *reko* NOurdal, Slidre, Vang (R. 597, 611). *hoso*, *boso*, *hoko*, *loko*, *s(v)uʌ*, *tvuru*, *gutu*, *-lugu*, *furu*, *flugu*, Bagn. *löku*, *blöku*, *könu*, *stugu*, *huku*, ***þöku** = **þekjka**, o **töku** > *tuku*, *gutu*, *suʌ*, *ʌ(v)uru*, *ʌ(v)ugu*, *-lugu*, *flugu*, *furu*, **lödu** > *luʌ*, i storluten av H. *loko*, *hoko*, *stögo*, *goto*, *flögo*, *föro* i Vang i V., ogso *lökø* (o -*ö*), *høkø* (o -*ö*), *stögø* (o -*ö*) sumstad i Vang; **veru** > *vöro* Vang, Slidre. — **stöpull** > *stupuʌ*, **hökull** > *hukuʌ*, **jökull** > *jukuʌ*, *jutuʌ*, ***hömull** > *humuʌ*, **höfud** > *huvu*, **nökkut** > *nok(k)u* V. o H.; **förug** > *små-furug* H. — Men: ***hvatu** > *kvato* V., *kvatu* H.; ***skatu** = **skjör** > *skatu* (-*ö*) Vang i V.

Ymse andre jamningar.

Fleirtal i fyrrtid te stinne verb: *soto, voro, boro, oto, logo, sogo, dropo* osf. i H., sjeldnare i V.; jf. **A.** gramm. p. 201. — I H.: *moka* > *maka*, *bora* > *bara*, *hopa* > (*h*)*apa*, *lofa* > *lava* o *läva*, *kopar* > *kapar*; (i V. *möka, böra, löva, kopar*). — Mest i V.: *drepit lekit etit* > *drepe leke ete* (o H.) osf. — Mest i H., men i V. og: *fyrir* > *fyr* o *fere*, *yfir* > *ivi* H. V. (*ä'vær* er mykje bruka, de og), *þumal* > *tumul* H., *ketill* > *kitil* H.; *vinir* > *vini, uvini*, men *venaty* adj.; *gerir* > *jere* o *jiri* H.; *gefit getit* > *jivi jiti* H.; *segir* > *siji* H.; *fili* > *fili* H.; *vili* m. > *vili* H., *vele* Vang i V., *vilje* elles i V.; *tekin* > *tikin* H.; *gengit* sup. > *jinjji* H.; *iyki* o *ihki* H. V.; **smili* > *smyly* H.; *myky* o *myki, styk(k)y* o *styk(k)i*; *tyggja* > *tyjyy, byjyy; bløyjy* pl. te *bløyg* Vang i V.; *e tykky* H. o *-i* H. V., *royki, stüki* (meir sidan). — *snidill* > *snivil* V. *snyjyl* H. (Gol; o *snøel* o *snål* **A.**).

De synest vera berre ein *i*, ein *y*, ein *e*, ein *u*, o ein *o* paa kvart stelle; denne ljoden hev daa ikkje same liten alle stadir, men paa dei fleste er *o* nær *o*, o paa mange *u* nær *u*¹. — Den dumme *ø* er i Vest-Hall. svært nær *æ* (*e*), i Valdres o noko av Oust-Hall. mesto heiltupp *ö*.

N. *i* er *i* ell *e* (*e*). Framfyre langt samljod held *i* seg jamnan her, som annstad: *fisk, bindø* o *bitø, fil'la, sin'na*. Framfyre stutt samljod vil *i* siga ned te ein lang *e*: *steg, let, leva, veta*, helst i V.: *bil* > *bel* o *bil*, *lfir* > *leve* V., *livi* H.; *drifit* > *dreve* V., *drivi* H.; *bitu* > *beto* V., *bito* H.; *hvima* > *kvema* H.; *viku* > *veko* V. (o *vekö* Vang), *viku* H. o Bagn; — *snigill* > *snyjyl* H., *snyl* Bagn, NOurdal, *snyvil* Vang o fl. i V. — N. *i* i ending er oftast *e* ell *i*, serleg ette *k* o (*g*)*j*, o mest i H.: *apple*; *sandin* o *sanden* adj.; *haki* H. *hake* V.; *grätit* > *gråti* H., *gräte* V.; men *húsit* > *hu'sø*; sjaa elles böygjing.

N. *í* > *î*: *íss* > *is*, *hlifa* > *livä*. Men: *kví* > *kve* V., *kven* H.

N. *u* o *ú* er baae tvo *u* ell *o*. Dei vil helst halde seg i *u*, jamvel fyre **m** o **n**: *um(m), rum(m); sum(m)ar, som(m)ar* Bagn; *tun, muna, unde; ungi* > *uyji* o *uyji*, pl. *onja* (mest sjaa dei yngre); *dunji, donje* o *dunje* Bagn. -- *hús* > *hus*, *dún* > *dun*. Men *ú-* or **un-* er o i Øvre V. (V. Slidre o fl.): *o'dyr, o'ti, o'ver*.

I H. o Bagn raader mest fylgslí *i—u* (1), i resten av V. mest *e—o* (2): 1) *viku, svipu, svigu, slitu, spitu, skriðu* > *skri'u, skriulaup, *glisu* > *glisu* o *glesu, viðu* > *ve'u* (*mysu; skeru* > *sjuru*). 2) *veko, svepo, srego, sletu, speto, skreo, skreolaup, veo* (*møso, sjøro*).

¹ Her vert skrive *o*, o *u*.

N. **e** er oftast α : *læka*, **ek et** > *e æt(ə) ~ græ't(ə)*. Sjeldan *e*, o daa helst i jamning: **gefa** > *jeva*, **etit** > *ete*, **eptir** > *ette*. Sumtid ein \emptyset -ljod, helst fyre lippeljod: **refr** > *røv*, *røvu* f.; **herd** > *hø!* (*hø!*) H. — **ekra** > *áikrə* V.

N. **é** er *e*: *fe*, *tre*, *gret*, *hekk*, *hælt*, *hældo*. Men framfyre langt samljod er **é** ofta(st) α : **rætt** > *rætt*, *lætt*, *fækk*.

e vil i endingar vera i fyre *s*, mest i V.: *Ham(b)re*, men *Ham(b)ris-slötta* V.; *Hippe*, men *Hippisbygde* V.; *synist*, *syntist*; *høpə*, *søvande* (\emptyset), men *høpist*, *søvandis*; *skoglai-is*, *te rættis*; **þeirra** > *däiris*; *Valdris*.

N. **y** framfyre langt samljod er *y*; *fysst*, *synd*. Fyre upphavleg stutt samljod er *y* oftast \emptyset , helst i V.: *kløv*, *høl*, *dölja* (\emptyset) V. o *dylja* H. V.

y fyre *l* o *r* me samljod ette seg vert te *u* (*ü*) i sume ord i V.: **fylgja** > *fulji* o *fylji*, **mylnari** > *mulnar* (*följi*, *mjölnar* i Bagn, *fyljy* sumstad i H.); **myrkr** adj. > *murk*, **birgr** (by-) > *burg*, **pylsa** A. > *pulsə*, *pørsə*; **sylgja** > *suljə* o *suljo*; **Fylkin** > *fulji* VSlidre.

N. **ý** er *y*: **lydr** > *ly*; *lyr*.

N. **ó** er nær α : *sol*, *ro*, *hov*. N. **ótr** > *utt(ə)*, *bakkutt(e)*.

N. **o** o **ö** (\emptyset) i stommen hev i V. o i H. ÷ Aal helst vorte ein \emptyset -ljod, som fyre langt samljod dreg seg burt imot \emptyset , o fyre *l* o *r* jamvel imot \emptyset . I mange bygdir av V. vil de i sume ord verte **å** (**ä**), i Aal o fl. av H. mesto i alle ord: **sofa** > *søva*, *såva* Aal; **sköt**, **lök**, **gött** (\emptyset), **stokkr** > *stökk* (\emptyset); **skoda** > *skøa*, *skåa* H.; **oft oftom** Tel. Oustlande > *øfto* o *åfto*; ***proka** R. 835 > *trøka*, **ostr** > *øst*, **vagn vögn?** > *vogdn* Vang, H., *vågn* V; *öldrug* aldruk, *svöllug* svallug; **öks** > *åks* VSlidre o fl., o *öks*; **tök** pl. te **tak** > *tøk*; *önn* o *änn*, *hånd* o *hönd*, *stöng* *stöng* o *stäng*; **öksl** > *åksl* V., *öks(h)l* *ökhl* o *åkhl* H.; **foli** > *føle*; **ofr** > *å'vær*; **mörk** > *mörk*; **mön** > *møn* H., *mun* V.; **öngull** > *öngul* H. *unngul* H. V., *unng* fiske med \emptyset V. H. *öngl* H. — **alvöru** > *ölvöru*, *ölvuru* -o; **almugi** > *ölmug(j)i*; **ölmusu** > *ölmusu*, *ölmösu* *ölmösu* H.

N. **a** > *a*, som kann nærre seg te **å**. Framfyre *l* + samljod vert **a** oftast α (o **ä**) i storluten av V. o i Ytre H.: **kælv**, **hælm**, **galgi** > *gælj*, *hæls*. — N. **af** > *äv* o *'tä*. *Han stal äv 'tä fo're* V.

N. **á** > **å** o **ä**. I sume bygdir kann **á** (**ä**) nær *l* + samljod verte \emptyset ell \emptyset : ***máltid** > *mølti*, *mø(r)ti*; **slá** v. > *slø* YV.

N. **æ** (**é**) er jamnan $\bar{\alpha}$. Men: **nær** > *ner*; o i H. mangstad mesto \emptyset : *Lerdal*, *svært*.

N. **ø** o **œ** er jamnan \emptyset : (*ü*t) *høve* ~ *søva*. **sökkva** > *søhji*, *røhji* *nøgg* osf.

Endings **a** o **u** i tvostava kvennkynsord o verb me tung stommstaving vil vera \emptyset (\emptyset — \emptyset — α). I nokre faae kvennkynsord, der \emptyset var ventande, er

de do heilt u o o: *liku* = *likindi* H.; *loku* *labb* H.; *ævu* H.; *mødu* > *mø'u* H., *mø'o* V.; *rødu* > *rø'o*, *røofant* V.; *byrdu* > *bølo* Slidre i V., *børo* Vang i V.; *uføro* V.; *skortu* > *sko(r)to* V.; *hyrju* lang skrone, *hyrjumakar* H. (te *hyrji hyrgde*).

N. **ja** i ending aat lettstava verb er jamnan *ja*: *sælja*, *dylja* o *dølja* (ø), *drysj* (ø) osf. Sjeldan **ja** > *a*: *sita*, **setja** > *sæta*, **hvetja** > *kvæta*. **Ja** held seg jamvel i sume samansetjingar t. d.: *møsjamot* = mosefella, te *møsj* (y) V. — N. **ju** i kvennkynsord er helst *ju* H., *jo* V.: **verju** > *værju*, *-jo* o *-jə* V., *vörju* Bagn; *færju*, o *-je* Gol, Slidre; **evju** > *ivju*, *yvju*; **selju** > *sylju* o *sølj* H. Bagn o NOurdal i V., *syljo* o *suljo* o *-jə* Slidre, *søljə* Vang; **viðju** > *vi'u* H., Bagn, *vi'o* V.; sameleis **smiðju**.

N. **ja** o **jö** i stommstaving er *ja*, *jæ*, *jø*, *jö*; o *jo* o *jå* framfyre l. *jarta*, *jall* o *jäll*, *haft*; **jarn** > *jödn* o *jödn*; *fjöl*; *mjolk* o *mjälk*; **hjalpa** > *jölpə* o *jälpə*; **sjölf** > (ho) *själ* H.

N. **jó** o **jú** er helst *jø*: *ljøs*, *brjötə*, *rjökə*; **ljóstr** > *ljöst* H.; **guva** **A** (*gj.*) > *jövə* H. — Men **rjómi** > *r(j)ume* H., *rjumme* V.; **þjófr** > *þuv*.

N. **ei** er a) *ai—äi* i mesto heile V. o i Aal, Hole o fl. i H. b) *äi—æi* i resten av valde. Framfyre **m** o **n** næmast *æ*, *ä*, *ü*; her vert jamnan skrive *äi* o *äe*: *häem*; *e hadde äi äenastə jäit*; *hann sat på äen äenastə stäen* H. — N. **ey** **øy** er sameleis a) *äy*, b) *öy* o *öy*. — N. **au** er sameleis a) *äu* o *äu*, b) *äu* o *öu*.

I Oust-H. er der itakisme o ein grand villræde som heng ihop me denne; **bygg** > *bigg*, *insji* (*ynsjy* lengst i Vest); **gleyma** > *gläemə* osf. Sumstad i H.: *brøyð hár* o: **breiða hey**.

N. **r** i endingar er avmaadd. Berre inkje a) i verb o nokre faae tingord som endar me stommstaving: *e ror*, *snur*, *fær* ell *får*, *skor* m. H. *sko* V., *sår* m. H. *så* V.; *hyr* f. b) i fleirtal aat tingord som fylgjast me *jäit*, *bok* o *fot*, sjaa bøyging; her liver **r'n** att i *a*, liksom i Num. OTel., Agder o Dalanne, Tel. (*ar*), o Vestfold (*är*). c) i mannkyn o kvennkyn aat eigenskapsord, der **r** liver i ein *ə* i storluten av V., o i indikativ notid aat dei stinne o dei halvstinne verb, der de og liver i *ə* i ein stor lut av V. d) i de bundne fleirtal der **rn** liver i *dn* i storluten av maalvalde, i *tn* i SValdres o i grendir av H., serleg Torpo, o i *Dn*, sumstad i barde millom *dn* o *tn*: **krákurnar** > *kräkudn -utn -uDn*; **fotrnrir** > *fötadn*, *fötadn -atn -aDn*; jf. *bädn* o *batn* < **barn**, o *jædna* o *jætna* < **gjarna** Li. — N. **rn** er *dn* i stommstaving og: **korn** > *ködn* (ø) o *kädn*. Men **örn** > *ørn* o *örn*. — **rd**, **rt**, **rn**, **rs** sjaa l.

Sliröklukkadn sönn slikt i gamal ti: lænn væg ha Baitadn, säent kām(m)o Sjeladn, Slire-knäpadn, Vænnsjældtäpadn, Töllöbarbukkadn austa äsadn.

N. (w)r > r: **rangr** > *ranŋ*. Men (w)**reidr** > *vrár*, o *vrársji* m.

N. d (ð) hev, fyrr de fall burt, mesto altid brigda sjælvljoden framfyre seg, her som i andre maalføre. T. d. **vedr** n. > *ver* o *vær*; **vedr** m. > *ver* o *vør* Ourdal; **troðu** > *trø'u* H., *trø'o* V., **hlöðu** > *lø'o* V., *lu'u* H. (o *lu*, b. *lu'e* Gol), *ly'u* Bagn; **knodu** > *kno'o* *hŋno'o* *knø'o* o *hŋnø'o* V., *kn—hŋnø'u* H.; **kvadu kvöðu** > *kva'u* Nes i H. (o Sigdal), *kvø'u* H., *kvø'o* o *kvð'o* Slidre; **stöðul** > *støl?* H., V., *stödl* H.; **vidu** > *vi'u* Bagn, *ve'u* H., *ve'o* V. — **mjödm** > *mjörm*, *mjærm* o *mi'ærm*. **vöðvi** > *vørve* V., *vøve* H. — **midvikudag** > *møkødag*.

N. nd > nd: *ænde*, *hånd* ell *hönd*; *supand* Slidre.

N. ld > ld: **eldr** > *æld*.

N. l > l i dei same høve som i andre oustlege maalføre, sjaa I p. 7, 8 (ljodskrifti).

N. rð > l, berre inkje i Vang der rð > r liksom vestlengst i OustTel. **ifjord** > *ifjöl*; **gerdi** n. > *jo'le*, **jördin** > *jo'le*, *jo're* *jo're* Vang; **gardinn** > *ga'(r)n*, *ga'rn*. I bøygingi held rð seg do helst i (r)d, o rt i (r)t: **gerdi gert** (ö) te **gera** > *jō(r)ðə*, *jō(r)t*. **gerd** f. > *jærd*, *aatjærd* Slidre.

N. sl, zl o tl > sl; o hl i H., helst i Hole o Aal. **kvísl** > *kvísl*, *kvíhl*. ***ekslarnar** te **öksl** > *ækhladn*. **gæzlu-** > *jæsløgut*, *jæhlø-*; **slag** > *hlag* sumstad.

N. Ende-n er innjamna i endingssjælvljod, her liksom i VTel. o i dei fleste andre maali: **heimantil** > *hæma-te*, *nea-te*, **visan** > *visa*, **sólen (in)** > *so'le*.

Skrideljoden fraa b o v te ende-n vert heiltupp d i mesteluten av H. o V. **nafn** > *nab'dn* H. V. (Bagn o fl.), **jafn** > *jab'dn* H. o fl., *nav'ðdn*, *jav'ðdn* V.; mangstad do berre *nabn*, *navn*; men allstad *javnare* o *javnare*; *Javna* aa i ØSlidre; **ofn** > *øv'dn*, *øb'dn*; **efni** > *ævne* Slidre, *æbne* Bagn o fl., *ævdntre* VSlidre; (**kvafna**) > *kvøv(d)nə*; **svefn** > *svæb(d)n*, **sofna** > *søv(d)nə*.

Sameleis er N. gn i ordenden tidt *gdn*, helst i NVald.: *Bag'dn* namn paa sokni, tidt *Bagn* o *Bayŋ* i SVald.; **regn** > *ræg'ðdn*, **segn** > *sē(ɪ)g'ðdn*; **gagn** > *gag'ðdn*, *gæŋn*, *ældgagdn*, *bakstøgagdn* Slidre, Ourdal.

Sameleis skrid ein d inn sumstad imillom n o n; t. d. **fönnin** pl. *föndnə* (e) o *fönne* V. O jamt imillom n o r, o n o l, liksom i VTel. o andre maal: *andre* osf.

I sume grendir vil ein b skride inn imillom m o l: *där gamblə*, *allö-samblə* < a. **saman**, *jamblə* ɔ: *jamlege*; **sumir** > *sumblə* H. O imillom m o r i V.: **hamrar** > *hambra*, *Hambre* gard.

N. **m** i innljod millom sjølvljodar vil helst verte lengd: *kām(m)a* (hann *kām(n)*, *dår komo* H.). — **m** er oftast innjamna i endings-sjølvljod: *imylljo*, *på ståeno*; *fössüi* < **Fossheim**, gardnamn.

N. **mb** hev halde seg, best fyre sjølvlod: *lam(b)*, *lambit* > *lam'ba*; *timb(ə)r*, *klæmbə*, *læmbə*.

Imillom **p o n** (*fn*), **o k o n** vil mangstad, mest i V., ein *t* skride inn: **opna** > *öf(t)nə*, **sakna** > *sak(t)nə*.

N. **pt** ell **ft** er *ft*: *skaft*. Kem **t** i bøygingi innaat **p** er detta **pt** > *pt*, men do mange stadir *ft*: *stupə*, *stuptə* o *stuftə*; *tapə*, *taptə* o *taftə*; liksom lengr i Oust o Nord.

N. **st** i reflexiv held seg: **slást** > *släst*, *sløst*, *slöst*, *hläst*.

N. **f(v)** > *v*. — **höfud** > *huvu*, *hugu* SVald. **stofu** > *stogu*, *støgu*, *stugu*.

N. **hv** > *kv*. I stelle-ord er **hva** o **hve** helst *ko*: **hvat** > *ko* (o *kā*); **hve** > *ko*; **hversu** > *koss* (*köss*) osf.

N. **ng** > *ng*, o sjeldnare *ng*, H.: *støng* (*ng*). Framfyre *i*-fengne sjølvljodar er de *ny* ell *nj*, o ofto *nn*: *lænyi* osf.; **eng** > *æng*, pl. *ænyi* osf. — **skenkja** > *sjæyki* V., *sjækki* H.

N. **kn** > *kn*, men kann vera *hn* o (*h*)*ng*, mest i Oust.

N. **k o g** er i V. tidast *k o g* framfyre sjølvljodsendinger som er *i*-fengne ell hev vore de: inkje berre fyre *ə*, *ən*, men fyre *e* og, o sjeldnare fyre *i*. I H., der N. i jamnare held seg i ending, er dei *j*-fengne, er *j* o *k* (*k*), fyre *i* o *e* o sumtid fyre *ə*; sjaa elles bøygingi: *hake*, *hakin* (*k*), *nakkin*, *mage*, *magin* V.; *haki*, *hakin*, *majin* H.; *sko'gən*, *bæk'kən*, *hau'gən* V. o H.; o *haujən* H.

N. **tj** o **kj** er *k*; sumstad *k* ette tung staving. Sameleis er **ggj** > *jj* o sumstad *dd*: *nakki*, *liddi*; helst i H. **sk(j)** er sumstad i V. o H. *sk*, mangstad *sj*, *sj*: **skera** > *skæra* (*sj*, *sj*); **skeru** > *s(k)jōro*, *sjyru* (*skjyru*).

N. **-ki**, **-kir**, **-kja**, **-kjar**, **-kju**, **-gi**, **-gir**, **-gja**, **-gjar**, **-gju** me tung stomnstaving framfyre seg vil i ending o samansetjing vera *ki* (*ki*) o *ji* (*ji*), i sume grendir *ke* o *je*, o ette **y** o **öy** (*äy*) sumstad *ky* (*ky*), *ji* (*ji*): **yrki** > *yrki*, o *yrky* H.; **þykkja** > *tykki* o *-y* H. o V., **stykki** > *stykki* o *-y* H. o V., *tækki* v., *vækki*, *rækki* v., **bekkir** **bekkjafar** > *bækki*, *sækki*band, *kyrkigal*, **liggja** > *lijji*, **hlæja** > *læji*, **rengja** > *rænji* (*rænni* *rænni*), **teygja** > *tæyi* o *-y*, *syji* osf.; **ryggjartak** *ryjgitak* o *-y*, **eggjarsmell** > *æjjismæll*, *væjjimot*; *inji* *myki(y)* *mn* *væl*. Dænn so *lænji* (*nni*) *leve* *lyt* *myki(y)* *liə* V.; *hann* *ligg(ə)* *bur̥t* i *bækki* H. o NV. (*rt*), (*i* *bækk'e* SV.). **Bergi** > *bær'ji*, **Heggir** > *hæj'ji*, **Mörkin** > *mör'ki* o *mar'ki*, gardnomn.

Bøygjing paa tingord.

Hallingdal stend fyrst.

		Eintal			Fleirtal		
		ubunden Nom.	bunden Nom.	b. Dativ	ubunden Nom.	bunden Nom.	b. Dativ
f.	1	<i>snor</i>	<i>snor'e</i>	<i>snor'n</i>	{ <i>sno'ri</i> H. <i>sno're</i> V. }	<i>sno'ridn, itn</i>	<i>sno'ro</i>
	1 b	<i>ægg, ægg</i>	{ <i>æy'ji</i> osf. H. <i>ægg'e</i> V. o.H. }	<i>ægg'an</i>	{ <i>æy'ji, æy'ji</i> <i>æn'ni</i> }	{ <i>-idn, -itn</i> }	{ <i>æy'jo, æy'yo</i> <i>æy'ya</i> }
	2	<i>kläv</i>	<i>kläv've</i>	<i>kläv'æn</i>	<i>kläv'ra</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>-o</i>
	3 a	<i>jäut</i>	<i>jäv'te</i>	<i>jäv'tn</i>	<i>jäv'ta</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>-o</i>
	3 b	<i>bok</i>	{ <i>bo'ki</i> o <i>-ke</i> H., V. <i>bo'ke</i> V. }	<i>bo'kæn</i>	<i>bø'ka</i>	{ <i>-adn, -atn</i> }	{ <i>bo'ko</i> <i>bøk'o</i> V. }
	4	{ <i>vik</i> H. <i>veko</i> V. }	<i>vik</i> <i>veko</i>	<i>vikun(n)</i> <i>vekun(n)</i>	<i>vik</i> <i>veko</i>	{ <i>-udn, -utn</i> }	<i>-o</i>
	5	<i>visø</i>	<i>visa</i>	<i>visun(n)</i>	{ <i>visu</i> H. <i>viso</i> V. }	{ <i>-udn, -utn</i> }	<i>-o</i>
m.	1	<i>stav</i>	<i>stäv'æn</i>	<i>stäv've</i>	<i>stäv'ca</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>stø'vo, -ä-, -a-</i>
	2	<i>gris</i>	<i>grä'sn</i>	<i>grä'se</i>	{ <i>grä'si</i> H. <i>grä'se</i> V. }	{ <i>-idn, -itn</i> }	<i>-o</i>
	3	<i>vægg</i>	<i>væg'gæn</i>	{ <i>væg'ji</i> H. V. <i>væg'ge</i> V. }	<i>væg'ji</i>	<i>-idn, -itn</i>	{ <i>væg'jo (jj)</i> <i>væg'go</i> }
	4	<i>fot</i>	<i>fot'n</i>	<i>fot'e</i>	<i>fot'a</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>fot'o, föt'o</i>
	5	<i>läve</i>	<i>lävin(n) -cn</i>	<i>läva</i>	<i>läva</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>-o</i>
	6	<i>mak</i> o <i>ke</i> H., <i>make</i> V.	<i>mak'in(n)</i> H. <i>mak'in(n)</i> V.	<i>maka</i>	<i>maka</i>	<i>-adn, -atn</i>	<i>mako</i>
n.	1 a	<i>hus</i>	<i>hü'sø</i>	<i>hü'se</i>	<i>hus</i>	<i>hü'se</i>	
	1 b	<i>ægg</i>	<i>ægg'ø</i>	{ <i>æf'ji</i> (jj) H. <i>æg'ge</i> V. }	<i>ægg</i>	{ <i>æf'ji</i> (jj) H. <i>ægg'e</i> V. }	<i>æf'jo (jj)</i> <i>ægg'o</i>
	2	<i>hü'ru</i>	<i>hü'vü(ø)</i>	<i>hü'vüe</i>	<i>hü'vu</i>	<i>hü'vüe</i>	<i>hü'vüo</i>
	3	<i>æpple</i>	<i>æpple</i>	<i>æpple</i>	{ <i>æpplu</i> H. <i>æpplo</i> V. }	<i>-o o</i> <i>-udn, -utn</i>	{ <i>-o</i> }
	4	<i>auga</i>	<i>auga(ø)</i>	<i>augæ</i>	<i>augu, -o</i>	<i>-o, -udn</i>	<i>-o</i>

Dativ er i fullt bruk, berre inkje i Nes o Bagn; genitiv, paa lag som annstad, ette styreord i talemaatar: *te støls, te vegars, te marknars; lan'kt te åsann* langt upp i aasanne, H. — Dativ eintal aat *visø* o dl. hev sumtid o sumstad *udn*, som vel er yveført fraa fleirtal (som i VTel.).

Valdres hev i ubunde fleirtal endinganne *e, a, o*; Hallingdal o Bagn i SVald. hev fyr de meste *i, a, u*.

Me *snor* o *ægg* fylgjest paa lag dei same ordi som i VTel. Me *klåv* (*myr*) sameleis; sjaa VTel.

Me *jånt* o *bok* fylgjest flestalle dei same ordi som i VTel. Me ljodbrigde te æ: *björk* *bjærk'a* H., *töll* *tølla* V., *åsp* ell *ösp* *æsp'a*, *mörk* *mærk'a*; *ökh* (*åkh*) *ækhl'a* H.; *nått* *næ'ta* o *në'ta*, *gås* *je'sa*, *hófr* m. > *hov* *hø'va* osf. — Dessutan dei fleste kvennkynsord som endar me stommvokalen i N.; desse fær do i H. o V. artikkel-*n* lagt te stommen, liksom i Agdir: **á** > *án* *án'e* *án'n* *æn'a* *æn'adn* *æn'o*; *tån*, *skrån*, *flå(n)* V.; **þró** > *tron*, *ron*, *klon*; **trod** > (*støls*)*trøn* pl. *trøn'a* V.; **brú** > *brun* *bry'na* H., V. (o *bry'a*, o *bry* A. V., o *bru'ni* H. o *bru'i*, -e); **ey** > *øy**n* *øy'n'a*; *kyr* b. *ky're*, pl. *kyr* o *ky'ra* V., o *ky* o *ky'dn* H. V., b. *ky'radn* o *ky'dn(ø)*, dativ *ky'dno*. *ån'e* *råistø* *mæ* *allø* *bry'no*, ØSlidre.

Letststava ord som *veko* (*vik*) hev i Vang i V. *å* i bundi form, liksom øvst VTel. o inst i Sogn i Lærdal: *vekå*; *gak* *inn* i *støga*, *mæ* *du søga* (pratar), *skå* *du få* *smaka* *bådø* *tvøra* o *tvøga* Vang — *stogo* *tvoro* *twogo* i Slidre o NOurdal. **vera** > *vøro*; *dø* *vart* *ki* *langø* *vøra*.

I samansetjing held desse ubundne forminne seg: *skreodal* V., *skriudal* H.; *stogotak* (*støgotak* V., *stugutak* H.

Me *stav* o *gris* fylgjest flestalle dei same ordi som i VTel. Dativ fleirtal hev i storluten av Valdres: *stavo*, *dago*, *galo* osf.; i Vang o i H.: *støvo* o *ståvo*, *døgo* o *dågo*; *gøro* Vang, *gølo* o *gålø* H. — **vöttr** > *vått*, pl. *våttu* YH. som i NOTel.

å'kør *å'kra*; *væt'tr* o *væt* pl. *væt'tra*, *te* *væt'trars* (*vintr* Bagn); *hamar* pl. *ham(b)ra*; *sum(m)ar* pl. *sum(b)ra* o *somra*; *uñgul* *uñla*, *lykyl* *lykla*, *åntil* *ånsla*, *kitil* *kasla* H.; men *stupul* *stupula*, *apal* *apala*.

Me *fo*t fylgjest: *mann* *männ'a*, *någl* *nægl'a*; **þrádr** > *trå*, *træ'na* o *træ'a*, b. *træ'dn*; **fingr** > *fiññ* *fiññ'a*; **glod** f. > *glo* m., *glø'(n)a* *glø'dn*.

Ord som endar me **n** fær jamnast ingen *n* tillagt i bundi form; *n* vert ei staving fyr seg: *bjød'n*, *bjöd'(d)n*; *mann* *man'n* o *mann'n*.

Skyldskapsord o sume andre heldr regellouse ord.

far, pl. *fa'ra*, b. *fa'radn* -*tn*.

mor, pl. *mø'ra*, b. *mø'radn* -*tn*.

bror, pl. *brør* o *brø'ra* V., *brø'a* H.; b. *brø'dn* o *brø'(r)adn*. — *sy'ste* pl. *sy'sta*; *dø'te* o *dåt'te*, pl. *dø'ta*. *bon'de* *bøn'da*. — **sonr** > *sån* H. V., pl. *sy'ni* o *sø'ni* H., *sø'ne* V., *søn*ni Bagn. Sameleis spon *spø'ni*. — *ljå* o *liå* (einstavings), pl. *ljå*, b. *ljå'dn(ø)* o *ljå'idn*, dat. *ljå'(d)no*. **sár** m.

> sår b. sår'n H., sã b. sã'(ə)n V., pl. sã'i o sã'e b. sã'idn. **skór** > skor b. sko'rn H., sko b. sko'(ə)n V., pl. sko b. sko'dn, dat. sko'(d)no. — snjor H., snjø H. V. — **sjór** > sjø, sjø'(ə)n, dat. ut mæ sjø'no, o på sjø'e, R. 647; pl. sjø'i (-e), sjø'idn. — göng f. göngg o gånngg o gånng, pl. göngge -idn Vang i V., gönggu o gånngu H.; gönggə V.; b.-udn.

Me *læve* fylgjest alle mannkynsord som endar me i > e, i. *baħki* (*ħħ*), *ħaji* (hage) o dilike hev i H. o i Vang i dat. pl. *böħko bākko* o *bakko*, *ħəgo ħāgo* o *ħago*; i resten av V. mest *bakko*, *ħago*. *ħagablom*, *næva-slag*, *məsatak* o *mā*-, men *nakkəbāen*.

Me *hus*, *ægg* o *huvu* fylgjest einstava inkjekynsord o dei tvostava som inkje endar me a o e (sjaa VTel.); av slike hev serleg H. mange verbale tingord me *and(ə)*; t. d. *ūt røyndand (āi)*, *sæks røyndand*; *ūt snærtand* jf. N. **snerta** f.; *krævjand*, *hævjand* o m. fl. — Genitiv: *ħodnə-mylljo* osf.

U-jamning paa **a** er de vanlege i fleirtal te einstava inkjekynsord: *fat*, *fət* o *fāt*; *tak*, *tək* o *tāk*; *lass*, *löss* o *læss* (o *lass*); **barn** > *badn*, *bödn* o *bādn* osf. — *fanngan(d)*, pl. *föngön(d)* Gol i H. o fl., *fannga*, pl. *fönggo* o *fanngo* V.

strå, pl. *strå*, o *strə'a* Bagn, *strån* pl. *strån* Aal, Gol. — *tre*, pl. *tre* o *trjøn* o *tr(j)ödn*, b. pl. *trjə'ne* o *tr(j)ö'dne (ə)*, dat. *trjə'no*, *tr(j)ö'dno*; *kne* o *knett* o (*ħ*)*ħnett* H., pl. *kne*, *knett* (sj.) o oftast *knjə'dn* o (*ħ*)*ħnə'dn* H., b. *knə'tte* (sj.) o oftast *knjə'ne*, *kn(j)ö'dne* o (*ħ*)*ħnə'dne* H., dat. *knjə'no* *kn(j)ö'dno* osf.

Inkjekynsord som endar me e < i fylgjest i fleirtal me dei me a i V., o me linne kvennkynsord i H. V.; jf. Numedal. *vitne*, pl. *vitnu* -o; *styħki* o *-ħy*, pl. *styħku* b. *styħku* H., *styħky* o *styħko*, b. *styħkye* o oftare *-ħo* V. Dei som endar me a er: *auga*, *øyra (āi)*, *jarða*, *nyra*, *āsta*, *ökla (ākla)*, *hövda*, *hydna*, *nykla*, *nysta*. *augnə-mylljo* H., *augə-blek* H. V., o *ögnə* o *āgnə*-, *ānggrand* Aal; *øyra-knut (āi)*.

Bøygjing paa eigenskapsord.

Ubøygjande er alle dei same som er de i VTelemark; sjaa II p. 24. — N. **öttr** er ut(t)ə, me f. pl. ut(t)a: *krokuta hænda*.

	Eintal.			Fleirtal.		
ubunde:	m.	f.	n.	m.	f.	n.
	<u>stor</u>		<i>stort</i>	<i>sto're (ə)</i>	<i>sto'ra (ə)</i>	<i>sto'rə</i>
	<i>sto'rə</i> V.					

Eintal o Fleirtal: bunde: *sto're* (ə).

sto're mænn'a, sto'ra keno, storö bødñ Vang.

Me *stor* fylgjest alle einstava eigenskapsord, o dei som endar me *all* o *ug H. og(ə) V.*

gamal, pl. *gam(b)lə. vesal*, pl. *væslə, væhlə*. — U-jamning paa **a** finnst i sume bygdir, t. d. *Vang*, men knapt utan i *öllo*, dat. eintal o fleirtal, o i *öllə* (-ö) pl. n. (sj.): *åt öllə följə, i öllə skogo*; i *göm'le*, de gamle hodyre, o *blökk'e* den blakke merri.

digr > *di'gør H., di'gar o de'gar V.*, pl. *dig're H. V.*

Eigenskapsord som endar me *in, en* (Gol o fl.) hev denne bøyggjingi:

rotinn > m. *rötin* (ö, å), f. *röti V. røte H.*, n. *røte o røtə*. Pl.: m. *rötne* (*rötne*), f. *rötna* (ə), n. *rötne o røti*; b. *dn, də, däi rötne*. Soleis t. d. *drepin, galin, sprættin; øpin* (å), pl. *øfnə* (åftnə, åpnə).

Sume eigenskapsord me *in, en*, serleg dei som er avleidde or tingord, hev oftast inkjekynsform me *int, ent*: *sandin sandint, hallin hallint*.

Mannkynsformi vert, mest i H., ikkje sjeldan bruka te andre høve, helst naar orde stend prædikativt: *ho e galin; där voro snill allə, hug-häl o gla; är l'tn ri* (*liti* Gol).

Endingi **lig** er *le* i alle høve, jamvel i adverb; i fleirtal er de do helst *lignə* ell *legnə*, iser i V. Ette *ig, ug* o *og* kjem ofto *n* inn: *ræt-tignə* o *-ugnə; jartognə*.

Gradforminne er i de meste som i Telemark: *ar(ə) ast(ə), o re st*. Men ette *le(g)*, o *ug* oftast so: *likle liklegnar(ə) liklegnast(ə); jartog -nar(ə) -nast(ə)*.

Nokre stelleord,

helst dei som skil seg mest fraa dei i VTelemaali.

Personlege. 1. *e; me*, pl. *me H., mə mə* (*my*) V.; dat. o akk. *uss H. V.*, o *åkkə o åkkån H.*

2. *du; de*, pl. *de H., dø də* V.; akk., dat. o gen. *dikko o dikkån H.; dikka o dikkan H. V.; dikkan hæsst* ØSlidre, *hæs'stn dikka* Aal.

3. m. nom. o akk. *hann, 'n*; dat. o akk. *hono, ho, o*; gen. *hass*. — f. nom. o akk. *ho o ho'na*; akk. o dat. *hæn(n)a, hænnə, 'ænn, 'n*; gen. *hænnar o hænna*. — n. *də, də*; dat. *di*; gen. *dæss*. — pl. *där*, gen. *därris* o sjeldan *därrə*. — reflexiv: *se*; recip.: (*h*)*inä'n*.

Eigedomsstelleord. 1. *min(n), mi, mitt*; dat. m. f. o n. *minö* (o), o *meno* V.; dat. f. *mina o minə* (-e. V.); pl. m. o n. *mine* (ə) o *menə o mi*; f. *mina o minə o menə*. — 2. o 3. refl. *dinn o sinn*, som *minn*. —

1. pl. *vár*, *várt*, *være* (ə, a) H. V., *vánn* o *vönn* (dat. *váro*) V. (Slidre, Vang), *ákkán* o *ákkó* o *ákká(n)* H. — 2. pl. *dikkán*, *dikko* o *dikkan* H. V. — m. *ájín*, f. *áji*, n. *úje* o *áji*; pl. o bunde *úgne* H. V.; men ogso *áji* o *ájə* (-ð) i alle høve, VSlidre, Bagn.

Peikande stelleord. m. o f. *dænn(ə)*, utan ljodtrykk (o te kjenneord) *dn*, dativ *dau*; n. o pl. sjaa personlege stelleord. — *den(n)e* den her, *dette*, *desse*; *den(n)a* den der, *detta*, *desa*; dat. o gen. sing. *desa*. — m. *bá'e* (-ə), f. *bá'a* (-ə); n. *bæ'i* o *bá'e* V., *bá'u* H. *bá'a hæn'dadn*, *mæ bá'o hæn'do*. — (*dn*, *dæ*, *dau*) *sama* ell *samrə*.

Attvisande (relativt). *sum* (*som*) o *so*.

Spyrjande. **hveim** > *kvæm* †, *kæm* o *kæm*, nom., dat. o akk. — **hvat** > *ko*, o *kå* (sj.). — Spyrjande adverb: **hve** > *ko* Vang, ØSl. o fl. = *kor*, *korleis*: *ko mange*, *ko lænji*; *ko—ko* = *di—di*: *ko lænj'gr* — *ko mæv*. Ogso = *kor*, i *ko so(m)ær* ell *kor so ær* V. Og = *kort*, *kvær* ∴ **hvært**: *ko dæ finnst ell inki* Vang. — *koss* (ð) o *kost* (ð) o *kolársæn* = *korleis*. — **hvar** adv. > *kor* (o *kvær*).

Ubundne ell indefinite. *sum(m)*, *sumt*, *sumrə* o *sumblə*. — *all* *allt* *alla*, sjaa eigenskapsord; *allə* (*alla*) *sam(b)lə*, o *alla samna* f. *sumstad* i V. — *nokon* m. o f., *nokor* f., *noko* n.; pl. *noko*, *nåkre* o *nåkle*, sjaa VTel.: *út noko stykký* eit heldr stort stykke; *úr nokon ævu* ei heldr lang tid. — **hverr** **hvarr** > *kor* m. o f., *kort* n.; *noko tú korjo slafji* dativ.

einnhverr > *æŋ(g)or* o *æ(i)ŋgon* (ŋŋ) m. o f., *æŋkort* n.; pl. *æŋgon* (*prænu*) H.; *æŋgolárs(ə)* paa einkvan maaten.

iyjin *iyjin* o *innin* m., *iyji* *inni* f., (*iyga* Ourdal), *iyhi* n.; pl. *iyyi*, *iyji*, *inni*, *iyga*, o *innin* (*bödn* Gol.). — *kæmsohælst*, *kosohelst*. — *an'nan* V., *á'nn* m. o f. H.; pl. *are*, o *andre*.

Nokre talord.

æen *ú* *útt*; *tvá* m., *tvær* f., *tvau* n., o *tvo* m. f. n., *tvu* m. f. n. Bagn; *tri* (*tryá* akk.) m., *tryá* f., *try* n., o *tre* m. f. n.; *firə*; *fæmm* V. H. o *fæbdn* H.; *sæks*; *sjuu* o *sju*; *átta*; *ní'ə*; *tí'ə*; *æl(le)və*; *tølv* (a); *trætta(n)*; *fjurtá(n)*; *femta(n)*; *sæksta(n)*; *sauka(n)* o *sáyká(n)*; *áka(n)*; *níka(n)*; *þuə*. i *tvænningo* i tvo skifte; i *trænningo* i tri s.!

dn *fyssta*, *a(nd)rə*, *trea*, *fjördə* o *fjölə*. — *úr try þug* (*þaug*), paa lag tri tjug. H.

Verb.

Infinitiv endar me *a* ell me *ə*, liksom i VTelemark. — *-ja* > *ja* ell *a*; *-gja* o *-kja* > *ji* (*ji*) o *hi* (*hi*). Fleirtalsforminne er i full bruk. Notid fleirtal er likt infinitiv. Ynskjemaate i fyrrtid er mykje bruka i ynskjesetningar o andre. Reflexiv endar me *st*. Imperativ fleirtal er i tungstava verb likt me infinitiv, berre at ende-*e*-en vil vera kvassare (nærmare *i*); imperativ eintal er i *a*-klassen aat dei linne verb ofta eins me infinitiv ÷ *ə* ell *-ji*. Ynskjemaaten i notid er helst eins me infinitiv.

Stinne verb.

I H. er ljodanne jamnan meir like dei i Norrøna, synest de, enn dei er i V. Indikativ eintal i notid hev i Øvste Valdres endingi *ə* > *r*, mindr jamt i Mid- o Sud-Valdres, knapt nokonstad i Hallingdal. Indikativ fleirtal i fyrrtid hev tidt same sjølvljod som supin, o detta er oftast eitt me inkjekyn aat fyrrtid-partisip.

Fyrrtid fleirtal endar i H. mangstad me *u*, ifall stommstavingi hev *i* (*hingu bitu* osf.); i rekkja II jamnar sjølvljodanne seg te o—o; sjaa p. 2. — Fyrrtid ynskjemaate hev oftast sjølvljod som er *i*-jamning paa fleirtals-sjølvljoden i indikativ, men hev tidt same formi som supin.

I rekkja. Sjaa VTel.

finnə, e finn'(ə), me (mø) finn'ə, e fann, me funno H. *mø fønno* (-ö-) V.; fyrrtid y. *fønne* (ö) V.; *funne funnin fun(d)ne* H., *fönne* osf. V.; *finn! finne! finnast, de finnst*. Sameleis: *spinnə, vinnə; bində, e bitt'(ə), me (mø) bində, batt, bundo* H., *böndo* H. V., f. y. *bönde* (ö), *bunde bundin bundnə* H., *bönde* (ø) V.; *bitt! binde!* Sameleis: *vinde; stinğə* (ny V. o *stikkə*), *stakk, stungo* H. *stønğə* (ö) V., *stunji* (-yje) H. *stønğə* V., *stikk! stinji!* H. *stinğə!* V. Sameleis: *sprinğə; drikke, drakk, drukko* H. *drökko* V., *drukki* (h) H. *drökke* V.; sameleis *sprækkə*.

rənnə, brənnə, me ə i notid, elles som *finnə*. Sameleis: *dəttə* (fyrretid fleirtal *dutto* o *dotto* H.), *gləttə, sməttə, skvəttə, sprəttə, knəttə, brəstə, knəstə, kləssə* V., *gləppə, sleppə, skrəppə, verda* > *vərtə, vart*, pl. *vərtə* o *vörtə*; sameleis *snərtə, vərpə, snərpə, snərkə, kvərvə; vəllə, vall, vullə, välle* o *völle* H.; *svəllə, gnəllə, kvəllə, skrəllə; jəldə, gəlt, guldo* o *gəldə* (ö), *gəldə* (ö, å); *vəltə, valt, völtə* (ö, å), *vəltə*. Dei fleste av desse hev do i H. i supin o particip *å* ell *ø*. *vəksə, vaks, vokso* o *vökso, vökse* H. *vakse* V.; *fallə* o *fallə, fəll'(ə), fall, fəllə* o *föllo* (ø), *falle*, pts. *fallin* pl. *fallnə* o *föllnə*; *skjalfa* > *sjəlvə sjəlv'(ə), skälə* o *skölə, skulvə*,

skulve o *σ*. I V. hev fyrrtid fleirtal o supin o part. helst *ö* (ø). — *ky've* *ha rönnist* hev vorte tidd. V.

sökkva > *søkki* (*h*); *sökka* sj. V.), *sökk'(ə)*, *såkk* o *sökk* (ø), *sukko* H. *sökko* (ø) V., *sühki* (o sä-) H. *sökke* (ø) V. Sameleis: *røkki*, *rakk* V.; *skrøkki*, *strøkki* (a), *kløkki*; *kvækki* (o ø), *kvækk'a*, *kvækk* H. *kvakk* V. *kvökk* V. H.; **hnöggva** > *nöddi* o *nyggi* (-y), *nögg* o *nygg'a*, *någg* (ø) o *nögg* (ö), pl. *nuggo* H., *nuddi* o *någge* sjaa **A.** o **R.**: **tyggja** > *tyggi* (*jj*), *tygg'(ə)*, *tågg* o *tögg* (ö), *tuggo* H. *tögg* V., *tuddi* (*jj*) H. *tögge* V.; (**biggja**) > *tiji*, *tigg'(ə)*, *tögg* (ö, å) — *tigdä* VSlidre —, *töddi* H. *tögge* (ö) V.; *syggi* o *syggi* H., *syggi* o *synni* o *synna* V., *sygg* o *synna'a*, *sågg* (o -ggi) o *sögg*, *sungo* (o gg) o *sögg*, *suggi* o *söggi* o *sögg* (V.); *slöggi* (o *slögg* V.), *slögg'(ə)*, *slågg* (o gg) o *slögg*, *slungo* o *slögg*, *sluggi* o *slögg*; *tröggi* (-nni) o *truggi* o *træggi* (-nni), *trögg* (*trögg'a*), *trågg* o *trögg* o *trögdä*, *truggi* o *trögg* (o *trægt* V.).

II rekkja. Sjaa VTel.

dræpa, *dræp'(ə)*, *drap*, *drepo* H. V. *dropo* H., *drepe*. Sameleis: *læka*, *ræka*, *kræka*; *læsa*, *les* o *las*; *næma*, *nam*, *nomo*, *nåme* o *nöme* (ø) H., o *næmja* *namdä* H.; *kvea*, *kve*, *kva* o *kvo*, *kvo'o* H. V. *kv'e'o* V., *kv'e'e*, pts. *kv'e'in* pl. *kvednæ*. **biðja** > *bea*, *ba*, *bo'o* H., *be'e*, pts. *be'in* pl. *bednæ*; **geta** > *jeta* o *jita*, *gat*, *got* H. *göto* V., *jete* H. V. *jiti* H.; **gefa** > *jeva*(*d*) *jiva* o *je*, *ga*(*v*), *govo* H. *gåvo* o *gövo* V., *jeve* H. V. *jivi* H. *göve* V.; *sita*, *sat*, *soto* H. *söto* o *seto* V., *setä* H. V. *siti* H., *sit!* *site!* **liggja** > *liggi* (*jj*), *ligg*, *låg*, *lågo* H. V. *logo* H., *liji* o *leje*; *sja*, *ser*, *såg*, *sågo* H. V. *sogo* H., *sett*: *sjaast*, *säst*, *sågst*, *sogost* sjaa kvarandre; *æta*, *ät*, *åto* H. V. *oto* H., *ete*. *bæra*, *bar*, *boro* H. *böro* V., *bære* o *bære*: *dæ bærst*, *barst*, *ha bærest* o *börist*. Sameleis: *stæla*; *sjæra*, *skar*, *skåre* (ø); *væra*, *kåm*(*m*)*a*, *hæm*(*m*)*a*, *kåm*(*m*), *komo* o *kåm*(*m*)*o*, *kåm*(*m*)*ə* o *kome* o *köme*; *såva* o *söva*, *söv'(ə)*, *såv* o *söv* o *svav* H. (o Krødsherad), *sövo* o *sövo*, *såve* o *söve*.

De er ikkje stort skile millom denne rekkja o den næste, o radt i kanten stend desse: *svæmja* H. V., *svæm*, *svam* o *sväm* o *svom* o *svamdä* (VSlidre, Gol o fl.) o *svundä* V., *svomo*, *svöme* o *svamt*; *væga*, *vog*, *vogo* o *vögo*, *vöge* V. (*voje?* H.); *væva*, *rov*, *rovo* (ø), *vöve* o *vöve*.

III rekkja. Sjaa VTel.

mala, *mäl'(ə)*, *mol*, *mofo*, *måle*. Sameleis: *gala*; *ala* o *ale*, *men* og *ælja* *æl* *arðä* *arç* H.; *fara* (fyrrtid y. føre), *grava*, *skava*, *asa* — »*kakudn oso på takkudn*« —; *aka*, *æk'(ə)*, *ok*, *oko*, *ake* V. *ekçi* H., *ak!* *akçi!* Sameleis: *taka*, *tok*, *take* V. *teçi* o *tikçi* H.; *draga*, *dræg'(ə)*, *dvo*(*g*), *drogo*, *drage* V., *dreji* o *driji* H.; *dragast*, *där* *drogost* o -ust H., *ha*

dragist V. osf.; *gnaga*, *gnog*, *gneji* o *gnage*. *slå*, *slær*, *slo*, *slogo*, *sleji* o *sliji* H. *sleje* V.; *slåst* o *slöst* (ø); sameleis *flå*, *klå*, *två*. **vada** > *va*, *var* o *væ*, *vø*'o *vø'e* Vang i V. **troda treda** > *trøa* o *træa*, *tro*, *trø*'o, *træ*'e H., *trøa* o *trø*, *trødda* o *trøu* (*au*), *trø'e* V.; *sværj'a*, *svæi*'(ə), *svør*, *svoro* H. *svøre* H. V.; *hævja*, *hæv*'(ə), *hov* *hovo*, *hæve* H. V. (o *hævda*, *hævt* V.); **hlæja** > *læji*, *læje* o *læg*'(ə), *lo*(*g*), *lo*(*g*)o, *læji* o *lætt*; *stå*, *står*, *sto*, *sto*'o o *stöndo* o *stundo*, *sta*'e, pts. *sta*'in pl. *stadne*, *statt!* *stande!*

III rekkja. Sjaa VTel.

gråta, *græt*'(ə), *gret*, *greto*, *gråte*. Sameleis: *blåsa*, *låtå* give ljod, o *lata* (*lata* te H.) o *lata* (*lata* væra osf. H. V.), *læt*'(ə), *let*, *letø*, *låtø* o *lete*. *halda*, *hæld*'(ə), *hælt*, *hældo*, *halde* (o *hælde*), *halt!* *halde!* *hæggø* (hgg), *hægg* *hægg*'(ə), *hekk*, *hiuggu* (-o) H. *heggø* V., *hæggi* H. *hægge* V.; *gå*, *går*, *jekk* o *jikk*, *juggu* (o) H. *juggø* VSlidre *jæggø* Vang, *juggi* o *gæggi* H. *jæggø* o *gæggø* V., *gakk!* *gæggi* o *gægge!* *hann kām gæggand*; *få*, *fær* H. *får* V., *fækk*, *fiuggu* o *føgg*(*g*)o o *fæggø*, *fätt*; *laupa*, *læyp*'(ə), *løp* o *læp*, *løpe*.

V rekkja. Ljodsprang: *i*—*äu*—*i* H. V. e V. — *i* H. V. e V.

bita, *bit*'(ə), *bait*, *bitu* (o -o) o *beto*, *biti* o *bete*. Sameleis: *lita*, *slita*, *drita*, *sjita*, *riða*, *driva*, *triva*, *skriva*, *bliva*, *klivø*, *sviva*, *gripø*, *knipø*, *skrikø*; *rinø* *ræu*, sameleis *grinø*, *kvinø*, **skina** > *sjinø*; *sinø* o: *skrida* H.; *glimø* *glæm* V.; *risø*; *fisø*; *sigø*, *sæug*, *siji* H. *sege* V., sameleis: *stiga*, *miga*. *viki* o *vikø*, *vik*'(ə), *ræk*, *viku* o *veko*, *viki* o *veke* o *veke*; sameleis: *sviki*.

bida > *bi* *bäu* *bi*'i 1) eksistere H. 2) = verte V. o H., der de og er *bia* i Nes o Gol: *där kâma te bia fär saenø*; *e æ rædd där bia fär stutte*. *bli* o *blia*, *hann bli*, *där blia*, *blai*, *bli*'o, *blitt* H. V. = verte. **líða** > *li*, *li*'(ə), *lär*, *li*'o o *le*'o, *li*'i o *le*'i, pts. *le*'in pl. *lednø*; sameleis **ríða** > *rið*, (**w**)**ríða** > *rið*, *skrið*, *svið*. — *trivast*, *e trivst*, *me* (*mø*) *trivast*, *e trivst* *me trivust* o *mø trevost*, *trivist* o *trevist*.

VI. U-rekkja. Ljodsprang: *jø*, *ju*, *u*, *y* o *ø* — *au*, *äu*, *öu* — *u* o *ø* (ö) — *å* o *ø* (ö).

r(j)øta, *ryt*'(ə), *raut*, *ruto* o *røto* o *roto* (o *rjøto* sj.), *råte* o *røte* (o *rjøte* sj.). Sameleis: *br(j)øta*, *ljøta*, *fljøta*, *njøte*, **skjóta** > *sjøta*, *sjytt*'(ə), *skaut*; *tjøta* o *tytø*; *tr(j)øta* o *trytø*; *snytø*; *njøse*; *løse*, *kaus*; *fr(j)øse*; **gjósa** > *jøse* o *jysø*, *gaus*, *gåse* o *gøse*; **bjóða** > *bjøð* o *by*(ə), *by*'(ə), *hau*, *bø*'o, *bø*'e, pts. *bø*'in, pl. *bødnø*; *sjø* H.; *drjøpø*, *kr(j)jøpø*; *rjøka* *ræk*, *råki* o *røke*; sameleis *fjøka* o *fyka*, *strjøka*; *fljøga*, *flaug*, *flåji* o *fløji*; *smjøga* o *smygø*; *ljuga*, *suga*, *supø*; **rjúfa** > *rurvø* H. (A.); *kljøva*,

klyc('ə), *klauv*, *klåve* o *kløve* H. o V. = *kløyve* Gol o fl., = *klive* m. st.; *jøvə*, *jyv('ə)*, *gauv*, *gåve* o *gøve*: *han gauv unde* V., ell *gauv ve* ell *mæ* V. H. = *rauk*, *tapa*.

Linne verb. Sjaa VTel. p. 37 o fl.

I. A. *væljā*, *e væl('ə)*, *me* (mø) *væljā*, *vaddə*, *vallt*, *vald*, *væl!* *væljē!* *væljānde*. Sameleis: *dvæljā*, *æljā* = *alā*, sjaa p. 28; *værjā* *vardə*; *vænja* *vānde* *vānt*, *vænjust* *vāndist* *vānst*; *tenja*; *tæmja*; *næmja* H. sjaa p. 28; *sæmja*, *læmja*; **hvetja** > *kvæjā* o *kvæta* *kvæt('ə)* *kvattə* *kvatt*; sameleis (**meta**) > *mæjā* o *mæta*, (**metast**) > *e* *mæt(t)st*, *me* *mæfast* *mattist* *ma(t)st* H.; *æsja* *æs'ə* *āstə* *āst* V. sjaa *asa* p. 28; *krævjā*; (**kvæfa** **kefja?**) > *kvævə* *kvævda* o *kvavde* V.

dynja (ø V.), *dyn* (*døn'ə* V.) *dūnda* *dūnt* o *donda* VSlide o fl.; sameleis: *rynja*, *drynja*, *skrynja*, *stynja*, *dyvja* H., *dylja* (ø V.), *rysjā* (ø V.) *rys* (*røs'ə*) *ruste* (ø) *rust* (ø); sameleis *drysjā*, *grysjā*, *knysjā*, *flysjā*; *byrja*, *bør* (*byr*), *būrda* *būrt* H. *bōrda* VSl., *spyrja* (ø V.) *spūrde* (ø) *spurt* (ø); *smyrja* (ø); **stydja** > *støja* o *støa*, *studdə* *stutt*; sameleis **hrydja** > *røja* o *røa* H.; **flytja** > *flyjā*, *flyta* o *fløta* V. *flutta* *flutt*.

Utan attvendljod: *hylja* *hylde* *hylt* V.; *sæljā* o *sæljā*, *sælda* o *sælda*, *sælt* o *sælt*; (*fār*)*tæljā* = *tælda* *tælt*, o *tālde* *tālt* H.; **setja** > *sæta* *sættə* *sætt*; **skilja** > *sjilja* *sjilda* *sjilt*, *sjiljust* *sjilst* *sjildist* *sjilst*.

B. Bøygjingi er paa dei fleste ordi som i VTel. T. d. *så sār sādde* *sått*; **rāda** > *rā* *rādda* *rātt*; *ro* *rodda* *rott*; *bu* *buddə* *butt*; **tjā** > *te* *tedde* *tett* H.

C. Bøygjingi er i de meste som i VTel.; men *r* i indikativ notid vantar.

I. *døm(m)ə* *døm(m)ə* *døm(m)də* *dømmt* *døm(m)!* *døm(m)e!* *hāirə* *hāirdə* *hāirt* H. *hørə* *hørdə* V.; *slæppə* (*hl-*) *slæpptə* o *-ftə*; *brāve* *brāvda* *brāvt*; *sændə* *sændə* *sændə* *sænt*; **heita** > *āntə* *āntə* *āttə* *ātt*; *ristə* *ristə* *ristə* *rist*; *søki* (*hē*) *søki* *søktə* *søkt*; **teygja** > *tāyji* (*jy*, *je*) *tāygdə* *tāygt*; *syri* (*je*) *syrgdə* o *-ø-*; **dengja** > *dænji* o *dænmi*, *dænji* o *dænmi*, *dænj(g)də* *dænj(k)t*; **fylgja** > *fylji* (*-y*) H. V. *fōlji* o *fulji* V., *fylgdə* (*-ø*) o *fylda* o *fuldə*, *fylg(k)t* o *fulgt*; *vækki* *vækkte*; **þ** > *tækki* *tækkte*; *tæŋki* *tæŋkte*; *synast*, *e* *synist*, *me* *synast*, *syntist*, *ha(r)* *synst*; **vænast** > *vønast* *vønist* *vøntist* *vønst* V., *venast* H. — **herda** > *hælə* o *hølə* (ø), *hærdə* (ø) *hært* (ø). **höggva** > *høgg(ə)* (ā, ø), *höjji* (ā) o *hōgdə*, *hägge* o *hōgkt* (ā). — Som i VTel. *ruvə*, *lutə* *slutə*, *duvə*, *lurə*, *kurə*, *krukə*, *hukə* o *hulji*, *kopə* *koftə*.

2. *leva* *leve* *levdø* *lev(f)t* (o *liva*). *þola* > *tåla* (o *tåld*), *tåle* (o *tåla* sj.), *tåldø* *tåltt*. *vaka*, *vaki* H. *vake* V., *våkte* *våkt*. *duga* (o *dugø* V.), *duji* o *duge* (o *duga* V.), *dūgdø*, *dūgkt*; *raga*, *raji* o *rage* (o *raga* V.). *spara*, *sparø*, *sparde* *spart*, o *spara* -a -a. *tapa*, *tape* o *tapa*, *tafftø* *tafft*, *tapa!* *tape!* *skapa*, -e o -a, *skafftø* o *skapa*; *lafa* > *lava*, som *spara*.

II. A-rekka. Sjaa VTel.

2. Lettstava verb. Dei endar me *a* i alle høve, berre inkje i imperativ fleirtal: *svara*, *e svara*, *me (mø) svara*, *svara*, *ha(r) svara*, *svara!* Sameleis: *riga* o *rega* V.; *lofa* > *låva* o *lava* H. *løva* V.; *moka* > *maka* H. *møka* V. — O elles flestalle dei same som i VTel.

2. Tungstava verb. Dei endar me *ø* i notid indikativ fleirtal o i infinitiv, me *e* i imperativ fleirtal, elles me *a*. *kasta* > *kastø*, *e kasta*, *me (mø) kastø*, *kasta*, *ha(r) kasta*, *kast (-a)!* *kaste!* pts. *kasta*, *kastand(ø)*. — *dagast*, *freast*, *hugast*, *tøvjust*, *samlast*, *roast* osf., i alle høve, men i imperativ fleirtal -ist.

Anomale ell regellouse verb. Sjaa VTel.

vara (*vara* Bagn), *e æ* (o *e*), *me æra*¹, *e va*, *me voro* H. *vøro* V., *våre* o *vøre*; fyrirtid y. *vøre*.

bi o *bia*, *bli* o *blia*, sjaa p. 29.

hava (Vang o fl.) o *ha*, *e har* o *ha*, *me hava* o *ha*, *haddø*, *hatt*, *hav!* *have!* pts. *hadd*, *havand(ø)*.

vilja o *via*, *e vi* o *vil*, *me vilja* o *mø vilji* V. *mø viø* Ourdal, *vildø*, *ha(r) vilja* H. *vilt* o *via* V.

skullø Bagn, Slidre, o *skua*, *e ska*, *me sku* H. o *sko*, *skuldø* o *skull* o *sku*, *ha skulja* H. o *skult* (sj.).

e må, *me må*, *måttø*, *mått*, *måandø* H.

kunnø, *e kann*, *me kunnø*, *kunna*, *kunna*.

turvø o *tørvø* (ø), *e tar* o *tørv* (ø), *me turvø* o *mø tørvø* (ø), *turtø* o *tørvdø*, *turt* — sume av forminne peikar snarast te torva v. R. 826. 844.

plø ell *pløø*, notid o fyrirtid.

þora > (*tåra?*) o *tårja* o *tørja* (ø), *e tære*, *me tårja* o *tørja* (ø), *tårde* o *tørde* (ø), *tårt* o *tört* (ø).

årgø, *årg(ø)*, *åttø*, *ått*.

veta (*vita*), *vært*, *me veta* (*vita*), *visstø*, *visst*.

¹ skal heite *æro* einkvarstad i H.

gera > jera o jæra, e je're o jè'ri H. o jæ're, jø'rdø o jø'le, jø'rt. —
segja > sáua V. sea H., e sà'e V. síji H.; sa'e (ə), sakt, sàu! o sæg! —
pegja > tåra o tea o tia, e ti'ji o ti'e, tågðø, tågkt, o tågðø tåkt V. —
leggja > læjji, lægg'(ə), la'e (ə), låkt, pts. lægd'(ə). — **þykkja** > tykja o
 tíka o tyki (y), e tyki o tíki, tottø tott H., tyttø tytt V.; tykast (-ist), tottist,
 to(t)st o tyttist ty(t)st.

Istadenfyre ynskjemaate i fyrrtid vert ofto bruka supin, mest i Valdres,
 kannhende: eit hadde (hædde) ell vøre (være) kann vera burtkvorve.

Døme paa koss dei brukar helpeverbi o ynskjemaaten.

dåi tårðø(ø) ki kårki liji æll sita. vøre æen fyry vis, føre æen.
 ald'r gale, H. vørte bød'n'e snart goø att tå krægdun, ændå! V. sæg dæ
 vøre æen hæv, hann jø'rt væl åv mæ dønn, mæ. um dåi hatt råv ikring
 hæls'n på me o vildø hænni (hæjji) me upp, so æ(r) e so lat'ə, at um e
 hatt æen skarp'ə kniv i hōnd'n, dā skørə e ki åv råvø, fyrr fått dā
 hæjji me, V. um dæ kåme ått rusk inn i auga på me, dā fått auga
 fyrr værki ut, V. Hatt mø ki vet, dā børe (bære) dæ vetogt i væ'gøn!
 Dæ va ki ti te (få) jåymt, H.

trivin bi rivin, lat fær mat, H. Dn æenø bråkka, dn arø bryt, dn
 trea fyr ska'a bi, H. når dn fatikø bi rik, bi han fā'n lik, H. i ått
 stōrt bøle bi jabnan ått øle H. — I fyrrtid er var't, av vær'tø, mest bruka;
 bi(a) o bli(a) mest um notid o framtid.

Valdres o enndaa meir Hallingdal brukar mange adverb paa o, oftast
 tilskapa or eigenskapsord: storo, jildo, lænsto, ofto (ö). Hallingdal hev
 mange tingord som endar me and.

Samansetjingar, som hev eit verbalt tingord som endar me -ar te sin
 fyrste lut, hev maalvalde mange av: slagtdag, dragardåkkø (ø), baskarlag,
 flykarbil (bel), sjiljarlåt, jiftarmål, sjækharstugu osf. — De hev mange
 eigenskapsord som endar me skle, um ikkje so mange som Telemark hev
 me skleg.

Maalprøvor.

Fraa Hole sokn nordvest i Hallingdal.

(Ette „Segnir fraa Hallingdal“ 1868, p. 72. 73.)

På åen gal so(m) Jyllnløva kãm te, då han for å'vær fjællø frå Harang te Hallingdal å ut ijono dal'n, varþ ðæ tesakt sjuss för hono ðærifrå. åen mann sænda ðå te åen gut mæ slik år jøla ven gal mærr å so sa'n ve gut'n, at hann skulda sjussa Jyllnløva förði hann hadda jildast mærr'e. Då güt'n kãm fram i galn, ðær Jyllnløva va innå, kãm Jyllnløva ut å sað ðæ ve güt'n: »dena mærr'e vil e hava.« »Når,« sa güt'n, »du fær ho þe; e ska sjusse Jyllnløva, e,« svara 'n. Då Jyllnløva hæirda at güt'n inþi þenda'n, sað han ðæ: »å jáu, lat me få mærr'e, so ska e jiva de åttå skilling.« »Å ja, ðæ æ no ðæ sama ko fant e sjussa,« sa güt'n. So lét 'n han få mærr'e. Jyllnløva hadde sylsþora på fõt'o, å güt'n varþ va'ræ ðå. Han sjynte væl, ko ðær skulda væra te, å ðærmæ sa hån te Jyllnløva: »du må þi högge mærr'e mæ ðessa jødno, du har på fõt'o, mind'r styre du hænnæ þi vissar æn aldær va.« Jyllnløva lydda þi ette ðessa, anna höggða te mærr'n mæ þoro. ðærmæ flæug mærr'e ænda i ver'æ: saþjarsle åv, å Jyllnløva tå. — »Sjá ðær ga'þæn!« sa güt'n. »Ðæ þikk so(m) e sað, læll. Hær du no råem å syl, so me få jæra att þars'e?« Når, Jyllnløva hadda ðå þi ðæ. »Mænn koss (ö—å) råsandæ kar e du ðå, so(m) inþi har råem å syl?« sa güt'n. Då Jyllnløva sjildist ve gut'n, ga 'n hono åen gullduk, för alt han hadda hatt løju út hono.

Åi göng þå sama råsun kãm Jyllnløva fram um åen björkjihölt. I ðessa hölt'e sat åen gut å spikka soplingris mæ slik åen nåuænda fin massinghölka tölakniv. Jyllnløva sættæ se nemæ gut'e å svalla ve 'n. Güt'n va ðå te å stællæ mæ ri'se å læe kniv'en nemæ se. Mea va Jyllnløva so illandæ snøgg å þækstæ kniv'æn hass te se å jáimda 'n. Güt'n sakna trast kniv'e sino å tok te å sköa å laitæ rund ikring se, å glæntæ stygkt þå Jyllnløva. »Ko æ so(m) þæm út ðe?« sað Jyllnløva; »ko stire du ette?« »Ette kniv'e mino,« sað güt'n. »Kansje du tæþþi e ha tiki han?« sa Jyllnløva. »Å når,« svara güt'n, »ðæ tæþþi e iþþi; mænn hadde e vore årsæmall so haddæ e hatt 'n.«

Fraa Aal sokn i Mid-Hallingdal.

Ette Ola Ellingsgard i „Syn og Segn“ 1902 p. 90. (Her er bruka æ mest allstad der originalen hev open ø.)

— Te slutt varþ Havarsgaln dømd frelaus i þuæ år. Då rymdæ 'n te fjælls. I þuæ år buddæ 'n i in hålu burþi Aitrejuvæn. Ðær hadda

'n stellt se te ù li'tn hytta tå stæen, so(m) 'n budda i. Han dræiv myhÿ (i) mæ vâidn. Um summarn skâut 'n râen upp-â Skârvæn, â um væl'n vâra 'n rupu ni rusto.

Ëndelevâm sissat dag'æn tå desse hÿe âro. Dag'æn ette skuldâ 'n fâ slæppâ hæmattâ â væra fri mann. Han hadde sætt se upp-â takâ â sat â sâg hæmâvâr. Dâ stakk dæ tvâ skalla upp bÿt-mæ ùen stæen. Dæ va tvâ Lærdøli so(m) voro på râensjagt. »Sjâ dær sit 'n upp-â takî,« sa ðn ùenâ; dæ besst du tæk 'n ratt; du sjyt hî fâtar râen hæer i fjællø. « Âi børsæpipâ kâm rækandâ upp-â stæen'n, — dæ small, â Havarsgaln sâng ihop dær 'n sat. Âit lite bel ette kâm dæ tvâ tå sÿldfâlki hass â vildâ hæntâ 'n hæm att, â dâ funno dîr 'n slik.

Fraa Vestre Slidre i Valdres.

Ette „Segner fraa Bygdom I, xx.“ 1871. (Den dække ð'en er, som nemnt, paa dei flese stadir mesto ð.)

Hallingpræstn.

I Hallingdal va dæ ùi gaangÿ ùen præst, so va so stærk, at dîr bæsstâ Hallingadn vëro hî anna æn so småguta imot hono i kræfto. Mænn so va han so snøggsinna o tintrin mæ, at han spraka i tå inÿin tingÿ, o diför va fólki so ræddâ hono vörte, at dîr jædnâ vilde bli kvittâ hono. Dîr prøvda dâ te o jera han ibânt på ængon mâtin, so han kunna bli aacsætt. Æen synndag so(m) han sto för altare, o ùen tå mæjølpare kâm(m) innam ringen te hono mæ mæssebukale o vildâ klæâ på han, mulla han lægt in i äira paa præst'e: »Prro — blakken! prororo —! Statt, mæ e får lakt på de ditt helignâ skaberak!« Sinnâ tok dâ præstn, so(m) hî anna væntandis va. Han smordâ te mæjølpare mæ knyttâ neva unde äira, so han stuftâ ænda iköll nemæ altare. Sia vænda han ut på kyrkigaln; mænn her leringÿsa fólka se um 'n, o dâi ha hatt go hug te o fræistâ, um dîr hî skulde vëre go te dæng(k)t 'n indele væl upp. Dæ va bätvæg te kyrki o bät'n âtt præst'e sto på strönd'n bæent ne för kyrkan. Præstn vænda dâ ne på strönd'e, træw bät'n sinn, grytte han uppâ æksladn si, rugga uppâ kyrkigaln mæ hono mitt inn iblant ölmaga, o so tok 'n te o springÿâ ikringÿ o ikringÿ. Dâ va fólke sælâ dîr tukka se undâ. Dâ kyrkigaln va rødd, jikk han ne-att på strönde, kasta bät'n på vatn'â, so dæ klass, sættâ se i o røddâ hæm att.

Fraa Vang i Valdres.

Ette „Gamla Segner fraa Valdres etter uppskrift av Andres Eivindson Vang“ p. 24; 1871.

Han Viljölfn på Lund, husmann at præst'e, ha förtælt, at han häirda haugafölk in göngg, me'a han va orng'a o tentä jä bror sino. Um sumarn, trast före dui skulda buförä på lanngstoln, skulda han Viljölfn aust i Rauddaln o lüntä ette äen äik te buförä mä. Han kãm(m) bořtät änt vatn dui kalla Hyjjandä, o dær æ dæ noko storä hauga, dui kalla Hyjjandhaugadn. Dä häirdä han, at dæ kãm(m) nokon drivandä mä äi buför. Han häirdä dæ stäka o jaga, o dæ gnirka i tüeno ell i klyrjo, o han häirdä äen litn unyji gret, o äen gamallä mann, ettesom han kunna skyna paa ljø'e, lo so gött o scalla te äen a'n. Ält detta häirdä 'n änt styfky attaför se, o so tængtä han dæ: dæ mä visst vera Sygarinngadn so(m) buförä i dag, e ska sprinngä attändä burt på hyjjandhaugän o spyrja dui, um dui ha set äiken vönn nokorstanä. Han rændä ättendä dit, so(m) han hadde häirt dui jaga o kalla, mäen dä han kãm(m) dit, jördä han korķi säg ell häirdä nokon tingg. O sia ette han kãm(m) häematt, fekk han veta dæ mä, at dæ inķi va nokon so(m) buförde äenn dagän. Mn dæ va marngge so(m) kunna fortälja hono dæ, at dui öfto haddä bädä häirt o set haugafölk i Hyjjandhaugo.

Fraa Øystre Slidre.

Lus'e säö: Drap du me mä näg'le,
so væks e so häg'lä;
ha du me i lut,
so væks e so krut.
Männ sæt du me på gullstol,
so ķäm e al'dær ätt.

Bådnesulla: Bjöd'(d)n säö: Bukkähödn o lu'än
dä vil e ķi häirä.
Männ prilla du i fläita,
dæ jere me so gött i mitt äira.

O mann'n han säddä sitt goä ködn i äkerhödn,
o ba dæ skulde mä fre'dän standä.
So kãm(m) dn purka färjyllandä bust
o ät so upp dæ goä ködn, so mann'n sädde ösf.
So kãm(m) dn galtin abitrant o häggdä dn purka ösf.

So kãm(m) dn hund'n lurvæn-turvæn o bít dn galtin osf.

So kãm(m) dn kyr'e kryppalhödn o stanga dn hund'n osf.

So kãm(m) dn uksin hulibrand o stanga osf.

So kãm(m) dn hærringje skrukkuvlár o jaga osf.

So kãm(m) dn mann'n hafs'n-slafs'n

o dænda dn hærringje skrukkuvlár osf.

fredn er sjølvsagt framand form. stande sameleis.

*Dæ va äen stænbryotar frá Ringgørikæ so(m) dæiddæ på Norlandæ.
So vart 'n begravin dæ. So kãmm præst'n o skuldæ kastæ jol på 'n.
Mænn han va trav te haldæ nokor liktala tã di han visstæ hi noko um
ka'rn. Mænn so va dæ äen kamørat so(m) bau se te o haldæ liktala.
So sa'n dæ:*

or Ringgørikæ va du, dæ sa du:

te himærikæ vil du, dæ vart e;

Ola äittæ du, dæ sa du,

o stã upp du Ola, ner dæn aræ stã upp att.

V.

Gudbrandsdalsmaal.

Te dette maalvalde ligg prestegeldi Lesja (Le.), Skjaak (S.), Lom, Vaagaa (V.), Dovre (D.), Fron, eit stort stykke av Ringbu, o Foldal so nær som oustenden der dei talar Øystrdalsk. Maale i SFron o i Ringbu hallar do i mangt te maale i Øye, Faaberg o Gousdal, som her er lagt te Upplandsmaali.

Gudbrandsdalsmaali hev halde paa eit eldre vegthøve i stavinganne betre en noko anna landsens maal. Dei hev soleis helst sjølvjoden stutt framfyre stutt samljod¹ baade i einstava ord o i tvostava, som i gamlemaale hadde stutt staving. O baae stavinganne i dei tvostava er mesto i jamvegt, vel oftast me nokolite meir trykk o lengd paa fyrste, men sumtid paa siste.

Dømi her er helst fraa Vaagaa, fyrst inkje anna er sagt.

N. **las** > *lās*, fyrstidsform te **lesa** > *læsa*, *lesa* Le(sja); men **hlass** > *lass*, **læsa** > *læsə*, o **hlessa** > *lassə*. **hol** > *höl*, men **håll** > *hål*. **litr** > *lēt*, men **léttr** > *lehtt*, o **lét** > *let*. **bar** > *bār*, te **bera** > *bara*, men (*gran*)**bār**. **mykr** > *mök*, **mikit** > *mijky*. **getit** > *ĵete*, men **gæta** > *ĵeta*. ***vik** n. > *vĕk*; **vik** > *vĕku* o *vĕko*, men **vík** f. > *vik*, **víkja** > *vikə*. **sit** > *sĭt* te **sitja** > *sĭka*, men **sítt** > *sĭhtt*. (**h**)**liða** > *lĕa*, men **líða** > *liə*. **mysu** > *mĭsu*, men **mýss** > *mĭs*, **lýsa** > *lysə*; **fyl** > *föl*, **rugr** > *rög*, **nes** > *nĕs*, *hĕs*. **bidja** > *bĕa*, **svipu** > *svĕpo*, *vĕro*, **fǽru**, **loku** > *lōko*; **munnr** > *mōn*; **boð** > *bō* o *bā*; **laminn** > *lāmi* o *lami*; **viðarhlass** > *vĕa-lass*, men **viðr** > *vĕ*.

Undestavingi i tvostava ord me stutt stommstaving er heldr lang o vegtug, lengre o vegtugare enn i flestalle alle andre maal — ikkje enn i Tinn o fl. i OTel. Den vegtuge endesjølvjoden vil oftast jamna stomm-sjølvjoden me seg.

Jamning. a) I kvennkynsord o sume andre vert **o—u** o **ö(ø)—u** te *o—o* ell *u—u*. **hōlo**, **grōpo**, **klōvo**, **skōto**, **loku** > *lōko*, ***rōku** (te raka v.) > *rōko* Sel o fl.; **stofu** > *stūgu*, ***togu** > *tūgu*, **þvögu** > *(v)ūgu*, **þvöru** > *tūru*, **svölu** > *sūlu*, **slögu** o **slegu** > *slūgu* o *slĕgo* (-u); **stüpul**, **stüdul** Le. Do. o fl. (o *stul* *stöl*), **dögurðr** > *dūgul*, **ĵütul**, **höku**

¹ i detta høve er ljoden merkt stutt (v), elles ikkje.

> *hüku*, *lögum* > *lögum*, **froðugr* > *frúduq* Le. Do, *fru'ug* V.; *hærl-skúppun* = heilskapa; *hútuq* hatig, (*gömul* > *gūmul* †); *höfuð* > *hūgu*; *nökkur(n)* > m. *nūgun*, f. *nōgor*, n. *nōgo* o *nūgā*; (*brut*)*kōno*. Men *hlöðu* > *ly'u* o *li'u*.

b) I mannkynsord o i verb o i sume andre ord vert *a—ā* te *ā—ā*. *hana* > *hānā*, *haga* > *hāgā*, *daga(r)* > *dāgā*, *dālā*, *tālā* v., *gaman* > *gāmā*; *dn*, *dā sāmā*; *mākā* m., *bākā*, *drāgā*, *lāgā*, *sāgā*, *tāpā*, *svārā*, *tākā* o *tā*, *hlaða* > *lādā* Lom o *lā*, *hafa* > *hā*; *hāmār*, *kāmār*, *gāmāll* o *gāmāll*; *hānākan(b)*, *āgālous*. Men: *vāne*, *tāne*, *skāe*.

Likeins vert *o—a* o *u—a* te *ā—ā*: *boga* > *bāgā*, *lāgā* m., *māsā*, *drāpā*. *lofa* v. > *lāvā*, *kāmā*, *sāvā*; *þrota* > *trātā*. — *bruna* > *brānā*, *spānā*; *sumar* > *sāmār*; **hrædd-huga* m. > *ræddhāgā*; **andhuga?* > *andāgā*; *Gupormr* > *gātārm*.

c) Heil jamning er de i mange einstaka fall; jamningi er tidast fyrejamning, sjeldnare ettejamning: *biti*, *drivi* o dei andre supin te *i*-verb; *tekit* > *tiki*, *dregit* > *drī(ji)*, *liji* o *lije*; *lifir* > *livi*; *vili* m. > *vili*; *hællviti*; *limi* pl. te *lēm* < *limr*; *liti* pl. te *lēt* < *litr*; *Lisi* pl. te *Lēs* ein fraa Lesja; *gleði* > *glīdi* o *glīi* mest i Le., annstad *glea* m.; *bidill* > *bīdīl* Le.; *hefill* > *hīvil*; *Ketill* > *kītil*, *hītil*-ost, elles *kēl*; *ovini*, men *vænnā*; *lesit* > *lēse*; *eptir* > *ēte*; (*gera*) *gerir* > (*jāra*) *jēre*; *þyk(k)ir* > *tyky*; *myky*; *fyrir* > *fīri* o *fīri*; *yfir* > (*uf*-)*īvi*; *synir* > *sīny* *sīni*; *krytyr*; berre adv. > *bēvæ*, *berrføtr* > *bōrfōtt*; *alvöru* > *ālvār*; *morgun* > *mārgā*; *Hákonarstaðir* > *hākāsta*; *Amundi* > *ōmonn*; *Uppsálar* > *okk'sol*; *Flytin* > *flīti* Le.; *Seflo* > *soglo* Skjaak; (*Hallack*) > *hālāk* Le.

d) Innpaajamning er de i mannkynsord o verb, me di at *i—a* o *e—a* vert *æ—a*, o *ę—a*, *e—a* i Le o fl.: *bita* m. > *bēta* *bēta*; *hita* > *hēta* *hēta*; *hnefa* > *nēva*; *stiga* > *stēga*; *seta* A > *sēta*. *setja* v. > *sēja* *sēja*; *lesa* > *lēsa* *lēsa*; *vita* > *vēta* *vēta*; *vega* > *vēga* *vēga*, *vāva* *vēva*, *dræpa* *drēpa*; *æta* *ēta*.

O i mange andre høve, mest i kvennkynsord: *tjöru* > *kīru*, *fjöru* > *fīru*; *viku* > *vīku* D.; *skriðu* > *skīru* *skīru* D. Skjaak o fl.; *viðju* > *vīju* *vīju*; *smiðju* > *sīju* Le. Skjaak, o oftast *sīju* V.; *verju* > *vīru* D., *selju* > *sīju* Le. D. *sylju* Le. Skjaak, *sölju* V. Fron Ringbu; *skeru* > *sīru* Le. o fl.; (*flytja* > *flōja*, *klōvja*, *spørja*); *etinn* > *ēti(n)*.

Fylgsl *e—o* er, kannhende, væl so riv som *i—u*: *rēvo*, *svēpo*, *sēno* *sēnodrāhttt*, *lēgo*, *sēto*, *rēko*, *bēro*; *vēko* o *vīku*; *kvīku*. Men ikkje sjeldan, helst i D. Le. o Lom: *sēnu*, *lēgu*, *svēpu*, *rēku* osf. *īðu* > *ēu*; *gātu* (-o), *skāto* (-u) skjor, *kāku* (-o) o *kāku* Kvamm ofl.

Tung stonstaving vert tidt letta: **grof** v. > *gröv*, *gröv* f., **bøn** > *bön*, **él** > *ël*, **smør smjör** > *smör*, **næfr** > *näv(ə)r*; **skög** o **skög**, **snjör** > *sjög*, **slá** > *slá*, **merr** > *mær*, **fyr** > *för* o *för*, **stjky**, **pénasta** > *tēnest*, **mōro** f., **góð til** > *gō-te*; **gravöl** **A.** > *grävël*; **gegnum** > *ijēnām*; **men-niskja** > *mēnēsje*; Nt. **raken**, **raaka** **A.** > *rākå*; **ek minnist** > *e minnist* o *mēnest*, **þístill** > *tistil*, **slíkr** > *slík*, **líka** adv. > *likå*, **síðan** > *sia*, **lítinn** &c. > *lit'n* m. *litol(r)* f. *lite* n. — O jamnan er einstava adverb letta, fyrst dei er samansette me styreord: **út**, **inn**, **bāk**, **nöl**, men **út-åt**, **íni**, **hāk-um**, **nöl-um** osf.

Stutt **a** er ofto lengd te **ā**, men inkje i dei stinne verb: **fāt**, **māt**, **grās**, men **las** > *lās*, **dráp**. O **fjöl** f., **hær** > **ber** n.

Sjølvljodanne **e**, **i**, **ó**, **y**, **u**, o (opne o »europske«) finnst lite her. Her er mesto berre ein **e**, **i**, **y**, o o **u**, o dei er heldr traange o høge; u er do sumtid so vid o laag, at ein kan teikne u; o er = o.

N. **a** > *a*. Elles er *a*'en i sume ord (t. d. *sāmæn*, *smal*) meir høg o framskoten, i andre (t. d. *ja*, *fat*) lægre. **al** me samljod ette seg vert i Sud gerne *ü(l)*.

Um **a** framfyre **l**, **ll**, **nn**, **dd** o fl. sidan.

N. **á** > *ā* o *ā*. Men **þá** > *da* o *dā*.

N. **æ**, **é** > *a*: **gæta** > *jætå*. Sumstad, Le. t. d., ogso **e** o **e**: **tær** > *tē*, *te*, liksom i Ndm. o Trond. **nær** adv. > *ne're* V. o fl.

N. **e** er helst *æ*, ikkje sjeldan *e*, mest i jamning, o i Lesja. **ek með** > *e mæ*, i Le. *i me*; **meðan** > *mæa* o *mæa*, **bezt** > *bæsst*, **skjemma** > *sjøemmå*, **henda** > *hændå*. Men: **væro**, **væko** osf. **gren** n. > *græn*; **vefa** > *væva* o *væva*. **refr** > *röv*; endaa **A.** > *öynnå* (*öy*-) V. Framfyre **ll** o **nn** sjaa sidan.

a »halvljoden« dreg seg burt imot *ö* paa dei fleste stadir, sumstad, t. d. i SFron o Dovre, burt imot *æ*, o mangstad i Lesja burt imot *e*: **timbr** > *timbær* (*ör*, *ær*, *er*).

N. **é** er oftast *e*: **tre**, **lett** > *lehtt*.

N. **i** er oftast *i* ell *e*, der som inkje er jamning; i jamning gerne *y* fyre u, o *a* fyre *a*: **sít!** **síka**; **digr** > *dégar*; **lidugr** > *lêug*; **vítug**, o **vítug** Le.; **vik** n. > *vêk*, **skrik** n. > *skrêk*, *bêl*, *vêl*.

N. **í** > *i*.

N. **o** o **ö** (*o*) > *å*, sjeldnare o. **kol** > *kål* o *kål*, **hol** > *höl*, **lok** > *lök* o *lök*, **skåt**, **tråg** o **trög**, **bråt** o **bröt**, **lögr** > *låg* o *lög*; (**for**) adv. > *får*, **Dofri** > *dåvre*; **rotinn** > *råte* (*i*), *rötinn* D.; **oss** > *ås(s)*; **opinn** > *öpi(nn)*, ***vorit** (**verit**) > *våre* o *vöre*; (**v**)**orðit** > *vörte* o *vurte*; **knoða** v. > *knoå* V. *nåda* Lom Le D.; **froðu** > *froå* V. *frödo* Lom D. **lof** > *láv*

SFron o fl., o *lör.* umogleg **A.** > *omöggle*; **ok** > *á*, **ok auk** > *og* ɔ: ogso D. o fl. *óu* V.; **Sködin** > *sko'e*; **-ótt** > *át*, *klását*.

N. **ó** > *o*: **hóf** > *hov*; **nóg** > *nokk*.

N. **u** o **ú** > *u*, sjeldnare *o*, do tídt framfyre *n.* *full*, *funnit* > *funne*, *um(m)*; **sumir** > *summə*, men **sumt** > *somt*; **bruka** > *bruka*; **brúðgumi** *brú'gám*, **brúðferd** > *brú'fæl*; **tún** > *ton*, **undir** > *on'de*, **tungr** > *toŋŋ*, **munr** > *mön*; **muna** > *mönə*, o *mána* D.; **rugr** > *rög*, **hugr** > *hög*, **hugadr** > *höga*; **útid** > *oti*, *odyr* o all samansetjing me **ú-** (ɔ: un-); **rud** > *ru* o *ro*. — **-um** > *ám* o *om*: *millám* (-om), *bergám* (-om).

Or **u**, helst i **au**, veks sumtid ut ein *g*-ljod: **trúinn** > *trujin* pl. *trugne*. *sjóu(g)* 7, *tvöug* n. 2, *böu(g)* *tvöu(g)*. O **snjór** > *sjög*, sjaa **f** her.

N. **y** > *y*, o *o*, o *ö*: **fyrst** > *fysst*, **bygd** > *byggd*, **föl**, **fyr** > *för*; **syvjugr** > *søvjug*; **kirkja** > *kørkə*. — N. **y** > *y*.

N. **ja** er tidast *ja*, *jə* o *jö*: **hjarta** > *jærta*, **hjalpa** > *jölpə* (*ö*) o *jálpə*; **jarn** > *jörn*. I endingar er **ja** ette lett staving *ja*: *vælja*, *dölja*, *rønja*, *síka*; *møkalass*. — *sænjanöyte* > *-ar*.

N. **jó** er helst *jə* o *o*. *fjos*, **ljós** > *jos*, **frjo fræ** > *fro*, **skjóta** > *sjotə*, **brjóta** > *brotə*. *jöstə* < *ljóstə*, ell te *jöst* < *ljóstr*.

N. **jú** > *ju* o *u*: **sjúk**, **ljúga** > *juga*, *r(j)uka*, *krupa*.

N. **ei** > *æi*, *æe*; lengst i NVest burt imot *ei* o *ei*; sumstad, helst i Fron, *äi*, *äe*. **-heimr** i ending paa gardsnomn hev vorte mest *æem* i Vest: *Risæem*, *Brusæem* Skjaak, *Röysæem* Lom; oustlegst o sudlegst mest *öm*, *em*, (*æm*): **Hattareimr** > *hattrem* Le., *Sørem* V., *Mælem* Kvamm, *Isöm* Södorp, *Malom* Ringbu, *Blesäm* V. — **feit** > *fæt*, n. *fætitt*, sumstad *fætitt*.

N. **ey** (**øy**) er *öy*; paa faae stelle, t. d. i Skjaak: *äi* ell *öy*, paa lag.

N. **au** er *öu*, mangstad burt imot *æu* o *öu* o *äu* o *áo*, o sjeldnare *äi*. — N. **aum** er > *ám(m)* o sudlengst *om(m)*; **draumr** *drám* o *dröm*, **straumr** > *strám* o *strom(m)*, **taumr** > *tám* o *tom(m)*; **flaumr** > *flám(m)* *flomm*. — N. **aun** vil vera > *äŋn* o *äŋŋ*: ***raunn** > *räŋn* f., **kaunn** > *käŋŋ*. Aai utette Gudbrandsdal kallar dei: *lö'je*, *lä'je*, *lö'je*, *lö'gən* o *lö'u'gən*; utme osen, i Ringsak o Nes paa Hedm.: *lä'ga*.

Framfyre langt samljod vert tviljoden jamnast avstytt noko, sjaa VTel. p. 8: **lauss laust** > *löus* (*æu*) *löusst*, **blautt** > *blö'vhtt*, **freista** > *fræt'sstə* (*æi*) *fræsstə*, **leitt** > *læt'htt* (*æi*), **leysti** > *lö'sstə*, *trö'vtt*; *dröymə* *röy'nə*, men *drömmə*, *römmə*.

Der er ein grand itakisme i barde millom Lesja o Dovre: **bygg** > *bigg*; **leysa** > *läisə* osf. — **hlödu** > *liu* mangstad.

N. **r** er > *r*, som i sume ord er klanglous, er *hr*, helst i stutt staving: *dör* o *döhr*. Framfyre *d*, *t*, *s* o *n* vert han tjukk *l*, cacuminal utan

tungeslag, o supradental, paa lag i same høve som i andre ousleige maal, Oust Telemark osf. Sjaa ljodskrift o bøygging. **rd**, **rt**, **rs** o **rn** vert daa (*r*)*d*, (*r*)*t*, (*r*)*s* o (*r*)*n*. **jord** > *jor* (ell *l*). Sjaa og I.

R i bøyggingi er burte: **bøkr** > *bøk*, *e kasta*, *e fæ* (*fe*). Hev do halde seg i dei fleste einstava notidformir aat verb som endar me stomm-sjølvljod: *går*, *sår*, *lør*, *blør*, *syrr*, *ser*, *rør*, *se(r) du*, *ro(r) du*.

N. (**w**)*r* er > *r*: *raun*. I faae ord *vr*: t. d. *vri* < (**w**)*riða*.

N. **m** hev ofte vorte lengd, som i mange andre maal: **sumir** > *summø*; **rúm** > *rum(n)*, **ryma** > *rymmø*, **ljóma** > (*l*)*jommø* V.

N. **mb** o **nd** held paa aa jamne seg te *mm* o *nn*; fyre sjølvljod er do *b* o *d* oftast tydelege enno: *kam(b)* *kam'bæn*, *tím'bær*; *hán(d)* *hán'de*. De er jamvæl: *varánn*, b. *váránde*; *grán*, b. *grá'nde* osf. mangstad i V. Do. Le.

N. **ng** er > *ng*; sjeldan *ng*, helst i Lom, Lesja o Skjaak, o mest naar sjølvljod kem ette: *lan(g)*, *mangø gånngo*, *æ'ng*.

N. **ngj** o **nkj** er > *ngj* o *nkj*: **lengi** > *la'nn(j)e*, *tannke*; kannhende sumstad *tånke*.

N. **fn** er > *nn*: **nafn** > *namn*; **kvafna** > *kvámmø* o *kvávne*. — N. **pn** er oftast *fn*: **opnir** > *opnø ofnø*; **skapnadr** > *skafna*. — N. **pt** (**ft**) er > *ft*: *låft*; *stuftø* av *stupø*. — N. **ps** er *fs*.

N. **-gn** er > *gn*, ette *i*-fengne ljodar tidt *gn*: *gagnu*, *lygnu*. — **gneisti** > *næisste* o *nesste*, o *gnæstre*.

N. **kn-** er > *kn*: *kniv*; sjeldan *n*: **knoda** v. > *nåda*, ***knodu** > *nødo* Le. Skjaak, Do. Lom, *knøø* V.

N. **ð** held seg i ein *d* sumtid, o mest i Lesja, Lom o Dovre, imillom tvo lette ihopjamna sjølvljodar. *båda*, som i mange andre maal; *nåda*, *nødo*; **vaða** > *våda*, **bidill** > *bidil* Le. o fl., **stödull** > *stüdul* Le. Do. Lom, Foldal; **jadarr** > *jädär* Lom, Le. Do., **gledi** > *glidi* m. Le., *spåda* Le. (*spa'e* annstad), **niðr í** > *nidi* ell *ni* (*vakt'nø*) Le. Do.; **vöðu** > *vödo* (*ei vödo mæ fiski*) Lom, **tröðu** > *trödo* Lom (*tröð* annstad i NGr.), *frü(d)ug* V. Lom; **radugr** > *rädug* NFron o fl. **Ruði** > *ru'di* gardsnamn i Le. o fl., **Höðin** > *hådi* Le. — Elles fer **ð** sameleis, paa lag, her som i dei fleste andre maal: *bræi*, *glå*, **ryðja** > *røja*, **styðja** > *stöja*, *jup*. Ette tjukk burtkvervande *l* o *r* vert *d'*en tjukk: *hu(l)ddrø*, *spo(r)dø* < *spurði*. — **dd** er *dd*: **sáði** > *såddø* ell *soyddø*.

N. **l** er > *l* i mesto dei same høve her som i OustTel. Hall. o Valdres. Sameleis er **rð** > *l*. Sjaa ljodskrift. **garðr** < *gal*, b. *ga'(r)n*; *bah(r)t*, **merkti** > *mah(r)t*; *jö(r)dø* *jö(r)t* or *jæra* < **gera**; *væ(r)ndø* *væ(r)nt* or *værmø* < **verma**; **marknaðr** > *mah(r)tna*; *vælja* *væ'(l)dø*; **kólna** > *kö(l)nø*; kulsen **A.** > *kū(l)sin* ell paa lag *kūsin*; **hals** > *ha(l)s*

Le. Do. *hæi(l)s* ell paa lag *hæið* V.; *pp̄(l)ðæ*. **ertrin** > *æh(r)træ*, *noh(r)'tte* nordette, *spō(r)lag*, *spō(r)dāgā*, *fa(r)ðin* ∴ tungetipljod som kem beint ette tjukk *l* o *r* vert tjukk.

N. **ld** > *ll*. Meir sidan.

N. **sl**, **zl** o **tl** er ein lang *hl* ell *hl*: **kvisl** > *kvihhl kvihl*; **vesli** > *væhlhlæ*, *vihle* Le.; *stuhhlæ*. — N. **lt** er tidast *llt*.

Framfyre dei lange klanglouse *kk*, *h*, *pp*, *tt* o *rt* (*tt*) tryt sjølvjoden nett fyrr samljoden smell; berre anden geng ut som ein pust igenom munnstodo aat sjølvjoden: denne pusten, *h*, fær uvils ein daam av dei ljod som er paa baee sidor. *tahkk* ell *tachkk*, *nahhje*, *kahttt*, *kah(r)t*, *kåhpp*, *mihytt* ell *mihytt*, **létt** > *lehtt* ell *lehtt*, *nyhytt*. Sameleis paa lag er de i sume nordlege maal.

N. **k** > *k*; **g** > *g*. Framfyre dei linne sjølvjodar *e*, *i*, *y*, *a*, *o*, *æ* (*ei*), *öy* er **k** > *k*, **g** > *g*; ikkje fyre *a*, jamvæl um han er runnen or N. **i**, ikkje heldr fyre *æ* (*æ*, *ä*, *ē*) o *öy* (*öy*, *ä*), fyrst dei er berre ljodformir av **a** o **o**. Sjaa sidan. — **k** > *g*: **nökkurr** &c. > *nugun* osf. p. 48; **dökkkr** > *döygg* V. Lom.

N. **skj-** (**sk-**) er *sj* o *š* fremst i ord; imillom tvo sjølvjodar er de lang *sj* (sumstad *šš*, *ss*): *fisk*, dativ *fisj'sje*.

N. **ll**, **nn**, **ld** (*ll*), **dd**, **gg**, o sumtid **ng** o **nk** o **gn** hev ein snev av *j* ell *i* me seg, me same dei byrjar ette sjølvljod. Av denne *j*-ljoden i samljoden er de ikkje mykje att lengr i Vaagaa, meir andre stadir. Men *i*-ljoden hev mangstad lagt seg innpaa den fyregangande sjølvjoden o gjort han te heil ell halv tviljod. Dei traange sjølvjodanne *i* o (mangstad) u hev oftast soge upp *i*-ljoden, i vissa i endingar, so de heile hev vorte *in(n)*, *un(n)*. *J*-ljoden varer jamnast ikkje heilt te enden av den lange samljoden. I Vaagaa, mest, hev daa baade **a**, **e**, **ei** o sumtid **æ** vorte *æi* ell *æe*; **o**, **ö**, **ey** (**øy**) o sumtid *o* o jamvæl **á**, hev vorte *öy*, *oy*. *nn* som er utjamna av **rn** hev same verkna som meir upphavleg *nn*. Døme ifraa Vaagaa: **all(r)** > *æll*, **eldr** > *æll(d)*, **held** v. > *hæll*, **hall** n. > *hæll* (**heill** adj. > *hæll*); **kveld** > *kvæll(d)*, dat. pl. *kvælldám*; *dn* *ællst*; **annat** > *æmna*; **grannarnir** > *græmnaen*; **gjarna** > *jæmna*; *hællan* *ihje* ikkje heldr; **lengi** > *læmji*, **þenkja** > *þæmka*, **kvern** > *kvæmn*, (**hreinir** > *ræmna*), **renna** > *ræmna*, **regna** > *ræmna* *ræmne*, **endir** *æmde*; **veggr** > *vægg*, men ogso **vegr** > *væg*; **seg** > *sæg*! **leggja** > *læjja* (*jj*), **laggar-** > *læggakåhpp*; *hæll(l)de* *sjöyll* (**skjöld**?) *pá* = halde styr paa; **jarn** > *jöynn*, **korn** > *köynn*; endaa A. > *öynná*; **troll** > *tröyll*, *tröyll-tri* ∴ tvo ell tri; **náði** or **ná** > *náðda* o mesto *nöyddda* V., **neyddi** > *nöyddda* or *neyða*; *sáðda* o mesto *söyddda* or *sá*; (**þryngva**) > *tröynnja*.

I baae endom av maalvalde er de knapt meir enn halv tviljod, men meir er att av den upphavlege sjølvljoden o meir av *j* i samljoden: *aʷll* (*áll*, *áll*), *aʷnna* (*inna*) Do. Le.; *üʷlla gampä'n* SFron, *såʷdd* o *sådd* Do. Le. — Men allstad *hönd* > *hån(d)*, *strån(d)*; **and** i ending *an(d)*.

gg dreg sumtid fram or ein *ö* ell *ø* som de hev framfyre seg, ein skride-ljod som er mesto u ell *y*: **vögg** > *vöʷggø*, *töʷgg* fyrrtid te *tyʷjje*, **höggva** *höʷggø*, **höggr** > *höʷgg*; **snöggr** > *snöʷgg*. — **gn** ette andre sjølvljodar enn *e* er jamnast *gn*: *ganʷn*, *lynʷn*, *hugʷna* < **hugnaðr**; men **regn** > *ræʷnʷn*. — **ng** er *ŋ(ŋ)*: *tiŋʷŋ*, *täŋʷŋ*. — **ngj** > *ŋj* (*yj*). — **nk** > > er *ŋk* o *ŋk* (*nh*): *kraŋʷk*, *taŋʷke*.

N. **tj**, **þj** o **kj** er > *k*. — Men **þjó** > *sjohkt* V. *sjohtt* Le. *jått* Fron.

N. **hj** er > *j*; men er *sj* i **hjá** > *sjå*, **hjallr** > *sjæʷll*, **hjarni** > *sjærne*, **hjon-** > *sjonfålk* Lom; **hjaamutt** A. > *sjåmåt*; ***Hjarðkinn** *sjærkin*, o i dei fleste andre gardsnomn.

N. **hv** er > *kv*. — N. **f** (**v**) er tidt > *g* ette bakgomvokalar o helst i jamning: **stofu** > *stūgu*, **höfuð** > *hūgu*; **ofan** > *ögo*; **sufi** > *sūgəl*.

T vert tillagt i enden paa ord rett ofto, helst ette *s*: (*lika*) *avinnst*, *dærest* < **þeirra**; *jæmmæðgə(r)t* o m. fl.

Hovudvegti ligg her liksom i andre maalføre jamnan paa fyrste stavingi. I samansette ord ligg ho do stundom paa endeleden, o framleden vil daa vera stutt, upphavleg ell avstytt: *får-tæʷlja*, *bū-dæiʷə*, *hög-iltʷ*, *skä-goʷ*, *brū-fæʷlʷ*, *open-dågu*. Naar fyrste leden endar me *a*, *r*, *l* ell *əl*, ligg hovudvegti oftast paa endeleden: *hørkə-garʷ*, *åker-flæhkkʷ*, *fugəl-ræwʷ*, *ʷn-onʷde*. Ber-nomn hev do her, sameleis som annstad paa Oustlande, trykken paa fyrste staving o jamvæl einstavings-tonelag: *brinŋʷjəbær*, *ulʷvə-*, *hæʷjjə-*, *tæʷjə-bær*.

Bøygjing paa tingordi,

helst i Vaagaa, som stend fyrst.

	Eintal			Fleirtal		
	ub. nom.	b. ^s nom.	b. dativ	ub. nom.	b. nom.	b. dativ
f. 1 a	<i>snor</i>	<i>sno're, -a</i>	<i>sno'(r)n</i>	<i>sno're</i>	<i>sno'rin(n)</i>	<i>sno'rám, -om</i>
1 b	<i>æ'nŕ</i>	<i>æ'n'je, -a</i>	<i>æ'n'ŕæn</i>	<i>æ'n'je</i>	{ <i>æ'n'jin(n)</i> <i>-ánn, -æ'n</i>	<i>æ'n'jám, -om</i>
2 a	<i>mær</i>	<i>mæ're, -a</i>	<i>mæ'(r)n</i>	<i>mæ'ræ, -a</i>	{ <i>mæ'ra'n,</i> <i>-ánn, in(n)</i>	<i>mæ'ram, -om</i>
2 b	<i>kløv</i>	<i>kløv'e, -a</i>	<i>kløv'an</i>	{ <i>kløve o</i> <i>kløv'je</i>	{ <i>kløvin(n),</i> <i>(-ann),</i> <i>kløvjæ'n</i>	<i>-ám, -om</i> <i>-jám, -jom</i>
3 a	<i>jært</i>	<i>jæ'rte, -a</i>	<i>jæ'rt</i>	<i>jært</i>	<i>jæ'rt</i>	<i>jæ'rtám, -om</i>
3 b	<i>bok</i>	<i>bo'ŕe, -ŕa, -ka</i>	<i>bo'kæn</i>	<i>bøk</i>	{ <i>bo'kæn,</i> <i>bo'ŕinn Do.</i>	<i>bo'kám, -om</i>
4 a	<i>viku</i>	<i>viku, -o</i>	<i>viku(n)n</i>	<i>viku</i>	{ <i>viku(n)n o</i> <i>vikuná</i>	{ <i>vikuám, -om</i> <i>sjeldnare</i> <i>vikám, om</i>
4 b	<i>svæpo</i>	<i>svæpo</i>	<i>svæpu(n)n</i>	<i>svæpo</i>	{ <i>svæpu(n)n o</i> <i>svæpuná</i>	{ <i>svæpám, -om</i> <i>svæpám, -om</i>
4 c	<i>hølo</i>	<i>hølo</i>	<i>hølonn (u)</i>	<i>hølo</i>	{ <i>hølo(n)n o</i> <i>hølone</i>	<i>høloám -om</i>
5	<i>visa</i>	<i>visa</i>	<i>visu(n)n</i>	{ <i>viso, visá</i> <i>Lom Skjaak</i>	<i>visu(n)n</i>	<i>visám, -om</i>
m. 1	<i>stav</i>	<i>sta'væn</i>	<i>sta've, -a</i>	<i>sta'væ, e</i>	{ <i>stava'n,</i> <i>ánn</i>	<i>stavám, -om</i>
2	<i>gris</i>	<i>gr'i'sn</i>	<i>gr'i'se, -a</i>	<i>gr'i'se</i>	{ <i>grisin(n)</i> <i>(o ánn, Do).</i>	<i>grisám, -om</i>
3 a	<i>öyk</i>	<i>öy'kæn</i>	<i>öy'ŕe, -ŕa</i>	<i>öy'ŕe, e</i>	<i>öy'hin(n)</i>	<i>öy'hám, -om</i>
3 b	<i>væ'gg</i>	<i>væ'ggæn</i>	<i>væ'j'je, -ja</i>	<i>væ'je, e</i>	<i>væ'j'jin(n)</i>	<i>væ'j'jám, -om</i>
4	<i>fot</i>	<i>fo'tn</i>	<i>fo'te, -a</i>	<i>føt</i>	<i>fo'tn</i>	<i>fø'tám, -om</i>
5 a	<i>håná</i>	{ <i>hånæ'n o</i> <i>hånánn</i>	<i>håná</i>	<i>håná</i>	{ <i>hånána,</i> <i>hånánn sj.</i>	<i>hånáám, -áom</i>
5 b	<i>bæta</i>	{ <i>bætæ'n o</i> <i>bætann</i>	<i>bæta</i>	<i>bæta</i>	<i>bætana</i>	<i>bætaám, -aom</i>

	Eintal			Fleirtal		
	ub. nom.	b. nom.	b. dativ	ub. nom.	b. nom.	b. dativ
6 a	<i>läve</i>	<i>lävin</i>	<i>läva</i>	<i>lävə</i>	<i>lävæ'n, -änn</i>	<i>lävåm, -om</i>
6 b	<i>bahkʃe</i>	<i>bahkʃin</i>	<i>bahkka</i>	<i>bahkkə</i>	<i>bahkkæ'n, -änn</i>	<i>bahkkåm, om</i>
n. 1 a	<i>hus</i>	<i>hu'sə (e)</i>	<i>hu'se</i>	<i>hus</i>	<i>hu'se, a</i>	<i>hu'såm, -om</i>
1 b	<i>æ'gg</i>	<i>æ'g'gə (e)</i>	<i>æ'j'je</i>	<i>æ'gg</i>	<i>æ'j'je</i>	<i>æ'j'jåm, -om</i>
2	<i>hūgu</i>	<i>hūguə, -də</i>	<i>hūgue, -de</i>	<i>hūgu</i>	<i>hūgue</i>	<i>hūguåm, -om</i>
3	<i>snøre</i>	<i>snøre, -də</i>	<i>snørē, -de</i>	<i>snøre</i>	<i>snørē</i>	<i>snøråm, -om</i>
4	<i>óuga</i>	<i>óugaə, -də</i>	<i>óugae, -de</i>	<i>óugo</i>	<i>óugu(n)n</i>	<i>óugåm, -om</i>

Genitiv finnst i formlar: *te byg'da, te vin'tras*.

Dativ er i full bruk. Dativ fleirtal endar i Vaagaa o i NVest jamnast me *åm*, i Dovre o i Sud me *om* o sumstad me *öm*; jf. *aun* p. 40.

N. **-arnir** o **-arnar** er a) *ærn* (*æ'n, æn*) i Vaagaa o sumstad nærast der ikring; b) paa lag *änn, ä'nn ä'nn* i Lesja, Dovre, SFron o fl.. Sameleis me **urnar** o **unni**: a) *un*; b) *unn*; c) vestlengst, i Lom, Lesja o i Skjaak, kann ein høyre: *jæntæ'(n)n, vikå'(n)n, te kørkæ'(n)n*.

N. **-irnar** o **-irnr** er *in*, sume stadir *inn*; i Lom o sudlengst, i Ringbu, mangstad: *sno'ren, öyken*.

I jamvegtuge fleirtalsord — som helst vil vera noko tiljamna — endar bunde fleirtal me *nə*, helst do i mannkynsord: *vikunə* o *viku(n)n* f., *hånənə* m., *dågənə, dälänə; synynə, -inə* o *-ynn*; *litinə, liminə; bætanə*; o sumstad, synest de, *dälänə, flätänə, bætanə*.

N. **-in** i hokyn er > *-e* i NGbr.: *sno're, jæ'te*; berre inkje i den luten av Ringbu, som elles høyrer hit, o i SFron o de meste av N.Fron, der de er > *-a*: *sno'ra, jæ'ta*. Sameleis er de me **-in** i inkjekyn fleirtal o me **in(um)** i mannkyn dativ. *myr, mæ'r, öy* o dei andre kvennkynsord som i andre maalføre, t. d. N. o VTelemaal, endar me *a(r)* i fleirtal endar her me *ə* (*ö, æ*), sjeldnare — t. d. i Le. o Do. o sudlengst — me *a* o me *e*: *mæ'ra, dø'ra*. Bunde: *mævæn -änn -äinn -inn; kløvja* o *klöve* o *-a*, b. *kløvjæ'n* osf. o *klövin(n)*, jamvæl i V.; *my'rə my'rin(n)* i V. (o *æ'n* osf.).

Kvennkynsord som endar me *iz* hev i fleirtal paa dei fleste stadir *a* ell *ə*, men i V. o fl. o—*un*: *kæringiz -iz* o *izun*.

Me *jæit* o *bok* fylgjest flestalle dei same ordi som i maali sunnanfyre, Tel. Hall. osf.: *å, å'e, ån, æ, æn, æ-åm*; *tå, skrå, ro, klo, glo, æik, fänn, rot, mus mys* b. *my'sn, lus, gås jæs, tåg, skåk, tånn; hånnd* *hånnde*

hänn'n *hänn(d)* *hänn'n*, *strann(d)*; *stänn(g)* *stänn'je* *stänn'n* *stänn(g)* *stänn'n*; *ku ky*; **nöf** > *náv* ell *növ* (*növ*) pl. *növ* (*növ*); *nöt* pl. *nöt* ell *nēt*, *ákk'sl* *ákk'sl*, *ássp* *ássp*. **moðir** > *mor* *mør*, *dáhttr* *døht*, *sysstr* *sysst*; *nahtt*, *næt* o *nēt*. Men de finnast og, vel mest i Dovre, fleirtalsformir utan (i)r-jamning: *á'e* *á'inn*, *tá'e*, *bo'kje*, *ro'te*, *klo'e*, *fán'ne*; *tá'gje*, *mu'se*, *gá'se*, *ku'e*, *ská'ke*; *mo're*, *strann'de*, *stänn'je* osf. *gánn(g)* m., pl. *gánnö* (-go) f.

Me *víku*, *skrúu* ell *skréo*, o *svæpo* fylgjast alle kvennkynsord me tvo lette stavingar. I Ringbu høyrast b. *stúgu-a* og.

Me *vísö* fylgjast alle tvostava kvennkynsord me tung stömnstaving.

Me *stav* fylgjast dei fleste einstava mannkynsord o alle fleirstava som endar me samljod — paa lag dei same som i VTel. Men **dagr** > *dag*, *da'gön* (*dan*), *da'je* o *da'ja*, *dägá*, *dägána*, *dägáam* -om; *ljá* pl. *ljá*, *ljá'nö*; *ska* pl. *ska* *ska'nö*.

Döme fra V.: *hæsst* pl. *ö*, *gut*, *kniv*, *röv*, *bjöynn* b. *bjöyn'n*, *skög*, *skö'je* (-ja) pl. *ska'gö*; *á'kar* *á'kə(r)n* *á'kreá'krä*; *sámár* *sám'rä*, *hámar* *ham're*, *tistill* *tisti(ll)n* *tistille* pl. *tistilla*, *nykhyll* *nykhy(ll)n* *nykklö*; *dügu* *dügu(l)n*; *márgá* b. *márgán* dativ *márgáe* pl. *mæ'n'nö* b. *æ'(n)n* -ánn osf.

Me *gris* fylgjast flestalle dei same som i VTel. p. 22: *sóu*, *kvit* osf. Me *væ'gg*, *öyk* fylgjast *læ'gg*, *dræ'nny*, *ælg*, *sæhkk* osf.

Me *háná* fylgjast *falá*, *drápá*, *násá*, *háka* osf. Me *bæta* fylgjast *stæga*, *slæa*, *klæa*, *næva*, *træva*, *hæra*. Alle mannkynsord me tvo lette stavingar. Dessutan: **mánaðr** > *mána*, dativ *mánae*, pl. *mána*, b. *mánane* ell *á'nn*, *mánaam*. Bunde eintal: *hánánn*, *bætánn* i Le. Do. o fl.

Me *läve* o *bahkþe* fylgjast tvostava mannkynsord me tung stömnstaving: **ungi** > *onje*, dat. *on(g)a*, pl. *on(g)ö*. — **sonr** > *sán*, b. *sán'n*, pl. *siny* o *syni*, b. *sinyynn* -inn o *synynö*, dat. *sýnam* -om o -yom. **faðir** > *far*, pl. *fa'rö*; *bror*, pl. *brör*, b. *brö(r)'n* ell *brör'ræn* (ánn); *fo*, pl. *föt* o sj. *fo'tö*; *mæ'nn* (*má'nn*), pl. *mæ'nn* b. *mæ'nn* o *mæ'n'næn*; *nægəl*, pl. *nægəl* (*nē*), b. *nægłæ'n* (-á'nn); *bon'de*, dat. *bon'da*, pl. *bön'dö(r)*, b. *bön'däræn* (-á'nn).

Me *hus* o *æ'gg* fylgjast flestalle einstava inkjekynsord. Ette palatal g er de -jám i dat. fl.: *æ'j'jám*; elles *slá'gám*, *ta'kám*, *fálkám*.

a i stömmen fær ofto u-jamning i fleirtal: *band*, pl. *bánd*, *lamb* *lám*, *aks* *áks* o *aks*, *lass* *láss* o *lass*, *skaft* *skáft* o *skaft*, *plagg* *plágg* o *plagg*, **barn** **börn** > *bán* *bon*; *blá*, pl. *blá* o *blá*.

Inkjekynsord som endar me sjölvljod hev tidt *dö* (*de*) tillagt i bunde eintal, sjeldnare i bunde fleirtal; detta *dö* er mest i bruk i Lom, Skjaak o Lesja. *tre*, detta *tré'dö* Le. *tré'ö* Lom; *træ'e*, detta *træ'(e)dö*; *klæ'e* b. *klæ'edö*, pl. b. *klæ'inn*; *æpple* *æppledö*; *stykky*, *stykky'dö*, (dat. *stykkye*), pl.

styky, b. *stykye -de* o *-nə*; *ougade*, *huguda æ þe vakkert på di hæst'e*; *i ougade*, *i hugude*; *hünn æ þe te*, 'n æ *i jo're-de* han er kje inne, han er ute paa aakern, Lom; *Tæssede (ə)*, *Jæ(e)ndede (ə)*, *Bygdede (ə)* er sjenomn i Lom; i Vaagaa er de *Jæende (ə)*, *Bygde (ə)*; allstad *Jæ(e)ndes-os'n*.

Me *ouga* fylgjest *öyra*, *jæh(r)ta*, *nyssta*, *åhkkla*, o fl. — Men *kne* b. *kne'ə*; pl. *kne* b. *kne'e*; *höy* b. *höy'e*.

slitan b. *slitandə*, *bæ'ran* b. *bæ'randə*: *detta slitandə mitt*; *bian*, *də lanngə biandə*; soleis ette dei me *-an*. Jf. nd p. 41.

Eigenskapsord.

stor stor stoh(r)tt *sto're* (*sto'ra* i f. er †); *ny nyhtt*; *varm va(r)nt*; *halv ha(lv)tt*; *gāmāll* o *gāmāll*, f. *gūmul †*, *gāmāllt*, *gamlə*, *gāmə-æirik*; *kæil(d)* o *kāld* (*kāll*), *kāllt*, *kæildə* o *kāldə*. Lang sjølvljod vert oftast stutt i inkjekyn: *grov grofft*, *bron bronnt*, *go gåhtt*, *fin finnt*; *læi læ'htt*, *rōu rō'htt*; *fæit fæ'htt*, *blā blāhtt*. Men: *har hā(r)t*, *fūl fu(l)t*, *svær svæ(r)t* *hås hæst* o fl.

rotinn > *rātinn* ell *rāte* pl. *rāhtne*; formi *rāte* held paa aa verte den einaste bruklege i heile de bundne eintal. *öpi(n)*, *offne*. *lit'n*, *litor(l)*, *litə*, pl. *smā*; *dn vāhlhlə*.

Likningsforminne er tidt utan ende-ə: *hæ'n* æ (*e*) *þe grunnar kār'n*; *jæcast jæ'nta*.

Stelleord.

Personlege: *e*, *me*, *de*, *se*; i sumstad i Lesja; pl. *åss* i nom. akk. dat.; *vegtloust ås*. — *du*, pl. *døhkk*, *vegtloust dök*, 'øk. — *hæ'n*, *hā'n* 'n; akk. o dat. *hānām*, *hōnom*, 'ām, om; gen. *hass*. — *ho*, 'o, nom. o akk.; akk. o dativ *həna*, *həna*, 'n; gen. *həna*, *həna*. — *də*, *də*, *də* o *də* (vegtloust); dat. *di*, pl. *dōmm* o *vegtloust dōm*, 'mm; gen. *dēres(t)* o *dārist*, 'n *far*, 'o *mor*; *jæ'te həna åsə*; *hæstn həs oļa*; *skogən dēres(t) lalm* skogen som dei paa Lalm eige; *e ska hæ'lsə de frå (dō)mm hālāk*.

Eigedoms. *minn mi mihtt minə* (*e*); dativ eintal *minə*. Sameleis *dinn sinn*. *vār vāh(r)tt vārə*. *døhkkunn* o *-kor* m., *døhkkor* f., *døhkkor(r)t* n., *døhkkə* pl.

Peikande. *denne* m. o f. *dehte*, *desse*, dativ eintal *desse*, *-i* Le., *denne*, *den her*. *denna*, *-i* osf. *den der*.

dæen(n) o *dənn* m. o f., *dæ*, *də* o *də* n., dativ *di*; *på di sæ'trn*, *i di hu'se*; pl. *di*.

hinn liksom *minn*. *hær*, *dær* adv.

bæs (e) m., *bæs* o sj. *båa* f., *bæs* o *bóu(g)* n.; *me baa hænn* toma; *bæs* *tröug*. — Relativ: *säm*.

Spyrjande. m. o f.: *kræim* o *k(v)emm* V. Do. o fl., *k(v)ömm* Le. Fron. — *kva* ell *ka* Do. Le. o fl., *kä* V. Lom o fl. *kva får æn*, *kva får nogo* (*nägä*), *kva får ænæ karæ*. — *kän*, *kant* V., kven av fleire, kven-somhelst, *kva*-slag ɔ: interr. o dem. relativ: *hænn drap kant krýtur 'n kām aver*. — *kä* adv. 1) = *hve*, kor; 2) = korleis: 1) *hænn syntæ kä stærk 'n va*; *kä blin(d) 'n va*; 2) *kä ha du fare?* — *körles* o *käles*. — *kvar* o *kvær* *kvar* adv. — *kör säm æ* (e). — *kväfär* kvi. — *döm spo(r)de kör(t) hænn vildæ will ikje* Do.

Ubundne. *kvär kvah(r)tt* Le. o fl. *kär käh(r)tt* V. o fl. *kvardagslag*, *kvænndagsklæe* NGbr. — *inkvann* o *inkun* m., *inkor* f., *inkva(r)tt* o *inkoh(r)tt* einkvar, *inkværa gänno*. — *kor?* (< *hværr?*) *kvar* av dei tvo. (*näga tä*) *kuru* dat. n. V., (*pä*) *huru* (*siun*) paa baæ s. Fron. — *kärþe* (< *hværtki?*) »*tä k. du vil!*«; helst »*inþe kärþe*« Sel, V. ɔ: inkje av dei tvo; o *kä(r)þe*, *hærþe*, *hähþe* Fron; *döm jo(r)ðæ hærþe säg æll hö(r)ðæ* SFron. *korþe fūgöl häll fisk* Le. — *nūgu(n)n* m., *nōgor* ell *nōgor* f., *nägä* ell *nōgo* n., pl. *nägræ* o *nōgo*. — *inþæn*, *inþor* o *inþor*, *inkje* subst., *inkje* *nogo* adj.; *ingræ* pl. — *æn'n* m., *æn'n* ell *ænnor* (*ännor*) f., *ænna* (*ænna*) n.; *andre* pl. o b. — *kværandræ* ell 'n *æn'n*.

Talord.

æen o *ein*, *æi* o *ei*, *æhttt* o *ehhttt*; *dn* (*dæ*) *æenæ*; bruka te kjenneord er de oftast: 'n, i, it. *tvo* m., *tvæ* o *tve* f., *trou(g)* n. *tri*. *tvöyll-tri* o *tull-tri* = *tvo æll tri*. *f'iræ*, *n'æ*, *t'æ*. *på f'iräm-fø'täm*. *fæmm*. *fill-fæm* ɔ: 4 ell 5. *sækks*. *sjoug*. *ähhtæ*. *ölvæ*. *tälv*. *træhttt'n* (o e), *fjoh(r)tt'n* (o u, Lom), *hugæ zo*, *tred'væ* (o æ), *før* ell *fø'ræhugæ* — *hondredæ*, *tu'sæn*. — *it tri-viku*, *it ähttt'dägä*, *kvart fjuh(r)tt'ndäga* Lom o fl. -- *dn fysstæ*, *andræ*, *træja* o *træia*, *fjoræ* osf.; *tä(l)ttæ* o *tälvte*.

Verb.

Flestalle fleirtalsformir er burte, so nær som i bjodemaaten. Ynskje-maate i fyrrtid er lite bruka. Refleksiv endar i storluten av valde me *st*: *döm ærtast ve'n mæstæ döm vannst*. Partisip i notid vert bruka te eigenskapsord prædikativt: *da döm vah(r)tt te-sjåan* daa dei skulde sjaa til. *dæ lanngæ biandæ*; sjaa p. 47.

Stinne verb.

Ynskjemaate i fyrrtid er bruka nokolite, serleg aat verb i dei fyrste rekkjunne. Døme: *sám de vø(re) stahppa ti 'n sækkk. fynje e lænt æi børsø, sá — av fá.* Partisip i fyrrtid endar i alle høve me e: *hænn, ho, dömm æ dræpe.*

I. rekkja. Sjaa VTel. p. 33.

finnæ, finn, fæinn o fænn, ysk. fynne, supin o partisip i fyrrtid funne, finn! finne! finnan; finnast, finnst, fænnst o fæin-, ha funnest.

Sameleis: *spinnæ, vinnæ. bindæ bihtt bahtt bynde bonde bihtt! binde!* Sameleis: *vindæ. springæ spring sprang sprangje (u) spring! springje! stinnæ stihkk stahkk stonje (u) stihkk! stinje! drihkkæ, drahkk, druhkþe, drihkk! drihkþe! bræinnæ o brænnæ, bræinn osf. som finnæ; sameleis væinnæ, smæilla o smella, svæilla o fl.; svæilltæ o sveltæ svålht (o) svullhtæ; sameleis væilltæ. dæhttæ dahtt duhtte; sameleis skvæhttæ, smæhttæ, glæhttæ, spræhttæ, bræstæ, slæhppæ; væh(r)ttæ vah(r)tt o voh(r)tt, vuh(r)tte o voh(r)tte, y. fyrrtid vyh(r)ttæ o -u- o -ø-; snærtæ, kværvæ kvarv o fl. fæilla o fellæ o fæilla, fallht, fulle, men væl-fællin (æll); væksæ, våks o voks, vukse, hal(v)vuksin, men vaksin (kär). sækþæ, sæk, sæk, sækþæ, sæk! sækþe! sameleis vækþæ; nækþe: dæ nåhkk i me sá illt, da e fehkk(e) höyræ dæ; buh(r)tte vah(r)tt dæ, men e vœit nå ikæ ká dæ nåhkk hæll dæ sæk: kort osf. R. 555 A. 548. I notid er vah(r)ttæ lite bruka mot bli.*

tyjjæ tygg, tægg o tægg, tujje o tæjje; synje synn sænn sænje; slöynje slöynn, slænn, slænje; tröynje, tröynn, trænn o tröynde, trænje o trænt.

II. rekkja. Sjaa VTel. p. 34.

læsa o læsa, læs (æ), læs, læse. dræpa, dræp, dræp, dræpe (o dræpe part. Do.). jæva o jæ, jæ, gæ, jæve. jæta (pá), jæt, gæt (galhtæ Le.), jæte (höyræ jæte); bæja o bæia o bæ, be, ba, bæ'e. siþa, sit, sät siti. — æta o eta, æt o et, æt, etc. lije, ligg, læg, lijji (-e); sjæ, ser o sær, sæg, seht; sjæ! sjæ! — bæra, bæ, bær, bære o bære. sjæra, skær, skære o sköre. væra (æ o e), va, väre o vöre, vøre o vø y. fyrrtid. stæla som bæra. — hæmá, hóm, kam, pl. kamæ o kómæ sj., y. i fyrrtid hôme; sævá, sör, sæv, sæve o söve. — væga, væg, vög, vėje (o væje). væva o vëva, vëv, vöv, vöve. Sjaa III. rekkja.

III. rekkja. Sjaa VTel. p. 35.

älä, æl, öl, äle; sameleis mäla, galä (jæl), färä, grävä. gnägä, gnæg, gnög, gnäje. dragä, dræg, drög, dräji. slä slä slö släji pl. sligne; klä,

klo, kli(j)i; tå (tåkå sj.) tæk) o te(k), to(k), tihji o ti(i), ta(k)! — stå, stár, sto, stáht, statt o stá! standá! — sværja, svær, svör, sväre. hlæja > læje, læg, log, læggt. — troða > trø(ja) o trå, trö, tro, træ o trí(i). vada Lom, o vá.

IV. rekkja. Sjaa VTel. p. 35.

grata, græt o gret, gret, grata. Sameleis lata o: spela, blaase; blase; men leta o leta, læt (e), lehtta, let, lata att t. d. ei dyr; o la, la, la lata, som helpeverb: ha du la hæsst'n stá ute? — hælða o hælða, hæl (ll), hellht, hælde o hælde (o hulde); hænje, hænje, hekk, hænje o hænje; gá, gár, jehkk, gáht, ho a gádd; gahkk o gá! ganje! fá, fa o fe, fehkk (o a), fáht, fynje y. fyrtid. döya, döyr, dö o do, döht o dáht. hlaupa hljöp > löupa, löyp, löup o jop V., läpe (löupe? Skjaak).

V. rekkja.

bita, bit, hætt, biti. Sameleis slita, riva, driva, skriva, sjina, stiga staug stigi, siga, risa, fisa, ría væi ríi o m. fl.

VI. rekkja.

brotá, bryt, brout (öu, æu), brote o brate. Sameleis flota, frose, bjo by bóa hoe o bæ; sjota skout skote o skate. — fluga flyg flöug floje o flaje. Sameleis smuga, suga, ruka, struka; juga lyg löng, loje o läje; drupa dröup drope, krupa, supá.

Linne verb. Sjaa VTel. p. 37 o fl.

Imperativ eintal er einstava, berre inkje alltid i II, der han kann vera lik infinitiv. Imperativ fleirtal endar me *e*.

I. A. Hev infinitiv me *ja*; *a* i nokre faae.

1. Me attvend ljod i fyrtidforminne.

vænja (e), e væn, åss vænja, vande, vant, væn! vænje! Sameleis vænja, krærja; mæta (e), mæt, mahtta (o mät), maht; leka > læka (e), læk, lahkta, lahkkt; sameleis ræka, kræka. vælja væl væ(h)ða o va(l)de væ(l)t o vâh(l)tt; færtælja; dölja, döl, do(h)dda (o u, o ö) doh(l)tt (u, ö), döl! dölje! döljan(d); hrynja > rönja, rön, rönð; rösja roste; drösja; spörja, e spør, åss spörja, spo(r)dda, spoh(r)tt, da spo(r)ddast; smörja. — þora > törjast V. o torast, tör(ð)st ell tör, to(r)ddast to(r)st.

2. Me same ljod i alle fornir.

tijje tigg tigða tihkkt. tyja tyhy tyhkktä tyhkkt. svömja svöm svömdä. setja > sæja (o e) sæt sæhttä sæhtt. flytja > flækja flät fløhttä

flohtt; sælja sæl sælda sællht. **skilja** > sjölja; sjöljast sjö(l)st sjö(l)dast sjö(l)st.

B. Einstava verb, som endar me stomsjølvljoden.

bu bur (o bu) budde buhtt; pts. bud, sumtid buhtt, i alle høve. Sameleis: snu, tru, sy, ro, gro, blø < bløða, fø < føða; klæ; nå nær, nådda o mesto noyddå i V., nåhtt; sameleis så, spå, rå < råða o m. fl. Sjaa VTel. p. 38.

C. Sjaa VTel. p. 38. 39.

1. Me i-fengen sjølvljod i tung staving.

førå føre fø(r)dda fø(r)tt, styrå sty(r)dda sty(r)tt; væhje væhkketå, døm(m)å dømmdå, gløymå gløymddå, hænnå hænnddå; mæla mæh(l)ddå mæh(l)tt; høyrå hō(r)ddå hō(r)tt; høyrå; syrjå sy(r)gå sy(r)tt syrg!; fyljå (ø) fy(l)gddå fy(l)gtt; pløjå pløggdå pløhkket; høyrå böggdå böhkket høyg!; töyrå; neyða > nöyrå nöyddå nöyht; öyrå; næmnå næmmdå næmmt; bytå byhttå; mætå; blöytå blöyhttå. **heita** > æitå æihhtå æihht. lyså lysstå; löyså lösstå; ræiså ræsstå; sændå sændå sænnt; vændå; kørå, kørftå; klyppå klyftå; likå, like o lika, lihkketå, lihkket. **béna** > tenå tene tenntå tennt. Dei som endar me då o tå geng tidt yve te a-flokken: fyrrtid da, ta. fyljast (ø) fyljest fy(l)ddast fy(l)st.

2. Verb me upphavleg lett staving o infinitiv paa a. Sjaa VTel. p. 39.

lifa > læva o læva, livi, livdå, lifft o fl. tåpå tåpå tafftå tafft. — (gapå gafftå gafft) o fl.

II. A-flokken. Sjaa VTel. p. 39. 40.

1. Hev tvo heldr lette stavingar o heil ell halv jamning. Berre ei form.

bakå, småkå, spårå, svårå, bårå, lågå, sågå, jågå, klågå, fåtå, hátå, tåtå < tala; låvå < lofa; knøða > nådå Le. Lom Skjaak; spēla (æ), plæga (e), tæva (e). **skipa** > sjæpa (e); kløvja, hærrja, brøfa.

2. kasta, e kasta, e ha kasta, kast o kastå! kaste! Sameleis: kåstå, tahkkå, rullå, målå (me litir), fiskå, kokå, knæjja, lehtå, læitå; vågå, e vågå, vågå, våg! våge! o m. fl. dagast, kappast osf. i alle høve.

Regellouse verb.

våra, æ (e), va, vore o våre,y. fyrrtid vøre o vø; hå, har o ha, ha, hafft o: eige, men helpeverbe heiter ha, ha, ha, hafft.

vilja, vill, villdå, vilja. — e ska, skullå, ha skulla. — kunna, kænna — kænna, kunna, kunn(a). la, la, la, sjaa låtå. — må, måhtå. — lota o låta, lyt, lout, lota o låta. — vætå o veta, væt, visstå, visst. —

æiga, æig, áltta, áltt. — jæra o jæra, jære (o e), jö(r)ða o jor, jö(r)t. — tæia o tia, tije, taggða, tahkkt, tig! sæia, si, sa, sahkkt, seig! — læjje (e), lægg (e), la, lahkkt. — hjalpa > jâlpa o jolpa (ö), jâlp o jolp, jö(lp)ttá, jö(lp)tt¹. — váká, væk, vahkktá, vahkkt, váká! — biá, bia, biddá, biht o bia, bi! bie!

Gudbrandsdalsmaali skil seg heldr greidt ifraa grannemaali. Dei hev ikkje Valdres-Hallingmaali sine *dn < rn (nn)*, ikkje den fleirtalsendingi *a(r) < r (ja'ta, bø'ka)* som V. H. o maali sudette mot Skagerak hev. So hev dei ei mengd me *i*-fengne samljodar o sjølvljodar (*ll, nn, dd, gg, æ(n) ell ä(n)* osf.), o jamningar paa *a—á, o—á o u—á* te *á—á* i verb o tingord; endingi *átt < ottr*, o *ám* ell *om* i dativ pl. Dei dreg seg burt imot Oustfjellmaali o Trøndemaali i desse siste stykke, men dei geng ikkje me desse maali paa utjamning av mest alle sjølvljodar i lettstava ord te *á—á o u—u (o—o)*. Dei serar seg væl ut ifraa Upplandsmaali i Sud-Oust ve sine vegthøve o ve sine bøygjingsendingar som vantar *r* o hev jamnast andre sjølvljodar.

Maalprøvor.

Dovre.

Kjerrinje mot strá'me.

Dá va 'ngázzz 'n mann sám ha i kjerrin, á ho va så tverr á rann, så dá va þó gáhtt á væra i lag mæ hëna. Mann hann visstá ná iyyor rá mæ 'n; dá hann villdá, dá villdá ho stóhtt tvę(r)tt imot. — Sú va dá 'n sonndag ut på sámærn att mann' á kjerrinje jehkk ut á skull sjá kor'-less ákærn sto. Da dömm kámm át 'n ákær på híná síunn át ælvæn, sa mann': »ja ná æ deñn ákærn sær, imárgú fær áss te á sára 'n.« »Ja deñn kann áss tú te klyhppá imárgú,« sa kjerrinje. »Kra far nögo, ska áss klyhppá? ska áss ikþá fá lar á sára hellan ná?« sa mann'. Nei, klyhppá ákærn skull dömm, me'nntá kjerrinje. »Dæ æ allðar verrá ell lite á væta,« sa mann'; »minn du má væl ha gáhtt frá dá vehlá vëta du ha haftt ög ná. Ha du sét at nügunn ha klyfftt ákærn, du?« sa hann. »Lite veit e, á litá vill e væta,« sa kjerrinje; »minn dá veit e visst, att ákærn ska áss klyhppá á inþá sára,« sa 'a. Dá va þó te á tála um dá, klyhppá 'n skull dömm.

¹ Formi (hjulpet) er unorsk.

Så jehkk dömm buh(r)ttüwær marke á kivist á træhtta, tesst dömm kámm át bru'n áwær ælve, ögöfár 'n jup høl. »Dömm si får it gá-mállitt ol,« sa mann', »at go annbo jere gáhttt arbei. Minn dæ trw e visst ska bli rar skul, sám dömm klyhppæ mæ söusáhkks,« sa hann; »ska áss slehtt iykæ fá lár á særa ákærn nú da?« »Nei, nei, klyhppæ, klyhppæ, klyhpye,« roffte kerrinjje, háppa uhpp o klyffta mæ fiŕ'rom ette násá pá manne. Ho va så sinnt, så ho tæŕktæ iykæ pá varæ se — för ho snubbla inni 'n stáhkkeærnde pá bru'n á stufftæ ut i ælve.

»Gámáll vane e kæ go á vænda,« tæŕktæ mann', »minn dæ skull vára snodikt, um e inkæ fehkke rehtt eŕngærŕ, e ög.« Hann ut i høl'n á fehkke tak i hūguhæra pá 'n, så vihtt att ho fehkke hūgade áwær vahttne. »Ska áss særa ákærn nú?« sa hann. »Klyhpye, klyhppæ, klyhppæ,« skreik kerrinjje. »Ja e ska læræ de klyhppæ, e,« tæŕktæ mann', á duhpya 'o on'dæ. Minn dæ jolttæ iykæ, dömm skull klyhppæ, sa 'o, da 'n tok 'o uhppatt. »E kann kæ anna tru æll kerrinjje æ frá ve'tæ,« sa mann' ve se sjøl. »Mærŕ ein æ gälín á veit d' iykæ, mærŕ ein har veit á når d' iykæ,« sa hann o slæfft 'o nidi ahtt. Minn fysst ho va kóme onda, så sahtt 'o hánda uhpp áwær vahttæ, á te á klyhppæ mæ fiŕ'rom sám mæ i sáhkks. Da vah(r)tt mann' storsinnt á duhpya o báda væl o læŕje. Minn bæsst sám dæ va, så seŕg hánde næ onda vahttæ, á kerrinjje vah(r)tt mæ eihtt så toŕŕ, så 'n löut slæhpye takæ. »Vill du dråga me n'i höln ög nå, så kann du liŕje dær, ditt troll,« sa mann. Á sa bler kerrinjje.

Minn da dæ ha gáhttt i ti, tyhkkt 'n nå dæ va styhkkt, ho skull liŕje dær á iykæ kánda i krissne jol, á så jehkk 'n ne læŕsmæ á'n á leihtta á sohkkna ette 'n. Minn alhtt 'n leihtta á alhtt 'n sohkkna, så fann 'n o iykæ. Hann fehkke mæ se gærŕfálkæ o andræ fálk frá grannom, á dömm ga se te á grávå á sohkknæ ne ette heŕlæ á'n alle ihop. Minn alhtt dömm leihtta, så fann dömm iŕŕor kerrinjje.

»Nei,« sa mann, »dæ kann nokk iykæ nyhtta dehte. Denne kerrinjje va nå ei kerrinjje får se sjøl,« sa 'n. »Så læŕje ho livvæ va ho bænnnt pá tréh(r)tt, á ho kann iykæ vára annrlein nå heŕlan,« sa'n; »áss fæ te á leiæ uhpyette á freisste ögofár fássn, dæ kann hænda ho ha fløhttt se uhpyette.« Á ja, dömm jehkk uhpyette á leihtta á sohkkna ögofár fássn. Dær læŕ kerrinjje, dæ va rehtt nákk dæ. Ho va kerrinjje mot stræme, ho.

Umsett ette Asbjørnsen, ved Karl Bjørset.

Vaagaa.

O ænnæ klæhppe va vahkrastæ jænta, sãm jehkk át vágå-körfun, å ho fæhkk sahkkta mævr æll æihtt par ougo sjå gutåm, dær o jehkk; mæn dæ va inngæn sãm hõ(r)dda någã um, at dæ va nügün o ha dæ vissst mæ.

Um sãmrvæn va o budæis i klæhppe-sætørn, å fãlk va vande ve å sjå, at ho va róvlett å frisk i hãmletæ sãm 'n blomme, når o kãm hæem ahtt frá sætørn um hóustvæn; lehtt-væ(r)le å glå te sinns va o õu støhttt, å ællæ tyhkkta, at ænnæ klæhppe va æi frãmifrå tyle å go-võre jænta.

Mæn 'n hóust ho kãm hæem-ahtt tå sætørn, va o iþæ mæiv lik se æll ældær dæ va; blæk va o å sãg bærvæ tunn å illæ ut, å sã va o sã still å buh(r)tt-jève, at o va iþæ lik te bry se um nügün tinng mævr. Slik jehkk o æll vintørn ette, å dæ sãg iþæ ut te, at o skull kvæhkknæ te å bli ve dæ ræhtte lagõ sihttt ahtt, hæll. Detta jehkk fãlk å ondrast på sins-ímillãm; dæ va grævhtt å sjå, at dæ va någã dølt, sãm gnög o, mæn kå dæ kunn væra, sãm o jehkk o bær på, dæ va dæ inngæn sãm va gö-te å sjone. Gãrsfãlka tyhkkte dæ bær væent utu, at o skull gå sãles å sturæ, o døm fãrlydda o bådæ tihttt o jæmt ette, kå dæ va, o jörde se sã ilt tå. Mæn dæ fæhkk døm ældær nõgor græis på, fãr når døm bær te å frehtta o ut, so vah(r)tt de bærvæ grãt'n, sã dæ jördæ døm væent ilt å sjå o. Døm sãm umjehkk o, tok te å ottast fãr, at dæ va inngõrt væent gale på-fær, fãr de vah(r)tt hæll værvæ å iþæ bærvæ mæ 'n, å da dæ læi te vãrs, vah(r)tt dæ sã ohøgt å tongsamtt fãr 'n ænnæ, at dæ sãg ut te å lætvæ væent på o.

Sãles jehkk detta, te dæ læi sã lænkt, at krytyre slahpp fram-på marþe um vãr'n. Da va dæ 'n mãrgã, o ænnæ å æi ænnor jæntæ mæ hëna skull slæhppæ krytyre i hamn; døm skull jënãm æi grinn, å detta kãm te å gå sã te, at æi lambsjæiddæ, som va mæ, iþæ fæhkk mæ se lambæ sihttt jënãm grinde: lambæ vah(r)tt stün(dæ) på di ævnæ sivn át grinn' å sjædda på di andræ. Mæ sãmã sjædda mæ(r)ktta at lambæ iþæ fylðæ mæ, vah(r)tt o væent frá se ho, mãta, å sprang kav te át grinn'. »å næi, sjå dæ hæinnæ bæsta, kå rædd ho æ fãr sinæ! æll e da, sãm jö(r)de ænde på minæ!« sa o ænnæ, da o sãg kå þær sjædda va um lambæ sihttt; å da o sa di õle, va o lik te å væra te-ræis å gå te tå særg å sahkkna. Mæn sãles kãm dæ upp, at o ænnæ ha fött i dölsmål å jö(r)tt ænde på fostre sinæ. Da detta kãm utãvør bygde, tyhkkta ællæ, at dæ va iþæ vã at ho kunn ha jö(r)tt æi slík jærning mæ fri vili, ho sãm va sã go-jæ(r)ta å snill.

O ænnæ kãm fãr ræhttt'n å ondæ fãrhor, å o sto ve trast, at o ha jö(r)tt ænde på bãne sinæ, mæn kãfãr o jö(r)de dæ, å kãm som va far át bãne, dæ va dæ ingor vã te fã o te å særa æihttt õl ùm. O sa at ho va oskuldog, mæn når døm vildæ hå o te å opõndd'gã, kãm sãm va dn

skuldoga, så tagna o ræent. Å da o sto ve, at ho ha dræpe bane sihtt, mæn iŕŕŕŕŕ tŕŕŕŕŕ vŕldŕ opændå'gå hællŕst, fæll dommæn åvæ o stŕk, at o skull mistå livŕ. O vah(r)tŕt dŕmd te å hæ(l)shŕuggast; manŕŕŕ tæ(l)dŕ o te å soŕŕ kånŕŕŕŕ ũm nâe, mæn dæ vŕldŕ o iŕŕ, dæ va likå sâm o bæræ skull stonda på å sluhppe ũtu væŕŕ.

Frå di dommæn fæll, å te hæ(l)shŕuggŕŕŕje skull gå får se, va o hæemå på klæhppe å jehkk dær å vænta på, at tie skull kâmå, så dæ kunn stå åv, å dæ kunn bli slutt på æll hŕna ynŕ å irŕŕ.

Så va dæ 'n æfta, o ænnå sât i ælluse på klæhppe; dŕm va flæv kvinnfålk dær, å o ænnå sât å stihkka på ær fin hæ(l)slŕŕŕŕŕŕ, sâm va får-se-jŕ(r)d å finnt utsâma, — o skull væra så ræent frâmfåŕ hændog mæ nâh. Bæst dŕm sât, va dæ ær tå dŕm sâm vah(r)tŕt var 'n finnt klædd laŕfræmon kar, sâm kâm riandæ te-garŕ. ællå lŕut buh(r)tŕti dŕre får å sjå dn fræmondæ, å dæ vah(r)tŕt ær ondrŕng på kâ dæ kunn væra får æinn. Mæ sâmå o ænnå fæhkk sjå'n, vah(r)tŕt o kvitblæik å sa: »å detta æ hænn sâm ska tå livŕ mihtt imârŕga, dæ!« — mæ di stahkk o dn finŕ hæ(l)s-lŕŕŕŕŕje, o sâma på, onde bakst-hælla.

Dæ va sâm o ænnå sa: dn fræmondæ va ræhttarn. 'N va frå Kriŕtian' o skull væra 'n oŕŕŕ å stŕut kar. 'N vŕldŕ sjå å tåldæ ve o ænnå ũm kvælln, får 'n ha hŕ(r)tŕt myŕŕy jŕte 'n på væje. Trast 'n sâg o, fæhkk 'n slik hŕg åt 'n, at 'n bŕu 'n å bli hærŕŕŕŕŕje hass, får 'n ha ræhttt te å tå o fri, dæsâm o vŕldŕ jŕftŕ se mæ åm. Mæn dæ vŕldŕ o iŕŕ på nûgun mâte, dæ jŕ(l)tŕt iŕŕ kâ 'n tæ(l)dŕ får 'n, å kâ 'n ba o: ho hellht fast ve dæ, at o vŕldŕ li dæ'n straffe, o va dŕmt te. Mæn oskuldog va o, dæ sa o ve ræhttarn ŕu.

Dæ vah(r)tŕt likå så ilt åt ræhttare, sâm åt 'n ænnå; 'n vah(r)tŕt ræent sâm hættlŕus. Så vahkkær jæntŕ tyhkk't'n ældær hænn ha sehttt; å tå livŕ hŕna, dæ sto 'n iŕŕ ut mæ.

O ænnå va så glŕŕp te å lâtŕ på laŕspæl, at o skull væra ær tå di fŕsstæ sâm fænnst te di. Sŕsstæ nahŕte, o ha ahttt å læva, sât o mæ laŕlæŕje i fayje å let æll nahŕttæ, mæn o gret att-åt, så tåræn sjŕylde sâm 'n bæhkk neåvæ o. Å dŕmm som sâg o å hŕ(r)ddŕ lætŕ hŕna dænn nahŕte, dŕm gret i-kahpp mæ hŕna, får dŕm ha ældær sehttt nûgâ sâm ha jŕ(r)tŕt dŕm så ilt.

Dagæn ette skull o ræhttast. O jehkk framn sjŕl, å sa dæ sâmå sâm fŕr, at o va oskuldog, mæn o ba ũm, at dænn sâm va skull ti, at o drâp bânæ sihtt mâhtttæ kâmå te ræhttnæ tå væŕŕŕ, så ællå kunn få sjå kæmm dæ va. Å te sluhŕtt sa o: »dæsâm e æ oskuldog, så bŕ e vârhærre ũm, at dæ mâ kâmå te å væhkkæ tri fruktharæ tre på gravæn minæ, mæn

æ e skaldog, da bæ e ñm, at o mā bli lijjan(də) så svah(r)tt, at də iķə finnst æihht grönnt strå.« Da va də sisstə o sa.

Da ræhttarñ ha tiki livə hēna ænnə, jehkk 'n bæent uhpp pā Skaksnæbb ā stuftə se ut-ævər; 'n tyhkkə də jehkk iķə an ā læva læ'ņnər.

Dænn sām ha lāhkka ænnə te ā jæra ænde pā bāne sinə, va æinn sām æihhtə Gunna fēlēse; mēn kāles də mæiv ha gæhttt te, kām ælder uhpp. Dænn dagən o ænnə vah(r)tt ræhtta, sto 'n gunna uhpp-i Sonnstæene ā sīg pā fālkəmujin, sām ha samla se umkriņ ræhttar-stan. Å mæa 'n sto dær, ķeinndə 'n 'n styņņ i æenə meæv'mæn, ā sīa ha 'n iķə æen hēlsə dag. Hænn fæhkk slīk æi stygg sjukə, at də bār ūtu, ā sisst rāhtthna 'n tā vərņ. — Pā gravən hēna ænnə klæhpye vohkks də uhpp 'n hæg, æi rāņn ā 'n brīņņ, ā fār æit ķugə år sīa livrdə də fālk, sām minntest, at dōm så di trē'e pā gravən.

Ette Ivar Kleiven, Segner fraa Vaagaa.

Ordtøke o dilikt. Mest ifraa Vaagaa.

D'æ sjældə 'n rākā te ā væra sin æijin fārmyndar.

Nār mære bli mætt, mōķa o ahtt-i krubba.

Nār du jere sām du vill, jere du sām du æ te.

Də rār kūr sinə skræhpyə.

Ti 'n hop æ də støhttt mæ 'n kop.

Fār myķy ā fār lite æ it skars māl. (skars ɔ: skarns).

Dænn sām iķə vill hā ðugo ofnə fæ hā pongən opin.

Nār də vehlə fæ vælde væit də iķə ahtt hældə.

Dågānə æ manņə, ā mālə (mat-māle) æ flæiv.

VI.

Upplandsmaal

valdar yve Sud-Gudbrandsdal ɔ: Øye, Faaberg, Gousdal o Sydre Ringbu, yve Land, Totn, Heidmark, Sud-Øystrdal ɔ: Elvrom o Aamot, Mid-Øystrdal ɔ: Stor-Elvdal, Tryssil o eit stykke av Reindal, yve Solør, Vinger, Odal o Hadeland. Sollia hev blending av Gbr.'s o SØystrdals-maal. Eidskogen i Vinger høyrer halvveges te Folda-maali. Skile imillom Hadelands- o Folda-maali er heldr ikkje sterkt; myket høgare er skilgarden mot Nord-Gudbrandsdal o iser mot Valdres.

Bøygjingi er nokolunde eins innan valde. Men stomnen er heldr ymist mefaren. Nordluten av Reindal (*Ræṅndal*) høyrer i mange maatar unde Oustfjell-maali.

Maale hev i nokon mun de eldre vegthøve i tvostava lette ord, men mindr enn NGbr.: den vegtuge endesjølvljoden er der enno; denne er i infinitiv aat verb o i mannkynsord *a* (*å, ä, ö*), i kvennkynsord *u* (*o*); i baae dei sisste er han leivor ette dei gamle akkusativformir (o oblikve i de heile). Oftast er stomnstavingi i jamvegtsordi halv-lett ell halv-tung, me di at sjølvljoden ell den fylgjande samljoden er noko-lite lengde: i Sud fell lengjingi jamnan tyngst paa sjølvljoden, i Nord mangstad tyngst paa samljoden, liksom i mange Oustfjellmaal o Trøndemaal. Stomnstavingi hev fulla alltid hovud-vegti, men endingi kann i sume bygdir hava ein heldr tung trykk. (*Måsabækkən, Kōlöa*, gardar paa Heidmark, *Kōlöös* i Tryssil).

Lette (stutte) einstava ord er lengde, anten i di at sjølvljoden er lengd o opna, slakna ell lægd, t. d.: *stär, kol* > *köl* — *käl, klöv klöv* osf.; ell samljoden er lengd, naar han ikkje kom ette *a*, o sjølvljoden er dessutan vorten lægre, slakare ell opnare, t. d.: *litr* > *let(t) lætt*; *bos* > *böss böss*; *lok* > *lökk lökk läkk lökk*; *skot* > *skött* osf.

Mangstad er i sume tunge einstava ord samljoden stytt o sjølvljoden lengd, t. d.: *kaldr* > *käl*, *fönn fann* > *fän*, *rönd rand* > *rän*, *grind* > *grin*, *grenn* > *græn*. Serleg er dette jamt so i bundne formir der ein *n* er te-lagt: *lund(r) lund(r)inn* > *lunn* o *lunn*, b. *lū'nn*; *brenna f.* > *bræ'nnä* dat. *bræ'nni*, Solør o fl.; *sand(r)inn* > *sä'nn* Tryssil.

Mesto allstad vill formir som desse stande imot kvarandre: **tappa** > *tappa*, **hlessa** > *lassa*, **stinga** > *stingna* o *stikka*, **víkja** > *vík(j)a*, *stikka* f., **bíta** > *bíta*, *timá* (e), *mána*, *gubba*, *skévla* — imot: **tapa** > *tapa*, **lesa** > *lesa* o *las(s)a*, **viku** > *viku* o *vek(k)u* (-i, o), **viðu** > *veo*, **vita** > *vet(t)a* o *væt(t)a* o *vätü vätü*, **liða** > *lea*, **bita** m. > *bet(t)a* (o *a*, *ü*, *ä*), **þela** m. > *tela* o *tälü* (-ä), **mosa** m. > *mäsá*, *ham(m)ar*, **þidurr** > *tíur*. — Framfyre *l* o *r* vil sjölvjoden jamnast halda seg stutt (liksom samljoden): *hölo*, *tála*, *tála*, *hára*, *böro*.

Endinganne **ju** o **ja** held seg paa dei fleste stelle ette lett staving, t. d.: **efju** > *evju* *ævju* *ovju* *övju*, **verju** > *vörju* *vörju*; **selju** > *silju* *silju* *sylju* *sölju* (ö), Soler, Biri, Totn, Hadel. o fl.; **smyrju** > *o* o *ö*, **mylju** > *mölju*, **viðu** > *vi(j)u*, **smiðu** > *smi(j)u*. — *vilja*, *spörja* (v, ø); **klyfja** > *kløvja* (ö, ø, v), o *klövjv* SØystr.; **krefja** > *-jv* SØystr.; *sælja*; **belja** ell **bylja** > *bölja*; **vitja** > *vefja* o *væfja*; **sitja** > *sit(t)a*, **setja** > *sæt(t)a*; **flytja** > *flötja* *flvþja* Soler, *flotta* (ö) Odal, Elvrom, Totn o fl.; (**þora** > *törja*, **kunna** > *kunja*). — I Mid-Øystrdal er dei do helst vortne *já* baae, utan større jamning, paa lag liksom nordanfyre: *silja* *sölja* f., *sælja* v., *spörje* v. Sjølvsagt: **þenkja** > *tænþa*, **fiskja** > *fissá* Totn, Land, Hedm. Øystr. Soler. — Sumstad, t. d. Elvrom: ***knéa** (-v) or **kné**, *dauá* (-v) < *dauða*.

Jamning er de vanlege i lettstava kvennkynsord.

Av **o—u** o **ö (ø)—u** te *o—o* (o—o), iser i Vest, te *u—u* iser i Oust, o te *ü—ü* (ü) o andre *ö*-fengne ljobar i Oust o Nordoust. Soleis: *fuuru* (o *ü*, *ü*); *hoso boso loko* (o *u*, *ü*, *ü*)¹; *huku*, *bluku* osf. Hedm. Øystr.; ***köku** ***kaku** > *kuku* o *kükü* sumstad i Sud- o Mid-Øystr., *koku* Soler, elles mest *kaku*; **snöru** > *snuru*; *gutu* osf. o *gatá*; *stugu*, *stüü* i NO o *stua* mangstad; **þvögu** > *t(v)ugu* Totn, Land, Hedm. Soler, *tvüü* i NO o *tua* Elvrom o fl.; *flugu* *flüü* o *flu* u *flua*; **þvöru** > *t(v)uru* *tvüü* *törü*; **svölu** > *s(v)ulü* *sülü*; **tjöru** > *þyru* osf. — Sjeldan er heil jamning av andre sjölvjodar, o mest i NO, i barde te Oustfjell-maale: **röku** o **reku** R. 597. 611 > *roko* i Vest, *rikü* o *ruku* i Mid-Øystr.; **sin(u)** > *sinu* Had. Elvrom, *sinü* Soler, *synu* Totn Biri, *sinü* (*sonö* o *ö*, paa lag) Sollia Reindal; **mysu** > *mosu* *müsü*; **fjörü** > *fjüü*, paa lag, Mid-Ø. **Falu Floilo** > *fülü*, gard i Sodal; **takunni** ***tö** > *tükün*, gard i Eidskog.

¹ Den ljoden som her o seinare vert oppstelt vil sjölvsagt ikke høve grannt i heile de vide maalvalde; soleis vilde ein *ü* ell *ü* mangstad vera i rette rome heldr enn *u*, ein *v* heldr enn *ö* ell *ø* ell *ä*, ein *á* heldr enn *a*. Men ein meir sermerkt sjölvljod enn *a* skal de oppstelte teikne alltid tyde.

Jamning i verb o mannkynsord.

Paa o—**a** o u—**a** te *å—å*, o mesto *ó—ó* i Nord; t. d.: *moka* > *máká*, *sofa* > *sávå*, *lávå*, *kám(n)å*, *losa* > *låså*, **broka* R. 835, Vald. *trøka* > *tråkå*; *hugaðr* > *hågå* Totn o fl., *hågå*s v.; *runa* m. > *rånå*; *bruna* > *brånå*; *oka* > *åkå*, *påså*, *måså*, *bråtå*, *lågå*; dessutan *kåpår*, *morgun* > *mår(r)å*, *sumar* > *sam(m)ar* (o *å* o *å*), o dl. — *kona* f. > *kånå*, *sånå*kånå, *nerkånå* Totn, Hedm. Soler = *kåno* Odal¹. *ofan* adv. *åvå(n)* Hedm. — I sydre luten av Vinger o Odal, o i Eidskog, er de mest *såva*, *bråta* osf., som i Rom.

Paa i—**a** o e—**a** te *e—e*, o oftare *w—w* o *ü—ü*, o mesto *å—å* i NO. *vita* v. > *vet(t)a* osf., *lifa* > *læva* osf., *dræpa*, *bæra*, *vera* > *væra* o oftast *vara*, **slika* = *sleika* > *slæk(k)a* o *slæk(k)a*; **smika* > *smek(k)a* o *smæk(k)a*, »*smeka já'n me æi smekastikka*«; **flika* > *flek(k)a* o *flæk(k)a*. (Sjaa R.: *flika*, *slika*, *smika*.) — *nefa* m. > *næva* (*ü*, *å*); *sleda* > *slea* sj. *slæva* sj., oftast *sla'a* o *sla'æ* o *hla'a* *hla'æ* i Oust, liksom or **slaða*; *stiga* m. < *stega* *stæga* (*stæriå* *stägü* *stävü* *stæuv* i Øystr. sjaa **g**).

a—*a*. *laga* v., *haga* m., *tala* v., *maka* v., *baka*, *smaka* i Vest; *bakå* *smakå* *talå* (*v*), i SØystr. Men Mid-Øystr. hev *å—å* ell *ä—ü* ell *v—v* i mesto alle ord, der ein ende-**a** hev jamna ut: *småkå*, *å*, *v*; *lávå* < *lofa* o *lifa*, *våvå* < *vera*, *låså* < *lesa*, *våtå* < *vita* osf.; *tålå* < *tala* v. o *bela* m., *båtå* < *bita* m. — *Hämär* namn paa garden, som hev bynavne »Lillehammer« < **Litli Hamarr**; *Hämär* gardnomn (*Storhämär* o fl.) o bynamn paa Hedm. — *klasa* m. > *klåså* SGr. Hedm. (Rom.). *haga*, *hagar* > *hågå*, *hågar* gard i Totn o fl.

Ymse jamningar.

medan > *mar* o *ma* Øystr.; *liggja* > *liggi* Soler o fl.; *legit* > *liggi* *lågdi* *lågji*; *etit* > *iti*, *getit* > *giti*; *eitill* > *itil*; *tekit* *tiki?* *tigi* *tiji* o *tii*; *dregit* > *drigi* *dr(i)gi*, *slegit* > *sl(i)gi*; *slitit* > *sliti*, o sameleis alle stinne supin i *i*-klassen; *visinn* > *visinn*, **grisinn* > *grisinn* Soler o fl. **Amót** > *ommot*, *upp(h)us* gardnomn i Øystr., men **upp** > *opp*; **lykill** > *nyk(k)yl* Hedm. o fl.; **tyr(v)i** *tyry* *tiri*; **stykki** > *stykty* *stykki*; **dögurðr** > *dugul*; **höfuð** > *hugu* *hågu* *huwæ* *huæ*; **berfotr** > *berfött* *berfutt*; **kerald öld** > *kerul* Soler; **ömbör** Totn, *ambör* Soler, *ambær* sumstad i Oust, Eng. *amber* T. *eimer* (*ein-ber*); **kyndill** > *kyndul* *kyndul*

¹ I storluten av Oustlande o Trondheim synest de aa vera nominativ aat dette orde som hev jamna seg; sjaa R. 418, Tillæg 25.

Odal, *tšinjul* Solør (*tynjul* Rom.). **Laufáss** > *lávásən* gard i Odal, lövú- i Eidskog; **Hákonr** > *háku*; **Arnarberg** > *ámmbær* gard i Solør; **Djupvik** > *jívik* g. i Vardal. — (**nasa* ell *nosa* m. > *násá* Hedm. SGr. Totn, Land, Hadel. = *nos* f. < *nös* jf. *nosi*).

Den heldr vegtuge (jamna) endesjølvljoden, som soleis er sermerkt o ikkje *ə*, hev her som annstad paa Oustlande, vorte ein lut av ordstommen o held seg i bøyging, avleiding o samansetjing. T. d. *vikū(ə)r* pl., **svipunni** > *svepo(ə)n* Totn, *stugutak*, *rokoskaft*; i *násá-a* dat. Totn; *dænn káná-a* Hedm. o fl.; **mosottr** > *másata*, *təlatə*, *batata*, *sləkate*, *smekablí*, *fləkabíkkə*; *kyrublóm*, *kyrutə*, (*gammívl á*) *krakata* Totn, *makaləus*, *pásaləus*, *synudrətt*, *bránásmak*, *tyrystikkə*; *máku* v., *je—ár*, *á*; **sögu** f. > *sügü* f., *sügü* v. -ur -u = *bæra sugu*, *sügüing*, *sügükkærin* SGr. sjaa R. 735; **stykkít** > *stykkýyə* Totn, *stykkýyr* pl. Øystr. **viðarhlass** > *vealass*.

I ord som ikkje er jamna hev flestalle **a o i o u** i endingar avlitast te *ə*. **vísa** > *visə*, **vísur** > *visər*, **grísir** > *grísər*, **hestar** > *həstər*; *á kastə*, *je kastər*, *je kastə*, *je har kastə*; i Gousdal o nokre fl.: *e (je) kastə(r)*, *e kasta*, *e har kasta*; 'n *fullstappə pásá*; *rəumálə hus*; *rik rikəə rikəstə*, *bakkəstə*, 'n *skrivər*; mangstad er de do *skrivar*, *málar*, *læsar* osf. ell *ír*. O sumstad: *fjölər*, *dörər* osf.; sjaa bøyging.

I stommen.

N. **a** vil vera *a*, i Oust tidt *á*. I jamningshøve vil **a** vera *á* (—*á*) i Mid-Øystrdal: *grává*, *nává*, *bátá*; sumstad i Mid- o Sud-Øystr. vil **a** jamna seg me endings-*v* te *v*. — N. **a** er oftast *ü* ell *æ* framfyre *l* o *r* me samljod ette seg, iser i Glaamedalen; o stundom fyre andre samljodar og, slike som *l*, *r*, *ll*, *bb*, *gg*, *dd*, *ss*, helst i Oust; meir sidan. T. d.: **galinn** > *gälinn* o *gü(r)ü*, **galnir** > *gü(r)nä*, *hällm*, **skal** v. > *skär skər skæ*; **karl** > *kär* (*kär*), *värm*, *hämmär* (o *æ*), *stökkür* (o *æ*), *läss* (o *æ*), *stäbbə* (o *æ*). — Men **akr** > *á'kər*, **barn** > *bän*, **garn** > *gån*; *lågásill* Faaberg i Gbr., *lagasill* Totn, Hedm., ein fisk i *Lá'ga* (**Lögrinn**), som lengr i Nord heiter *Loje* osf., sjaa Gbr.maal.

N. **á** (*ö*) er *á*; sjeldan o, o serleg i dei ordi der **a** fraa gamle maale hev skride ihop me ***h**, **hw**, **w**, **n** osf. te *ó*, R. 23. **tá** > *to* Solør o fl.; **rá** > *ro* = **krá**; *ó* > o gardnomn paa Had. Hedm.; **ván** > *von*. — **slá** *slá* o *hlá* mest i Vest, *slə* *hlə* (*ö*) i Oust; **sláttir** > *hlött* (*ö*) i Oust. — **pá** > *da*. — ***Brandváll** > *brənn'væl*.

N. **e** er mesto allstad *æ*: *dræpa*, *mætt*. Men: *eta*, *nes*, mangstad; **stedja** v. > *ste(a)*, **steði** m. > *ste* n. Framfyre *n(n)* stundom *i*: **kenna** > *kinə*, **genta** > *jintə*. — **er** er sjeldan > *ar*, *är*: **ferja** > *farje*.

N. **æ** (ê) kann vera breid laag *a*, burtimot *ä*, serleg nær *l*, *r* o *r*: *fæl*, *hæl*, *lærä*. Men væl so ofte *e*: *gæta* > *jeta*, *gæfr* > *jev*, *vænn* > *ven*, *næpa* > *nepä*, *nær* > *ner*, *næst* > *nēst*, *klædi* > *klēä*; **Hæð** **Hæðir** > *he he'ør*, gardar i SOdal.

N. **é** < *e*: *tre*, *lett*, *tett*. Stundom framfyre lang samljod *a*: *rætt* o *fl*. — **Ullerni** > *ullarṇ* gard i SOdal.

Den dumme sjølvljoden er jamnast *a*, o vil mangstad svaga burt imot *ö* (Gousdal, t. d. *visö*).

N. **i** er fyre lang samljod oftast > *i*: *finnæ*¹, *kirna* > *kinna*, *tiggö* (*vilja*, *je vill*). Fyre stutt samljod oftast *e*, tidt *a*: *bil* > *bel*; *bik* > *bek(k)* *bæk(k)*; *vit* > *vet(t)* *væt(t)*; *skilja* > *šelja* *shellä*; *vitja* > *vekka* (*h̄k*) o *vækka*; *lifa* > *lev(va)* *læv(va)*; *hlið* > *le*. Fyre **rð** o **rt** hev de fare som **y**, (*virða* *vyrða*).

N. **í** er mesto alltid > *î*.

N. **y** er fyre lang samljod oftast *y*: *bygg*, *kyssa*, *yngre*; men **ymsir** *ømse* o *fl*. Fyre stutt samljod o nær *l*, *r* o *r* er **y** oftast > *ø*, *ö*, *o*, sjeldan *ó* o *ü*; i sume ord *v*, mangstad o serleg i Solør: **spyr** > *spør* *spur*; **mykr** > *mök(k)* *mökk*; **ylr** > *ol* *öl* *ül* Elvrom; **fylgja** > *följa* (*ø*, *v*, *ö*), **fylgdi** > *fö(r)ðä* (*ø*, *v*, *ö*); **klyf** > *kløv* (*ö*, *o*, *v*), **myrkr** > *mörk*, *v*.

N. **y** > *y*. Baade **y** o **y** *vil*, der som ikkje ljoðanne ikring dei veld ein *ø*-uttale, misse den meste ell heile si lippestodu, vil verte delabialisera te *ï*, o mesto *i*, Solør, Vinger, Odal o Eidskog: *big*, *dä kripær*.

N. **o** o **ö** (o) > *ymse* *ø*-, *ö*- o *å*-fengne ljodar; tidt *v*, iser i SOust; fyre lang samljod tidt *å*: *stükk*. Sjeldan o, t. d.: **opinn** > *op(p)inn*, **opna** > *of(t)nä*; **börn** > *bon*. Men: **hlöðu**: *ly'u* i Vest, *li'u* o *li'u* i Odal o *fl*., *læ* o *lä* Elvrom o *fl*.; **tjöru** > *höru* *kyru* *kiru*; **stöðull** > *stulä* *stylä* *stil* SGr. NVHedm. Ikkje sjeldan > *ø* ell *ö*, serlig i supin te stinne verb: **sogit** > *sögi* (*ö*), **strokit** > *ströki* *osf.*, **sokkit** > *sökki*; **tögg** > *tögg* *tögg*, **vögg** < *væggö* mest i Solør o Øystr.; **öks** > *öks* *uks*; **örn** > *ørn*, *örn*; **vöttr** > *vätt* *vött* Elvrom, Solør. **Sköðin** > *skä'e*. — **öng-** (*ong-*) > *öuṅ* mangstad; **önn** > *öunn* Solør.

N. **u** er oftast > *u*, iser fyre lang samljod: *luggä*, *stubbä*, *ull*, *mun*, **undir** > *unnär*. Stundom o, helst fyre **m** o **ng**: *om(m)*, *somna*, *opp*; **ungr** > *oṅṅ*, *doṅk*; *öksä*, *spor(r)ä* o *spo(r)ðä*. **Abugr** > *ä'bogän* gard i Eidskog. Ikkje sjeldan > *ü*, *ø*, *ö*, *y*: **þurr** *tür* *tör*; **þurka** > *törkä*. **stund** > *stünn* *stönn*, **tunna** > *tynnä*, **sunnanfyrr** > *synnafür*. I

¹ o *finja*, einkvarstad; jf. *kunja* < *kunna*.

Mid-Øystrdal er **u** i jamning oftast *ú*, paa lag. I SOust (Solør osf.) jamnan > *ü* ell *ú*¹ i slike høve: *fürü fürü*. Sumtid > *v*, i Solør.

N. **ú** > *u*, i SOust oftast uttala *ü*, *ú*: *ku, bu, tru, hus*. Fyre **m** o **n** oftast > *o*: *bron, don*. **ún** i Reindal > *oʒn: doʒn*. — **búa** > *bo*, sumstad i Hedm. o Øystr.

N. **σ** > *ø, ö, σ*: *grön, döl*, Iser i Oust tidt > *v*.

N. **jó** o **jú** > *jø, ju, jü, y, ø*: **fjós** > *fjøs, þjo* > *jø* i SOust, **skjör** > *šør*, **snjör** > *snø, sny* Tryssil, **sjör** > *šø, šy* Tryssil, **Sjo(var)rud** > *šyru* Solør, **grjón** > *grøn, gryn*; **þjórr** > *þør þür þur*; **þjóðr** > *þur* Odal, Vinger o fl.; **kjóss** > *køs*; **þjófr** > *þuv þyr*; **ljós** > *jøs jüs lys*; ***ljóski** > *jöske* o *lyske*; *jøstre jüstre lystrø* = leite (fiske) me ljøs; **júl** < **jól** o **hjól**; **sjukr** > *šuk*; **spjót** (*ju-) > *spjut ü*; **ljúga** > *jüga*; **rjúpa** > *rypø*; **drjúgr** > *drug, dry* Elvrom; **fjúga** > *flüga flygø*; **brjóta** < *brøta, bryta brütø*; **skjóta** (*ju-) > *šøta, šuta, šyta, skutø* o *skytte* i Oust; **njota** > *nütø* Solør Odal; guva **A.** > *güva gyvø* i Oust; **skúfa** > *sküra skyrø* i Oust; (**ljóna**) > *løgnø* Solør o fl.

N. **ja** o **jö** er oftast > *jø jö jø*. Men: **tjörn** f. > *kenn kinn* Hedm. SGrbr. Elvrom o fl.; **jadarr** > *jà'ra jà'ra* o *ja'ər*; **fjall** > *fjell* mangstad.

N. **au** > *ou öu äü äu* o *vu*. I Løten, Romedal, Vang o fl. paa Heidmark, o i heile Øystrdal hev **au** oftast jamna seg ihop te *ó* o *ö* i Sud, o te *ó* o *ó* i Nord. (**gaupn**) ***gaupa** > *göupø* Totn, *gøpe* Øystr.; **gaukr** > *gók gök gök²*; **lauf** > *lðu(v) læu(v) löv løv löv*; **daufr** > *döuv* osf. **grautr** > *gróut* — *gröt*. **Brautir** > *brötər* gard i Brandval. *Hæugər, fæuthæugər*, gardar i Hov i Solør; *lævliá, lævthæuan, hæugən, stæur, tæusti* gardar paa Hedm. (Stange, Rom. Løten, Vang). Men i endeljod alltid tviljod: **sauðr** > *säu söu söu*; **haugr** > *höu hæu*; **auga** > *äü öuä* osf. — I nördre Solør skrid **auð** o **aug** ihop te *äü* (Hov) ell *äü*: *säug, ræüg däüg hæüg*. I Odal, Totn, NLand o fl.: *döuv (v), söuv (v)*³. — Fyre **m** er **au** allstad ihopjamna te > *o, å, ø, ö* ell *v*: *flom(m), strom(m)* o *ström(m)*; *tömm tm* Elvrom o fl. — **aun** er *äüñ äüñ*: **raunn (reynir)** > *räüñ räuñ*; (**kaunn** > *käüñ käuñ* finnst sunnanfyre, i Smaal., korso).

N. **ei** > *æi äi*; fyre **m** o **n** vil de her, liksom annstad, vera *äe* ell *äe* ell *äa*: *stæen, ræem*; *gräen* Gousdal o fl. I heile SØystrdal, i aller-nördste Solør, o i Løten, Romedal, Stange o storluten av Vang paa Hedm.

¹ Denna *ü*-ljoden kunde ein tenkje hadde smite seg inn ifraa Sverike. Sjølvljodanne synest elles i de heile aa vera berre lite (inkje?) Svenskfeenge: tviljodanne er soleis i full bruk, jamvæl i Eidskogen („*Æl'skogən*“, „*Austfjell*“) like i barde. Sjaa og Amund Larsen, Den Solørske dialekt.

² ingenstad *jök*.

³ „souv“ skreiv dei jamt i Norsk-Dansk ikring 1800 o tidlegare.

er de oftast *e*, berre inkje i endeljod, der de held seg i *ai*: **feitr** > *fet*, **meiss** > *mes*, **steinn** > *sten*, **geit** > *jēt* o *jūt(l)*; men **deigr** > *dær*, **heiðr** > *hær*, **breiðr** > *brær*, **breitt** > *brætt* o *brett*; **einn** > *en*, 'n, *inn* SØystr.; **heimr** > *hem*, o *him* mangstad. **Medaleimr** > *mælom*, *-em*, **Oddseimr** > *ássom*, **Hjalleimr** > *jællom*; **Sæimr** > *sæm*, *seim* Odal.

N. **ey**, **øy** > *öy*, *oy*: *röys*, *löysø*, *blöyta*, *stöype*. Elles fer de i de heile som **ei**: *ta(k) di ste'na sãm ligg på rena, å bar döm i mesa boþ i rø'sa*, OHedm.; *stæ'na, røy'sa*, elles. — **ey** > *öy*, **hey** > *höy*, allstad, berre ikkje alltid i endeled. **deya geya** > *döy jöy*, sjeldan *dø*, *jø*. **Løykin** > *löyken* Had. (*Lynnær*); annstad *löyke*, *löke*. — Fyre **m**, **n** o **r** skrid dei do mesto alltid ihop te *ø*, *ö*, *ø* ell *u*: **eyra** > *ørø* (*ö*, *ø*), *hørø* (*ö*, *ø*), *þørø* (*ø*); *flömmø*.

I barde imot Sverige, i Eidskog o Solør, hev tviljoden i trykk-stavingi halde seg mesto heilt upp: *grøut*, *læus*, *löysø* osf. **ei** o **øy** held seg elles mindr godt enn **au**, her som paa dei fleste stadir.

Itakisme ligg utyve Solør, Vinger o Odal: **y** o **ý** > *i* ell *í*; **ey** **øy** > *ei* ell *ai*: *bigg*, *lisa*, *laisø*; *hæggær* < **hæggr**; *jæivø* Odal < *göyva* **A**. Ei dilik lippekvid fører te di, at *v* kjem fram i mange høve, der dei andre maalføre i lande, o Norrøna, hev *ā*, *ö*, *ö*, *ø*, *u*, *y* o *öy*: **slá** > *hlv*, **lof** > *lvr*, **søfr** > *sv'ør*, **vötrr** > *vttt*, **døll** > *dvl*, **døld* *dv(r)dd*, **öks** > *vks* Øystr. Solør osf., **mjölkk** *mjölk* (o *ö*), **smør** > *smør*, **størri** > *stvrø* Øystr. o fl., **klyf** > *klyv*, **þrótta** > *tröttø* Østl. **A** > *tröttø*; **stirðr** > (*styl* Num. SOTel.) *stvl*. — **hlödu** > *liu* Had. Land o m. fl. **Lundarbyr** > *lynnby* o *linnby* Furnes i Hedm.

r i bøygingi hev allstad halde seg i de ubundne fleirtal aat tingordi o i notidformi aat dei linne verbi; dessutan i notidformi aat dei stinne verbi i Solør, Vinger, Odal o Hadeland (fyr de meste). I ein stor lut av Odal hev han halde seg i eintal aat eigenskapsord, som endar me sjølvljod: *ny(ø)r*, *blå(ø)r*, *mjøg'ør* < **mjór**, *bak'køtør* < **bakkótrr**. I stommen er **rn** paa jamnen *nn*; men **jarn** > *ja(r)n* Totn o fl., o mest *jönn* (*jöynn*); *örn*.

N. (**w**)**r** er mesto allstad o i alle ord > *r*.

N. **l** er *l*, her i same høve som annstad oustanfjells. De er helst = *r* framfyre tungetipljod, som daa vert tjukk, den og: **fæll* > *fæll*, **fælt** > *fæ(r)t*; **galnir** > *gä(r)nnø*, (**alr**, **órir** > *ö'lr* o *(r)ä'd'r* o *v(r)ä'd'r*. — **l** o **r** me samljod ette seg vil opne **o** o **a** i storluten av maalvalde: **folk** > *fölk* (*v*, *ä*), **ormr** > *örm* (*v*, *ä*), *hüls*.

I stommstavingi er **ll**, **nn**, **dd**, **gg** o tidt **ld**, **nd** (*nn*), **rn** (> *nn*), **nt**, **ns**, **tt**, **gn**, **ng(j)**, **nk(j)**, **sl** o **tl** *j*-fengne, — er *ll*, *nn* osf. —; **ll**, **nn** o **dd** jamnan ette kvar sjølvljod som helst, dei andre mesto berre ette *i*-fengne

sjølvljodar. Denne *j*-ljoden deirra tyt mangstad ut fyre sjøve samljoden i ein *i* ette *a a e, o* i ein *y ö ü* ette *o o u*; stundom ovrar han seg berre i *di*, at sjølvljoden fyre honom hev vorte ein grand *i*-fengen. Munnen lagar seg til for tidleg.

Hadeland hev mindr av desse *i*-fengne ljodar; men ein høyrer do jamnast slikt som dette: **allir-ar** > *állr mǫnn*, o tidt *ll* o *nn* og; stundom *állr, mǫnn, hǫllvol (r)* < **Hallvörðr**. Elles i maalvalde: *állr állr ayllr állr, mǫnn* osf.; *plægg plægg* osf.; **kveld** > *kvæll* osf.; **veggr** > *vægg* osf.; **gedda** > *ǰædda*; ***bradd** > *brædd, þrædda*.

Mangstad: **lengi** > *længi længi* o *lænni*; **sott** > *søtt*, **blautt** > *bløtt*; **rétta** > *reitta*; **grenn(d)** > *grænn*; **endir** m. > *ænnr (vinnr)*, o *innr* SØystr.; **tjörn** > *henn* o *hinn*, ***tjarni** kiende > *hinnr* gard i Ringsak, **tenn** > *tinn* Elvrom, **kenna** > *hinnr* SGr. Øystr., **genta** > *ginta* SGr. VHedm. (sjaa *ja* her p. 62); **kvern** > *kvænn*; **þenkja** > *þænka*, (**ekkja en-**) > *ænka*; **regn** > *rægn*; **-a-** > *ædd, vægg* Solør. — **munnr** > *munnn munn*; **sund** > *sunnn synn*; **undir** > *unnar unnar*; **stund** > *stunnn stönn*; **önn** > *önn önn*; **horn** > *hönn hönn hönn hönn*; **bolli** > *böllr böllr*; **oddr** > *ödd ödd ödd ödd, sködd*; **dögg** > *dægg, dægg*; **höggva (ø)** > *höggvæ hæggvæ*, o **höggv (ø)** > *hæggvæ* Solør¹. ***Tollarud** > *töllaru töllaru*; **Arnarud** önnaru. Sjølvljodanne uppunder framgomen — *i, y, ü* &c. vil jamt *i*-fengje (palatisere) den fylgjande samljoden, her i heldr større mun enn i dei fleste andre maal: **liggja** > *liggæ liggi* osf. — *nn*, or **nn** o **nd** vert her, som annstad, sumtid jamna me sjølvljoden framfyre seg soleis, at denne syg upp noko av samljoden o bolnar ut: **grind** > *grinn*; skrinna **A.** > *skrin* SSolør; (***skrin** adj. > *skrin* Rom. o fl.). Dette hender jamt i den bundne formi aat tingord som ender so: *mann*, b. *mǫnn* o *mǫnn*; **lund(r)** > *lunn*, b. *lunn*; **sand(r)** > *sann*, b. *sǫnn*; *grannr*, b. *grǫnn*; **endir** > *ænnr* (e-), b. *ænn* i Oust.

hv- (**hw-**) er *kv*. I Hadeland o NSolør *gv* — nordlengst i Solør *kv*. I SSolør me Vinger, o i Odal er **hv** > *v* o *w*. Men i pronominalle ord er **hva-** o **hve-** > *hæ, å* innan heile maalvalde. **Hóeimr** > *kvæm kvem* OTotn.

N. **mb**, **nd** o **ld** finnst knapt; de er *mm*, *nn* o *ll*. — **fn** er > *mn*.

N. **n** ette lang sjølvljod jamnar seg med de siste av sjølvljoden, som daa vert styt, te *nn*, i øvre Reindal, som i mangt høyrer meir te Oust-fjellmaali, t. d.: **svín** > *svinn*, **tún** > *tonn*, **sýnast** > *synnæs*, **raunn**

¹ Her vill i dei fleste ord me desse o dilike ljodhøve vera ei mengd me millomformir som her ikkje er uppsette.

> *rǫnn* allstad, **bein** > *bæʀn*, **hreinn** adj. > *ræʀn*; **hreinn** > *ræʀn-dal*, so uttala øvst i Reindal o i Tynset; osf.

N. **k**, **sk** o **g** er *j*-fengne fyre *i*-fengen sjølvljod, som hev andetrykk: dei er *h* ell, kannhende oftare, *h*, *sj* ell *š*, o *j*. — **kj**, **tj** o **bj** er like, er *h* ell *h*, t. d.: **kerra** > *hær(v)ə*, **tjörü** > *hörü hiri*; **kyndill** *-ull > *kyndil* Elvrom, *kyndjul* o *hi*- Vinger Odal, *tšinjul* Solør (*tynjul* Rom.). Sumstad i sume ord jamvæl i ljodveike stavingar: *nækinn* o *nækinn* i Oust, *nyhkyll* Hedm. o fl., *styh(h)y* m. st. Men so er her dei stinne notidformir *gaʀ(v)* < **gel**, *skæʀ(v)*, *skæʀk(v)* or < **skafa skaka** Hedm. Øystr. Solør, Odal (Eidskog); men *šæʀkr* pl. te *skak*. O i Oust: *gyʀvər* o *giʀvər*, *skyʀvər* *skiʀvər*, *skyʀtr* (o *ski-* o *ski-* i Solør) or *sküta*, sjaa p. 63 her. Her er de fyrtridformi o infinitiv som styd **g** o **k**. Men **skitr** > *šitr*. — **k** > *g*: **roka** m. > *rāgā* Totn, Solør o fl., **tekr** > *tag* Hedm., *taʀgər* NSolør, **tekinn** > *tiginn* NSolør.

N. **sl**, **zl** o **tl** er > *sl*, *sl*; i framljod sumstad *sl*, *sl*, *hl*, *hl*, i innljod sumstad *hl*. *Lihlhägän*, Romedal.

N. **-lg** o **-rg** > *lj* o *rj*.

N. **g** ette sjølvljod vil tidt, iser i Oust o allrmest i Øystrdal, skride inn i fyregangande sjølvljod, ell sjølvljode seg te *i* o *u* (*uw*, *w*) o sambinde seg me sjølvljoden te ein tviljod. I **au** o **ei** o **ey** (**øy**) er **g** jamna inn i dei fleste maali her. — N. **-ligr** o **-igr** er *li* o *i*. — N. **ugr** vil vera *üu*, *äu* ell *u*, *ii* i Solør. — Døme: **mik**, **pik** > *mæg*, *dæg* Totn, elles mest *mær*, *dær*; **stigr** > *sti(g)*; **digr** > *diʀgər diʀ(v)* Øystr.; **slegit**, **dregit** > *sli(g)i slji*, *dri(g)i driji*; **kviga** > *kvi(g)ə*; **kvigindin** > *kviʀna* b. pl. ungfæe Land, SGr. Solør; **deigr** > *dæyg* NLand, *dær* m. st.; **teigr** ***teigi** > *twiʀgə* NLand, *twi(g)* vanlegt; **steig** = **stig** n. > *stæyg* Totn, *stær* Had. Øystr.; **eiginn** > *æʀn* (-*inn*); **eigin** > *æʀ(ə)n*, paa korn; **høgindi** > *höyən* (o *-en*); **lagit** > *lage laje larə læə* Totn, Hedm. Øystr. Solør; **sløgr** > *slög slög*, *slöy* Øystr.; **högð**, til **hár** > *högd höyd* Øystr.; **miga** m. > *mæga* Hedm. *mæra* Øystr.; **stiga** m. > *stæga*, *stæra* SEystr. *stägä stävå stuv stävå* Mid-Ø.; **vega** v. > *væga væra* Ø. — **dag(r)** > *dag daʀð daw dau* Ø.; **dagar** > *daʀ(g)ər* Ø., *dar* Ø. o m. st., *dägar* (*w*) Ø.; **lag** > *lag*, *laʀð law lau* Ø.; **laga** > *lägä*, *laʀða* (-*v*) *lävä* (*v*) *lävä* Ø.; **haga** m. > *hägä*, *hägä* Biri Totn, *haʀða* (-*v*) *hävä* Ø.; **magr** > *maʀgər*, *mävər* (*v*) osf. Ø. — **våga** > *vägə*, *väðə vävə* Ø.; **tåg** > *täg*, *täg* *tä* Ø.; **höys** ä *liʀə* høge o laage, Elvrom. — **boga** m. > *bägä*, *bäga* *bävå* *bava* Ø.; **loga** m. > som **boga**; **skóg(r)** > *skog*, *skoð skov skou*, men te *skoks* Ø. — **trog** > *tröu(g) träu(g)*; **tog** > *töu(g) töu(g)*; **zo** *köu(g) höu(g)*; **rugr** > *rog*, *ro* Ø., men ***rugsviða** > *ro(k)svea* Reindal; **hugr** > *höug höu(g)*, men **hugsa** > *hoksa*, o *hog-sott* Ø. — ***ferðugr** *fælæu fælu*. —

fugl > *föul*. — flugu > *flugu* i Vest, *flu'u* Odal o fl., *fluð* Had. Ø. o fl.
— haugr > *hæg* SGr. NVHedm. Land, *hæu* mangstad, helst sunnanfyre.

N. -gn > *gn* o *gn*. gagn > *gan*, (*ugan*), Sogn > *ságn* Hadel.

N. -f- (v) er, i jamning, sumtid *g*, ell vert uppsogen: stofu > *stügu*, *stü*
Hadel. Odal, Ø.; höfuð > *hügü*, *huð* Ø. o fl. Gröfu > *gruð*. Ette lang
sjölvljod fer f tidt liksom *g*; vert sumtid uppsogen, iser ette u o au: knífr
> *kni* Elvrom; lauv > *löuv*, *klöuv*, *röuv* NLand, Hedm. o fl., *läu* m. st.
lúfa > *lu(v)ð*. — klafa m. (o klofa?) > *klava*, *klává* Mid.-Ø., *klává*
Elvrom Tryssil.

N. kn- er mangstad *kn*, *kn* o *kn*: *hne* osf. Imillom k o n, o p (f) o
n ette sjölvljod skrid jamnan inn ein t: opnir adj. o opna v. > *oftnæ*;
vakna > *vaktnæ*; saktæ; sókn > *sákn*; sykn > *sökn*. O framfyre
s + samljod ein k: gøzl > *jöksl*; beizl > *bæksl*.

Bøygjing paa tingord.

	Eintal			Fleirtal		
	ubunden Nom.	bunden Nom.	b. Dativ	ubunden Nom.	bunden Nom.	b. Dativ
f. 1	<i>snor</i>	<i>sno'ra</i>	<i>snor'n (r'n)</i>	<i>sno'rær</i>	<i>sno'r(ə)n</i>	<i>sno'rom, əm</i>
2	<i>myr</i>	<i>my'ra</i>	<i>my'rn (r'n)</i>	<i>my'rær, ar</i>	<i>my'r(ə)n, (an)</i>	<i>om, əm</i>
3	{ <i>jæit</i> <i>bok</i>	{ <i>jæi'ta</i> <i>bo'ka</i>	{ <i>jæi'tn</i> <i>bo'kæn</i>	{ <i>jæi'tr</i> <i>bo'kær</i>	{ <i>jæi'tn</i> <i>bo'kæn</i>	{ <i>om, əm</i>
4	<i>vi'sa</i>	<i>vi'sa</i>	<i>vi'sn</i>	<i>vi'sær</i>	<i>vi'sn</i>	<i>om, əm</i>
5	{ <i>vi'ku</i> <i>ro'ko</i>	{ <i>viku, vikua</i> <i>roko, rokoa</i>	{ <i>vikun</i> <i>rokon</i>	{ <i>viku(ə)r</i> <i>roko(ə)r</i>	{ <i>vikun</i> <i>rokon</i>	{ <i>uom, uəm</i> <i>(o)om, oəm</i>
m. 1	<i>stav</i>	<i>sta'væn</i>	<i>sta'va, əm</i>	<i>sta'vær</i>	<i>sta'va</i>	<i>om, əm</i>
2	<i>öyk</i>	<i>öy'kæn</i>	<i>öy'ka, əm</i>	<i>öy'hær, -kær</i>	<i>öy'ka, öy'ka</i>	<i>kom, kəm</i>
3	<i>fot</i>	<i>fo'tn</i>	<i>fo'ta</i>	<i>fø't(t)r</i>	<i>fø't(t)n</i>	<i>om, əm</i>
4	<i>läva</i>	<i>lävin, -ən</i>	<i>lä'va əm</i>	<i>lä'vær</i>	<i>lä'va</i>	<i>om, əm</i>
5	<i>bæta</i>	<i>bætan</i>	<i>bæta-a, a-əm</i>	<i>bætar</i>	<i>bæta-a</i>	<i>aom, aəm</i>
6	<i>flätá</i>	<i>flätán</i>	<i>flätá-a, á-əm</i>	<i>flätár</i>	<i>flätá-a</i>	<i>åom, åəm</i>
n. 1	<i>hus</i>	<i>hu'sæ</i>	<i>hu'si, hu'sá</i>	<i>hus</i>	<i>hu'sa</i>	<i>om, əm</i>
2	<i>hugu</i>	<i>huguð</i>	{ <i>hugu-i</i> <i>hugun</i>	<i>hugu (-ər)</i>	<i>hugu-a</i>	<i>huguom, əm</i>
3	<i>sætø</i>	<i>sætø</i>	<i>sæti, á</i>	<i>sætø (-r)</i>	<i>sæta</i>	<i>om, əm</i>
4	<i>nyræ</i>	<i>nyræ</i>	<i>nyri, á</i>	<i>nyræ(r)</i>	<i>nyra</i>	<i>om, əm</i>

Hadeland, SØystrdal, SØdal o Vinger brukar dativformi lite. Nordandfyre er ho i jamn bruk. Bunden dativ i inkjekyn eintal endar i stortuten av valde paa *i* ell *e*, i Mid-Øystrdal paa *å*. Dativ aat inkjekynsord som endar me annan sjølvljod enn *ə* (*e*) hev i Totn o Heidmark endingi *n*: *i hugun*, *'tā ('ta) tyrin*, *i blān* < **i bladinu**. Dativ m. i eintal endar me *a*, berre inkje i Mid-Øystrdal der han hev *əm*, *öm* < **-inum**: *stā'va*, *lā'va*, *hana-a*, *flātā-a*, o *stā'vəm*, *lā'vəm*, *hana-əm*, *flātā-əm*. Dativ fleirtal endar elles me *om*, men i Mid-Øystrdal me *əm* (*öm*) o tostavings-tonetrykk: *stā'vom*, *stā'vəm*. — *Vinju* gard i Ringsak, or **vin** f., dativ **vinju**. *Æsspa*, dat. *Æsspən* gard i Stange.

Kvennkynsord som endar me *n* vil hava denne bøygingi: **grein** > *græen*, b. *græ'na*, dat. *græ'nn*, *græ'nør*, b. *græ'nn* o *græ'n*; **grind** > *grin*, dat. *grin*, *grinør* b. *grin* o *grin*.

I SGbr. Totn, Heidmark, Mid-Øystr. Solør, Vinger o fl. hev sume ord som elles bøyger seg som *myr* no, sumstad *ar* i fleirtal liksom N. **mýrar**; t. d.: *mær(r) mær(r)ar* b. *mær(r)a(n)* Gousdal, Ringsak, NLand; *ælvar*, *dörar*, *hesjar*, *fjölär* Aamot, Vang o fl.; **klyfjar** > *klövjär* Hadel. SGbr. *klövjär* Solør o fl. **Vinjar** > *vinjar* gard i NLand.

tā tær tæn, *klø klør kløn*, o flestalle ord i f. o m. som endar me stommvokal. — **lág** > *lāj* pl. *lav'ær* Elvrom.

I Solør, Vinger, Odal og bygdir av Øystrdal finnst endinganne *ir in(ə)*, mest i *i*-jamna fleirtal te kvennkyn o mannkyn: *græ'nir* *græ'nin(ə)* pl. te *gran* < **grön**, *skülir skülinə*, *sönir -in(ə)* pl. te *sän* < **sonr**, (*fanir* te *fan* < **fönn** Solør); — *sän(n) sönnør sönnin* Totn.

Mange maal som hev *viku-a* *roko-a* hev i pl. *vikur rokor*, likevæl.

Ending-*a* i jamna mannkynsord vert stundom gløypt: *flätā(a)*, *bata(a)*.

Fleirtal inkjekyn fær tidt ein (*ə*)r telagt, mest hjaa dei yngre: *hu'sr* b. *hu'sa*. — Inkjekyn endande me *ə* < **a** vert oftast halvt f. i fleirtal: *öüä öüär*, b. *öüä*.

Eigenskapsord

som endar me **inn** hev jamnast ingen skilna paa mannkyn o kvennkyn: m. o f. *visinn*, n. *visi* o *visint*, pl. *visnə*. Men *li'tn li'ta li'te (ə)*; o *vi'en* o *vi'inn*, *vi'e (ə)*, o nokre pronominale eigenskapsord. — Liksom maali nordandfyre brukar Øystrdalsmaali mykje slike mannkynsformir som *tru'dd* or *tru*, *spä'dd* or *spä*, *hö'r(r)d* < **heyrðr**, *spö'(r)d* < **spurðr** istadenfyre inkjekyns: *du har tru'dd*, *de æ(r) spä'dd*. Detta bruke synest vilja breide seg allt lengr sud- o vestette.

Nokre stalleord.

Personlege. 1. *ē* Gousdal, elles *jē*, sjeldnare *jā*; *mæg* Totn o fl. *mær mæ me*; pl. *vi*, *áss*, *áss'ær* sumstad i Hadeland (som paa Jæd.). — 2. *du dæg* osf.; pl. *dē* (*dī*), *dø dö* Solør, sjeldan *derə* o oftast utanfyre heilt bygdemaal; akk. o dat. *døkk døkk dækk dekk dikk dækk*, *dø* Solør, *døkk*, *er* o *ær* Odal, Had. *dør* Vinger, Solør (o *derə*). Genitiv o posses. *døkkəs*, *dørəs*, *dørrəs*; *dør* o *dör* o *dør*, o *där* *därt* *därə*, i Oust. — 3. m. nom. o akk. *hävnn*, *hävnn*, 'ən, 'n. Akk. o dat. *hävnnom*, *hannüm -əm* Ø., 'om, 'n; dat. *a* (ät *a Per*); gen. *hass*, *hans*; f. nom. o akk. *ho*, o, *a*; dat. o akk. *hävnnə*, 'ävnn, 'än (ät *ävnn Sivi*); gen. *hävnnəs*. n. *də* Totn, Hedm. o fl., *dē*, *də*. — pl. *dom* *döm* *dæm* *dvm*; gen. *doms*, *döms*, *doms*, *derəs*: *ga(r)n döms*. — *dī* er peikande stalleord, o kjenneord: *dī* *sum* *ræstə*, *dī* *nvrskə* Solør o m. fl. — Relativ: *sām*, *svm*. — Spyrjande: *hvat* > *hā* o *hv*, *hār* *hør* *hvr* Ø. Sol.: *hv* *sa* *du?* *hvr* *va(r)-dā?* — (*li*)*åkkə(n)* R. 328. — *häss*, *hā* *hv* adv.: *hv* *gäli* Elvrom. — Ubundne: *hverr* *hvörr* > *hävnn* Land o fl. *hävrr* Vardal o fl. *hør* *hvr* Sol. Elvrom Aamot; n. *hö(r)t* *hv(r)t*; *hävndags* m. st., *häv(r)däs* Sol. o fl., *hv(r)daskl'ə* Elvrom; *hålas-*, *hølas-* Had. Land, Totn, Hdm.; *hålasvölin* (vorden) Totn osf., sjaa R. 445. — *einnhvern* > *ē'hävnn* m. f. o pl., *ē'hävnt* o *chä(r)t* n.; *chorṭa* Totn, Odal o fl., sjaa Foldamaali. — *nökkurn* &c. *no'n*, *nän* m. f.; *no'ə* *nä(ə)* n.; pl.: *no'a* *nä'a* o *no'n* *nä'n*. Dessutan *nökkurir* > *nöug(g)rə* SGbr., *nöu(g)rə* *nöu(ə)rə* Sol. Hdm. (*nö'n* *nöuərə* nokre faae, Ringrike; *nör(ə)* STrond. Selbu o fl.) sjaa *nauvre* R. 968.

Verb.

Refleksiv hev s: **finnast** > *finnas*, *bitas*, *spörjas*, o *finnəs* osf.

Dei stinne verbi er heldr like dei Gudbrandsdalske paa böygjings-lit o -form. Supin endar do oftast paa *i*, o hev oftast ein ø-sjølvljod, men inkje i *i*-verb: *fönni* (*fönne* Aamot o fl.), *böri*, *gnögi* (ø), *grövi* (ø), *bröti* (ø). — *biti*, *drivi* osf. Notidformi hev *i*-jamning; men inkje i nokre faae verb, i Hadeland, Solør, Vinger o Odal; men i desse bygdir endar ho me *ær* ell *r*: *häm'mær* Had., *græ'vær*, *bær'(r)*, *fær'(r)*, *græ'tr*, *bry'tr* o fl.

I Elvrom o i Østmark, anneks te Vinger, o sumstad i Solør kann fyrrtid av dei linne *i*-verb ende me -ne: **klemba** > *klämmə*, fyrrtid *je klämmə*; **senda sendi** > *sävnnə*, fyrrtid *sävnnə* o *sävntə*, **gleyma** *ði* > *glömmə* *glömmə*.

Dei linne tungstava verbi i *a*-klassen hev jamt *ə* te einaste endings-sjølvljod: *å* *vak(t)nə*, *je* *vak(t)nær*, *je* *vak(t)nə*, *je* *har* *vak(t)nə*. I Gousdal høyrest do mykje (mest): *je* (e) *vak(t)nær*, *je* *vak(t)na*, *je* *har* *vak(t)na*.

Upplandsmaal brukar mykje, kannhende meir enn grannemaali, ei einstava form av sume verb som tyder svær rørsle ell skunding, som de fylgjer sterk ljod me. T. d.: *də jekk så də husk, hopp, hatt; hann för så də kost, ell kvast! hann la'n i bakkən så də tass i'n, ell tåss (ell søkk). je skür slå dæg i bakkən så də skür tass i dæg!* (I Lardal i Vestfold kann ein faa høyre: *hann för så də sæ »kost!«* O sume st.: *je skür ro så də skür kostə! də går så də kostər.*)

Dei fleste av desse verbi vert og bruka som linne or *a*-klassen me person te subjekt. Men: *tæssə, tæss'r, tass* (o *tåss*), *tæssi* (o *tåssi*)¹.

Upplandsmaali skil seg jamvæl fraa dei fleste Folda- o Nedenes-maali ved sine mange *ə(r)* i endingar o ve si mengd me *i*-fengne sjølvljodar o samljodar i stomnen. Fraa Oustfjellmaali o Trøndemaali skil dei seg dessutan, millom anna, ve si berre halve jamning o ve *h < hv* i pronominale ord. Fraa Foldamaali dessutan ve sine stinne notidformir o sine dativar o sit *kv < hv* i ikkje-pronominale ord.

Hadeland, Odal, Vinger o i nokon mun Solør er, som nemnt, paa yvegangen te Foldamaali: dei hev *gv* ell *v < hv*; i notid av dei stinne verb hev dei *ər* ell *r*, o sume formir utan *i*-jamning.

Maalprøvor.

Fraa Aasnes Finskog i Solør.

Ette Norvegia I, p. 26. (Dativ er i bruk).

Finnskogən ær dn äüstrə æ'inn tā Solərbiqdom. Hänn lig'gər tik'-som i langg ræmsə lang's me svænskəlınna. Də ær glup skogbottən dær, mn ittə rarə ä'kərjola. Ittə för de, də væk'sər nülk bädə kə'nn ä pot-tisər dær; mæ'nn de ær stæmöt ä slæmt² ä få bröti ä'kər.

För innpå tre hünndrä är sea var Finnskogən æiä³. Mæ'nn så kām m də Finnər frå Finn'lann ä slo'-sæ-ne ä bigdə dær. Dvm häügg brätä ä bræ'nə, ä såddə rog i askən. Elləs så skäüt dvm ælj ä bjönn ä slekt, snara ä skäüt fu'gəl ä kera. Om sammærn drēw dvm miä me füssinn. Də var nülk usekkər levämätə detta, mn finna var stærkə ä hal-kjinnətə folk. Dvm var ænalū glupe tell ä arbə, ä tälldə bädə ä svæltə ä frusə, ner də var halär.

¹ Sjaa Amund Larsen: Lydlæren i den Solørske dialekt, p. 32, 33; R.: *hosa, kostu, tessa, hatta* 954, 813 osf.

² i framlyd høyrst *sl* sumtid som *sl*, sumtid som *hl*, sumtid vel og som *sl*.

³ *æiä* øyde.

De språk som dóm tala var finnst, á de va(r)t læggi inna dóm lærda nvrst. De va dali me kunnskap á opp'listning hos dóm; komformert va-füll di mæsta på i slags vis; mn læsa síkkæli i bok kunnæ níkk itte manngæ tá dóm.

Mænn fór tre-firæ þeyg ár sea bi'ina finna á kunnæ sæ. Dóm va(r)t mæir vælstánas, de va(r)t líkora me skulær. De va(r)t biqd þærþær á ærbæt vægær ettærhánna, á ná ær finna líksá glupæ folk, omtræynt på jælær som di nvrskæ. Mænn finnst þjatrær dóm æyna sinn'imilla manngæ stan.

Fraa Elvrom. (Dativ er lite i bruk.)

Máttis Flisbærjæ.

Inn (énn) tá di stærkæsta kára sam (som) har fönngæs hæravær ær-næ full 'n Máttis Flisbærjæ, kann je tru. Hænn slöss ná me bjönna æu, hænn. Hænn móttæ'n in daogf hænn jikk á raqlæ i skogæn utá borsæ. Ná truddæ dóm sæi ná sá-pæss báæ to, sá dóm itte villæ gå vinnæ för innæn; mein rákti á gå på först villæ inngæn tá dóm. Dóm vart gánas dær á glæms på innæn e stönn, sá jikk dóm på hör-sinn kannæt dænn daogæn. Mein daogæn ættær móttæs dóm átt. Da sættæ bjönna på me inn gæng; á 'n Máttis jikk itte vinnæ; sá hæ de ihop me dóm i et æntli ryggatak. Du skær vætá de var kærær, som kunnæ klæms gott báæ to, de; mein 'n Máttis vart ná hössbönna på in máte; hænn klæmnæ bjönna áværeinnæ á fækk 'n vinnær sæi æu; mein sá máttæ'n slæppæ takæ me enæ hænna, da 'n villæ ta opp kniæn. Da fækk bjönna lös enæ labben sinn á klo(r)dæ ut et ævgæ på 'n Máttis, sá 'n lött slæppæ takæ me dn ara æu. Da var dóm nákk sá-pæss utþ(r)dæ báæ to, sá dóm var ífærnöyda tá innæn, kann je tru, för dóm jikk på hör-sinn kunnæt á læss itte sá innæn hæll.

Sea var de inn, som spo(r)dæ 'n Máttis, om bjönna haddæ vöri stærk. Á, næi, hænn var ittnæ fæ(ly) stærk, mein hænn var lídæli tæll á klora, sa'n.

Hænn Ola Flisbærjæ, sán hæss Máttis, drev på sötteri æll sinn daogf. Inn gæng ráktan på e digær gæpa ut me Flisa. Hænn kastæ borsæ opp'æt fúkin á skulla klæms átt á; mein skottæ jikk itte lös, á innæ hænna fækk stællt på flinn'tn, hadd'n Störm, hynn hæss, kömni i slagsmál, mæ gæpa. Itte to(r)dæ'n sötæ för hynn', á itte kunn'n læ dóm fúra hæll, för da haddæ gæpa revi sunn hynn'. Hænn Ola kastæ borsæ hænn, á hov sæi på gæpa, grep 'á i örstola á klæmn'a vinnær sæi. Dær lægg'n á höllt á; ho fræsta á sputta sám e sinnæt kattæ; mein lös kom á itte. Mein hænn var itte stort bæra stællt hænn Ola hæll gæpa, för hynn mátt'n tokta

unnú sæi á ittö tö(r)d'n slæppö gopa, fast á bynnö á kámmá bo(r)t i fingrá pá'n. Da tok 'n pá á hujö, så döm hö(r)d'n oppi Flisbærje. Dær keinne döm mála háss, á et par kvinnfolk tok kü'l'n neáver me e oks á slo hæl gopa, me hinn höllt i ü. Mein da var dö nakk (å) pá ti döm kom öu, för ho haddö allt bití av væhlfingørn hass á haddö snart fått tak i di andre öu, haddö döm ittö kömni, för hinn haddö allt bynt á mörnö av.

knön ell hñön. tok kät'n sprang.

Fraa Vang paa Heidmark. (Dativ er i fullt bruk.)

Fisk'en i Mjøs'n.

Sørænna æ 'n fisk som blir opptæll ti tommer langg á kánn væga 'n tre firö mærk'ar; hu hæg'n ná hæggen sprætt, á går opáver Sva(r)t-ælvá æi máls væg en to tre daær. Ná vær'e æ gått kánn dom físsö maungö bösmarpuinn om natt'a. Dö æ ná báta vaksna ö smågutør som driv mæ dætta. Á pá dænn ti'n så bler dom ribbä ailla mör-tuøn ruinn-omkring, för dom lyt ha mörku á físsö mæ. Dom brukør ná ná'a andrö dyr á físsö mæ á, som dom kállö sørænndyr, á dom æ ná di jævstö, ná 'n kánn fá ti dom. Viss dö så fæll inn mæ lommært vær, så hæg'n báta storö á smås mæ físsöspröttom sínö pá aks'l'n neáver át ælvøn ættør kvællvorn. Da kánn dö stá sva(r)t mæ físsörør pá báa siør át ælv'ön. Sørænna har svæ(r)t lít'n mánn tæll á vara sä-pas stor, så dom lyt bruke ríkti lít'n krok, á pá sætt dom en tre firö mörkuør hæll i sørænndyr. I sty'hky avü krokön har dom en dapp som æ ta kárk mæ høl ijönnom á litt ta i fjörpipö ti som vas går ijönnom. Pá dænn má'tn får dom krokön så guft som dom trur fiskön går. Ná fiskön bit, så dræg 'n dappön saktö unnør vatn'ö; mæn da lyt 'n passö sæi, så 'n ittö æ för brá á dræg át för ha(r)t; för da kánn 'n dra ut hæll'ö ti mánn'a pá fisk'a, så 'n bler att i vat'ni.

Hælläs kánn je ná förtæljá dekk om maungö slags fisk i Akersvikön dær som Sva(r)tælvá hæg'n ut. — Ve sämä letö som sørænna går, får dom ná dom kalle vedörbuk; dænn ser ut mæst som sørænna. Om dænn har je hö(r)t dö 'n ska finjas bære ti 'n sø i Italia ässä i Mjøs'n. Dö ska vara náa monkør som ha fraktö mæ sæi rángg dærifrä á hit. — Sä finns dö löüs, som æ en lít'n jös fisk som dom físsö ná sørænna ha gått. — Tili om vár'n mæ sämä i'sn ha gått opp, físsö dom av á tæll litt isharr; d'æ á 'n jös fisk som kánn bli litt avør i kvart langg. — En gongg ha je físsö 'n laka dær á; á de va ríkti 'n laka; för 'n låg pá sämä flækk'a hæl-a'n timö, mæ je va hemö ættør físsödoning, á da je

så setta krok'æn líka bortuat hæft'a på 'a, så hægg 'n ti mæ sámá. — Sá æ dá náá smáfisk som dom ka'lle stenpurka; hu hæll sæi stilla ne på hát'na, hællst dær dá æ litt smaastenat. Om hóst'n ná læu'æ dætt ta, tæg dom nákk så myð stor órá på mjæla opp i ælvom áváför Akærs-vikæn. — Læng'r opp i ælvom á bækkom físsæ dom hœð, som dom áfta tæg mæ hæ'n'nom ná bækká bler små.

Helø sammarn íjónnom físsær dom mo(r)t á ábár á jadda mæ flærø slags reskap. — Ænda Mjøs'a æ så pass stor, så a(r) dá ná ítta náá vírø flærø slags fisk dær hæll. På ná'a stællær físsær dom sommæ tíær på ári storæ mængnær mæ lagsíll som går i storæ stim. På flærø stællær físsæ dom stor órá, som kænn ble på helø bœsmærþvínnæ á mer: myð om-tala æ dánn som dom físsær ávæ Vahl-Hammar á som dom ka'lle Hvín-næróre ættær 'n fáss opp i Læg'æn. — I dn andrø ena ta Mjøs'n utve Minnæ, dær Várma går ut, tæg dom myð sík, á dánn ka'lle dom hæv Minnsík.

Søræínnæ, eit slag murt: *Leuciscus erythrophthalmus* ell *L. rutilus*. — *mór-tuon*, maurtuvunne. — *mór-ku*, mouregg (larvor o pupor). — *físsæspröttom*, dat. pl. fiskestengrne. — *fjörpipa* „penne-pose“. — *væð*, vade, snøre. — *dekk*, dykk. — *físsædoning*, fiskegreidor. — *hóst'n*, houstn. — *óre* oure. Denna ó'en er eit stykkje burt imot ó. — *mjæl*, merd, teina.

Fraa Øystre Gousdal.

Jutul'n i Hólberjæ

Trast ogoför Svædoms-kyrkjæn æ dá æn gal som ætte Hole. Æit líte stykkjy læng'r uppi dá'l'a æ dá æn bærgsnaþbe, som syt så læng fram, at 'n mæst stængje dá'l'n: dá bærgjæ ka'lle döm Hólberjæ. Hær bodðe dá æn jutul længt att i væ'l'n. Hann haddæ fátt dot'tr deres på Hole te hæríng, á sælessæn væ'n myð dær. Æen goγγ væ'n mæ verfar sínæ á slo nepá æn væll dær. Döm tok te mitt på væll'a, á sna(r)t tok döm te á gå i ríng. Míw'n jekk fyry, á jutul'n, som jekk ættæ, fækk sælessæn dn længstæ skaara. Hann slo ná ælt 'n árka, mænn ænda sæg 'n, at dá ítta væ botvon á fyljæ mæ. Hann tok dá te á bara se illø: »núi dá går så ríngomskær dá, at hann bli spyttan blo dáinn som ette går«, sa'n. Dæ væ gått vær á så lövt döm sna(r)t te á höyø. »Eð sömmæ ítta dí átfæl,« sæð jutul'n, »dá slær nær dá æ gått vær, dá höyø nær dá æ gått vær, á dá brænn ællær opp fo'ræ ditt; mænn e slær nær dá vængnæ, á höyø nær dá vængnæ á æ skvættæ på dá væ'l'n; ænda brænn dá æpp.«

Æen goγγ haddæ'n lættætt på Hole. Dæ fysstæ ár'æ sæddæ'n rog. Um höust'n, dá döm sküllæ te á bytæ ævlíngja, så sa 'n dá ve míw'n:

»ná kæn̄n du sea tå, um du vil ha rot æll topp, så tek vi hår sin ænnæ.« «Ja, e vil nåkk ha tåpp'en e da,« sæ mæn'n. Så fækk nå jutul'n æi måtelæ avliŋ, hann da, som fækk bærræ hæl̄mstubbæn. — Dæ andræ åræ va(r)t dæ sætt næpæ. »Ja, nå vil nåkk e ha tåpp'en,« sæ jutul'n, da dæ va(r)t høust'n: »vi töugg åss räent fördærvæ på dessa røt'om ifjor,« sa'n. Dæ va nå mæn'n vel förnöygd mæ, å så fækk jutul'n bærræ kål'n tå næpom.

Rettingar.

I II p. 4 stend *åpål*, les: *åpål*; *blø*, les: *blæ*. p. 12 *tværful* o *risgal*, les: *tværful*, *risgal*. p. 13 *båpəsull*, les *båpəsull*. I III p. 21 *stogu* *støgu* les: *stogo*, *støgo*; p. 22 *klåiv* osf. les: *klåiv*. Elles er der, helst i III o V, ikkje lite vingl me *l* o *l*, *sl*, *sl*, *sl* o *sl*; d'er kje oudt at der er de i bygdeemaal og.

